

Landbruksdirektoratet
Eanandoalodirektoráhtta

Landbruksdirektoratet
Årsrapport
2020

Innhold

DEL 1	
LEDERS BERETNING	3

DEL 2	
INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG NØKKELTALL	8
Hovedtall	9
Ledelsen 31. desember 2020	11
Organisasjonskart 31. desember 2020	12
Forvaltningsområdene	13
Årskavalkade	14

DEL 3	
ÅRETS AKTIVITER OG RESULTATER	17
Årets aktiviteter	18
Bærekraftig reindrift	29
Inntekts- og velferdspolitiske tiltak i jordbruket	33
Produksjon, marked, handel og industri	40
Samarbeid med andre	46
Landbruksdirektoratet som sekretariat	50
Kommunikasjon	54
Digitalisering	55
Saksbehandlingstid for klagesaker	59
Rapporter og utredninger	61
Regelverksutvikling	62

DEL 4	
STYRING OG KONTROLL	64
Personalforvaltning, omstilling og organisasjonsutvikling	69

DEL 5	
VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER	77

DEL 6	
ÅRSREGNSKAP	81

Del 1 Leders beretning

Leders beretning

Landbruksdirektoratet jobber hver dag med å iverksette landbruks- og handelspolitikken på landbruksområdet. I 2020 leverte vi en stor bredde av tjenester med solid kvalitet til Landbruks- og matdepartementet (LMD), regionale og lokale myndigheter, landbruksbasert næringsliv, samarbeidspartnere og andre sektormyndigheter.

Norge står overfor store utfordringer fremover med klimaendringer og omstilling mot en mer bærekraftig økonomi. Vi må bidra inn i denne omstillingen mot et lavutslippssamfunn som tilpasser seg klimaendringene. Det vil kreve endret virkemiddelbruk og et omstillingsdyktig landbruksbasert næringsliv.

Årsrapporten omtaler aktiviteten på resultatområdene vi har ansvar for. Jeg vil her trekke frem noen av leveransen innen det omfattende samfunnsoppdraget vårt.

AKTIVITETEN I 2020

Arbeidshverdagen i 2020 var preget av covid-19-pandemien, det var likevel høy aktivitet på fagområdene. Vi hadde mange oppdrag og stor bredde i oppdragene.

Vi fulgte opp resultatet av de inngåtte næringsavtalene på jordbruks- og reindriftsområdet. Det innebar omfattende økonomioppfølging, endring av virkemidler og nye utredningsoppdrag. En omfattende utredning med bred deltakelse fra næring og organisasjoner om vekstmulighetene i grøntsektoren ble levert i mars 2020. Med virkning fra 1. juli 2020 fikk Omsetningsrådet et oppdatert, forenklet og mer transparent regelverk.

Det har vært aktivt på klimaområdet, med oppfølging av flere oppdrag i etterkant av Klimakur 2030. Det var stor interesse for det ekstraordinære utkjøpet av melkekvoter, og et omfattende arbeid å gjennomføre utkjøpet. Etableringen av en kompensasjonsordning ved avvikling av pelsdyrhold vakte oppmerksomhet og krevde utviklingsarbeid med korte frister. På reindriftsområdet ble mye tid og ressurser omprioritert og brukt på å følge opp den krevende beitekrise i første halvår.

BEREDSKAP OG HÅNTERING AV COVID-19-PANDEMIEN

Pandemien traff direktoratet, som resten av Norge, i mars, og krisetiltak ble iverksatt umiddelbart. 12. mars 2020 flyttet Landbruksdirektoratet til 200 hjemmekontor, og siden da har de ansatte i hovedsak jobbet hjemmefra og det har fungert godt. Vi opprettholdt det samme gode nivået på våre tjenesteleveranser også under disse omstendighetene.

Direktoratet var i en gunstig situasjon med teknisk infrastruktur og verktøy for fjernarbeid og videokommunikasjon allerede før krisen inntraff. Alle ansatte hadde tilgang på moderne kontorstøtte- og samarbeidsverktøy og tilgang på hjemmekontor som standard.

Oppgavene innen samfunnssikkerhet og beredskap krevde økt kapasitet og mer oppmerksomhet i 2020. Da covid-19-pandemien var et faktum, rapporterte vi jevnlig om markeds- og forsynings-situasjonen til LMD. Vi har hatt god oversikt over status for matforsyningen. De tiltak som ble iverksatt, har bidratt til å opprettholde en stabil og sikker matforsyning.

Arbeidshverdagen i 2020 var preget av covid-19-pandemien, det var likevel høy aktivitet på fagområdene

ET SPESIELT ÅR FOR LANDBRUKSBASERT NÆRINGS- LIV

Stengte grenser, nedstenging av hoteller og serveringssteder, mindre reiseaktivitet og endrede spise- og forbruksvaner har gitt utfordringer, men også muligheter for landbruksbasert næringsliv. Tall for omsetning i dagligvarehandelen viser en omsetningsvekst i 2020 i størrelsesorden 15–17 prosent. Det har vært økt etterspørsel etter norske jordbruksråvarer, men også behov for mer import av eksempelvis svinekjøtt.

Utviklingen i reindriften har vært positiv over flere år, men 2020 ble svært krevende med en omfattende beitekrise i Troms, Finnmark og deler av Nordland. Beitekrisen påvirket kalveproduksjonen, og vil medføre lavere slakteuttak i en periode fremover. Krisen berørte 420 siidaandeler og om lag 165 000 rein, og varte i mange områder til ut i juni. Det ble iverksatt omfattende krisetiltak, og myndigheter og næring samarbeidet tett for å hjelpe de som var berørt.

Skogeierne solgte 10,36 mill. m³ til skogindustrien i 2020, noe som var en liten nedgang fra toppåret i 2019. Mye av økningen i aktivitet og avvirkning vi har sett de senere årene kan forklares med økt satsing på infrastruktur og høyere tømmerpriser. Foryngelsesarealet ved planting var i 2020 på nesten 229 000 dekar, en økning på ca. 4 000 dekar fra 2019.

ÅPNING PÅ STEINKJER

Vår nye enhet på Steinkjer ble offisielt åpnet 1. oktober av landbruks- og matminister Olaug Bollestad. En omstillingsprosess over tre år var dermed avsluttet. Landbruksdirektoratet hadde levert på oppdraget fra oktober 2017 om å flytte 30 årsverk fra Oslo til Steinkjer. 31 medarbeidere var på plass ved åpningen.

LMD har bidratt med omstillingsmidler. Det har gjort at vi kunne opprettholde en forsvarlig tjenesteproduksjon samtidig som vi bygget opp enheten på Steinkjer og avvirket i Oslo. Det er lagt ned et omfattende arbeid med å overføre kompetanse fra fagmiljøene i Oslo til de nye medarbeiderne på Steinkjer. Å bygge nye fagmiljøer med tilnærmet samme robusthet og faglige nivå som tidligere vil ta tid.

Likevel viser resultatene så langt at våre nyansatte på Steinkjer bidrar godt til stabil måloppnåelse og leveranser. Det har vært et godt samarbeid med de tillitsvalgte gjennom hele omstillingsperioden.

DIGITALISERING

Digitalisering er et satsingsområde og et viktig virkemiddel for å oppnå målene i direktoratets strategiske plan for 2020–2025. Aktiviteten i 2020 var høy, med oppfølging av planlagte og igangsatte digitaliseringsprosjekter, i tillegg til utvikling av løsninger på kort varsel som nye digitale tjenester for pelsdyroppdrettere.

Ved hjelp av utviklingsprosjektet og systemet Agros har vi over en periode digitalisert over 26 ordninger som har gitt god effektiviseringsgevinst. I 2020 avsluttet vi utviklingsprosjektet og overførte Agros til ordinær drift og vedlikehold. Av rundt 16 000 søknader i 2020 ble mer enn 95 prosent levert digitalt. Ny digital søknads- og behandlingssystem for veterinære reiser ble satt i produksjon sommeren 2020. Helautomatisk saksbehandling ble mulig gjort gjennom tilrettelegging og utvikling av regelverket og utvikling av en «saksbehandlingsrobot».

Landbruks- og matCERT, som er sektorens miljø for håndtering av sikkerhetshendelser, har blitt en viktig og nyttig møteplass for å ivareta sikkerhet i sektoren. 2020 ble benyttet til å få på plass ledelse, organisering og drift av responsmiljøet.

ØKONOMI OG VIRKSOMHETSSTYRING

Landbruksdirektoratet har de senere årene fått tilført flere oppgaver uten at driftsbevilgningen har økt. Dette i seg selv opplever vi bidrar til at effektiviteten øker. Flere oppgaver kombinert med avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen har som konsekvens at antallet stillinger over tid er redusert. I 2020 var det 198 årsverk i Landbruksdirektoratet. Det er en nedgang på 20 årsverk siden 2014, noe som tilsvarer 10 prosent.

Vi styrte mot et resultat nær null i 2020, innenfor en samlet ramme på 241 mill. kroner. Vi fikk et mindreforbruk på 8,2 mill. kroner, som tilsvarer om lag 3 prosent.

Digitalisering er et satsingsområde og et viktig virkemiddel for å oppnå målene i direktoratets strategiske plan for 2020–2025

I 2020 gjorde vi forbedringer i prosessene som henger sammen med virksomhetsstyringen. Dette er et arbeid vi har store forventninger til. Fremover vil vi i større grad ta i bruk resultatindikatorer og bemanningsplanlegging.

PERSONAL OG ORGANISASJONSUTVIKLING

Vi legger stor vekt på å rekruttere og utvikle gode medarbeidere. Vi tror kontinuerlig kompetanseutvikling er avgjørende for å lykkes med vårt samfunnsoppdrag.

Turnover var på 12,8 prosent i 2020, mot 10,6 prosent i 2019. Økningen må sees i sammenheng med at flere ansatte i Oslo gikk over til pensjon fordi de var berørt av etableringen på Steinkjer. Sykefraværet ble på 3,8 prosent, en nedgang fra 4,0 prosent i 2019. At vi var på hjemmekontor helt eller delvis etter medio mars, påvirket trolig nedgangen i sykefraværet i 2020. Vi ønsker å bidra inn i regjeringens inkluderingsdugnad og tilsatte høsten 2020 en lærling innen kontor og administrasjon.

SOLID INNSATS

Utfordringene fremover vil kreve stor innsats og et godt samarbeid på tvers av egne avdelinger, sektorer og landegrensener. Vi jobber kontinuerlig med dette på mange områder. Årsrapporten gir et innblikk i aktivitetene, resultatene og ressursbruken i året som gikk. Min vurdering er at vi, i annerledesåret 2020, har klart å levere solide resultater og godt på samfunnsoppdraget. Jeg vil takke mine medarbeidere for stor innsats i et krevende år.

Oslo, 15. mars 2021

JØRN ROLFSEN

administrerende direktør
Landbruksdirektoratet

God stemning på Innocamp ved åpningen av Landbruksdirektoratets enhet på Steinkjer.

Del 2 Introduksjon

Introduksjon til virksomheten og nøkkeltall

Landbruksdirektoratet er en virksomhet underlagt Landbruks- og matdepartementet (LMD).

SAMFUNNSOPPDRAGET

- Landbruksdirektoratet iverksetter landbrukspolitikken og handelspolitikken på landbruksområdet.
- Landbruksdirektoratet arbeider for økt matproduksjon, landbruk over hele landet, økt verdiskaping og bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser.
- Landbruksdirektoratets oppgave er å forvalte økonomiske og juridiske virkemidler, samt å være støtte- og utredningsorgan for Landbruks- og matdepartementet.

Direktoratet er også sekretariat for ulike styrever, råd og utvalg.

SAMORDNING OG SAMARBEID

Landbrukspolitikken i Norge iverksettes av Landbruksdirektoratet, statsforvalter, kommuner og fylkeskommuner. God samordning og koordinering mellom forvaltningsorganene er avgjørende for å oppnå en god lov- og tilskuddsforvaltning i landbruket til beste for brukerne. For Landbruksdirektoratet er det særlig viktig å ivareta og videreutvikle forvaltningssamarbeidet med statsforvalter.

I tillegg til dette samarbeider direktoratet med en lang rekke etater for å løse alle deler av samfunnsoppdraget på best mulig måte.

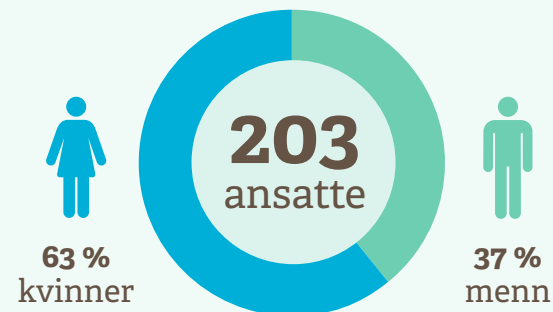
MÅL FOR STRATEGIPERIODEN 2020–2025

Landbruksdirektoratet fikk ny strategisk plan i 2020. For å løse samfunnsoppdraget i strategiperioden med de utfordringene vi ser komme, har vi valgt disse målområdene:

- brukerrettet og effektiv forvaltning
- tydelig kunnskapsleverandør
- nyskapende virksomhet
- attraktiv arbeidsplass

ORGANISASJONEN

Hovedtall

Tabellen under viser Landbruksdirektoratets hovedtall for 2018, 2019 og 2020. For øvrige nøkkeltall og kommentarer til utviklingen, viser vi til kapitlene om digitalisering, personalforvaltning, omstilling og organisasjonsutvikling, samt gjennomgangen av årsregnskapet.

Direktoratet har kontorer i Alta, Oslo og Steinkjer. Per 31. desember 2020 var det 147 ansatte i Oslo, 32 på Steinkjer og 24 i Alta.

Hovedtall	2018	2019	2020
Antall ansatte per 31. desember ¹	206	207	203
Antall utførte årsverk ²	181	186	186
Samlet tildeling post 01-99 ³	Kr 16 868 081 000	Kr 17 385 365 000	Kr 18 171 008 000
Utnyttelsesgrad 01-29 ⁴	94 %	95 %	97 %
Utnyttelsesgrad 30-99 ⁵	104 %	99 %	99 %
Driftsutgifter ⁶	Kr 249 795 534	Kr 302 657 870	Kr 306 609 433
Lønnsandel av alle driftsutgifter	63 %	55 %	55 %
Lønnsutgifter per utførte årsverk ⁷	Kr. 866 128	Kr. 897 690	Kr. 909 863
Samlede inntekter ⁸	Kr 552 894 299	Kr 529 974 104	Kr 602 055 827

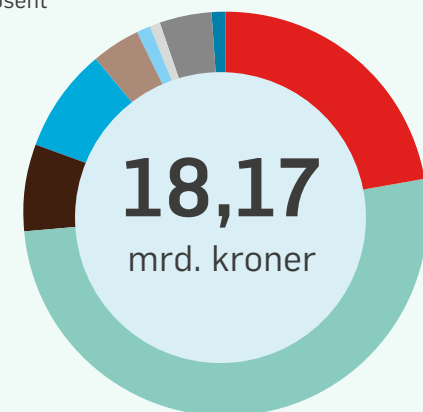
Merknader:

1. Ansatte med permisjoner uten lønn over 89 dager sammenhengende er fratrukket.
2. Utførte årsverk er lik avtalte årsverk (se avsnittet om personalforvaltning, omstilling og organisasjonsutvikling) fratrukket fraværsdager unntatt ferie og avspasering. Hertil legges timelønnede og utbetalt overtid, begge omregnet til årsverk (jf. PM-2019-13 Definisjon av utførte årsverk). I årsrapporten for 2019 beregnet vi selv antall utførte årsverk på bakgrunn av data om ansattes fravær. I år er årsverkstallene hentet direkte fra en predefinert SAP-rapport. Tallene for 2018 og 2019 varierer dermed litt fra tallene som var angitt i 2019-årsrapporten.
3. Samlet tildeling over statsbudsjettet.
4. Utnyttelsesgraden viser andelen av tildelte midler til dekning av driftsutgifter som er forbrukt i regnskapsåret.
5. Utnyttelsesgraden viser andelen av tildelte midler til dekning av øvrige utgifter, primært tilskudd og erstatninger, som er forbrukt i regnskapsåret.
6. Driftsutgifter omfatter alle kapitler/poster som finansierer Landbruksdirektoratets aktiviteter, ikke bare eget driftskapittel.
7. Lønnsutgifter per årsverk i 2018 og 2019 er justert i forhold til beløpene som fremgikk av årsrapport 2019. Det skyldes justeringen i antall utførte årsverk, jf. note 2.
8. Inntekter er auksjonsinntekter fra salg av tollkvoter, innbetaling av forskningsavgift, driftsinntekter, inntekter fra Markedsordningen for korn, trygde- og arbeidsgiveravgifter og renteinntekter.

i

TILDELING TIL DRIFT, TILSKUDDS- OG ERSTATNINGSORDNINGER 2020

Prosent

18,17
mrd. kroner

- Pristilskudd [22 %]
- Direktetilskudd [51 %]
- Landbrukets utviklingsfond (LUF) [7 %]
- Velferdsordninger [8 %]
- Øvrig jordbruksavtale [4 %]
- Reindriftsavtalen [1 %]
- Skogbruket [1 %]
- Landbruksdirektoratet [4 %]
- Matrettet forskning [1 %]

HOVEDTALL I 2020*

54 ansatte

Adm., kommunikasjon
og ledelse

47 ansatte

Ressurs og areal

41 ansatte

Landbruksproduksjon

44 ansatte

Handel og industri

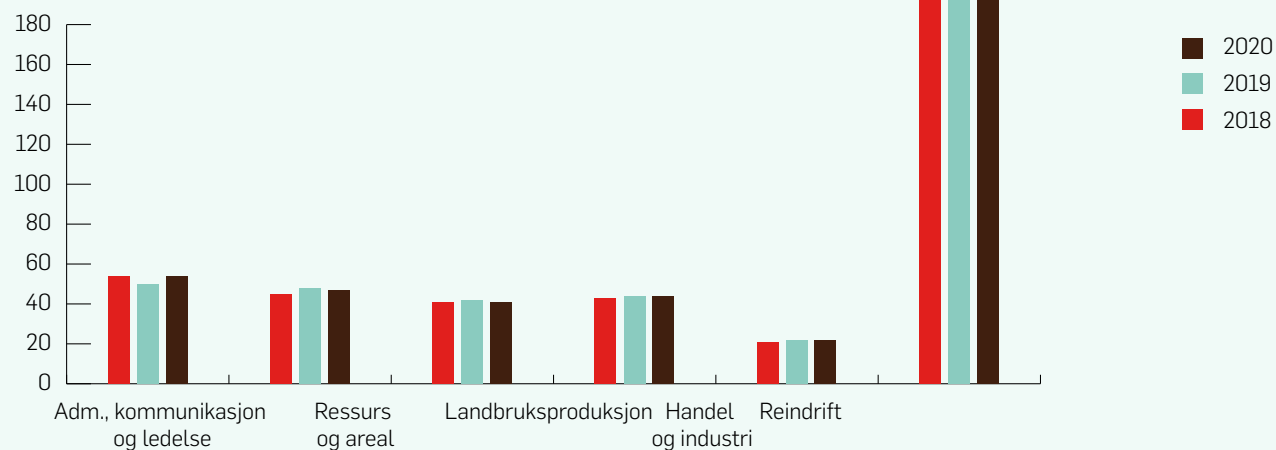

22 ansatte

Reindrift

ANTALL ANSATTE FORDELT PÅ FAGOMRÅDER

Antall ansatte

* Antall ansatte viser gjennomsnitt av antall ansatte siste dag i måneden gjennom hele året.
2020 var preget av omstilling, og vi hadde dobbel bemanning i flere stillinger.

Ledelsen 31. desember 2020

JØRN ROLFSEN
administrerende direktør

NILS-EINAR ELIASSEN
direktør
Avdeling landbruksproduksjon

MARIT JERVEN
direktør
Avdeling handel og industri

LIV BERIT HÆTTA
direktør
Avdeling reindrift

GEIR GRØNNINGSÆTER
direktør
Avdeling ressurs og areal

BJØRN GEORG HAGEN
direktør
Avdeling digitalisering og organisasjon

JORUNN VOLL
direktør
Kommunikasjonsstaben

VERDIER

Åpen

*

Pålitelig

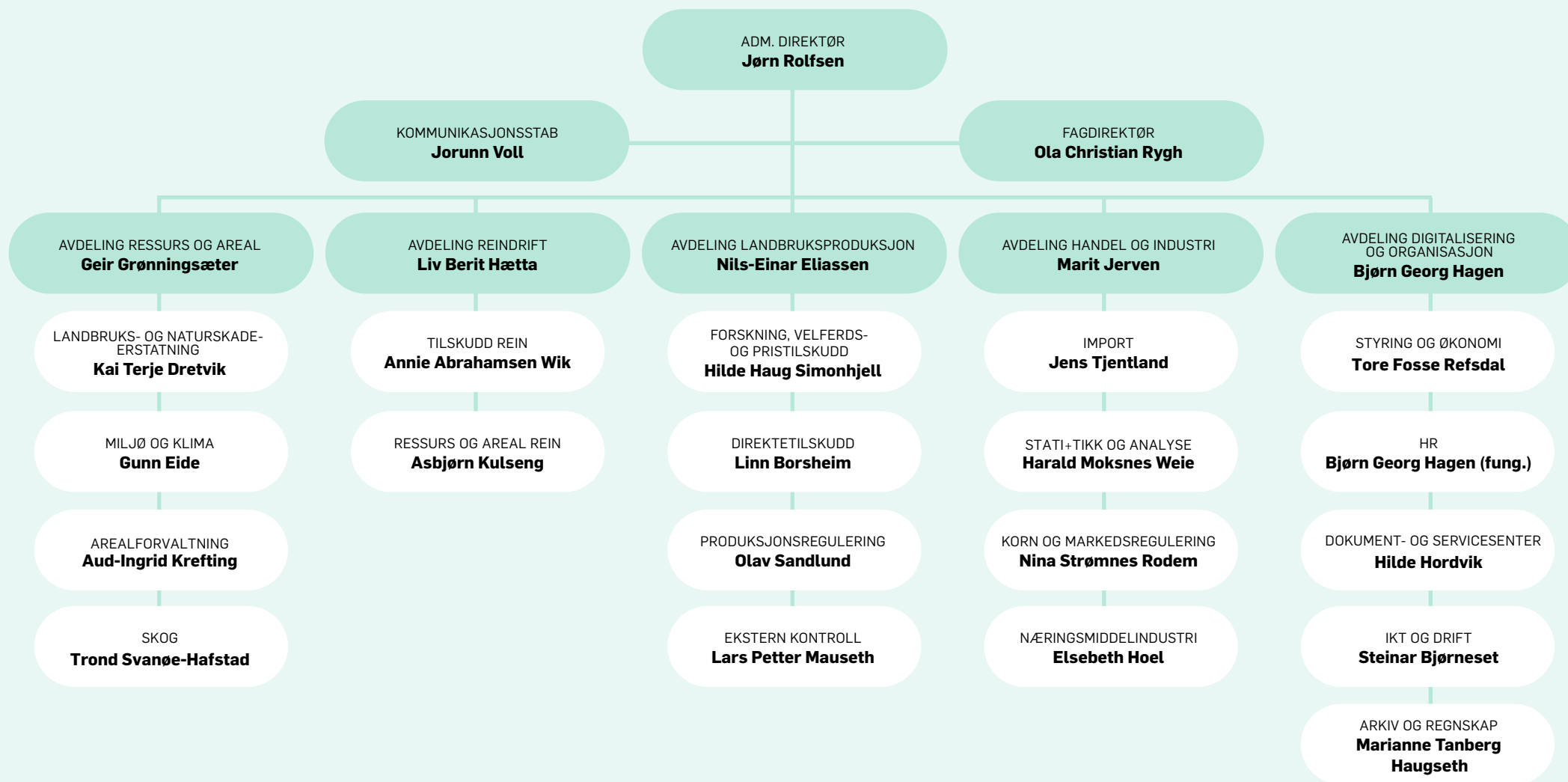
*

Engasjert

*

Nytenkende

Organisasjonskart 31. desember 2020

Forvaltningsområdene

Ressurs og areal

Resultatområdet ressurs- og arealforvaltning skal bidra til å sikre ressursgrunnlaget for bærekraftig landbruk over hele landet. Arbeidsområdene omfatter utvikling og forvaltning av virkemidler og tiltak innen arealbruk, eiendom, miljø, klima, skogbruk, kulturlandskap og økologisk landbruk. Resultatområdet omfatter også forvaltningen av erstatningsordningene i landbruket og den statlige naturskadeerstatningsordningen, samt ansvaret for å koordinere samarbeidet med statsforvalterembetene.

Reindrift

I dette resultatområdet ligger ansvaret for å iverksette de reindriftspolitiske virkemidlene knyttet til reindrifftsavtalen og reindrifftsloven. Vi er sekretariat og utøvende organ for Reindrifftsstyret samt sekretariat for Reindrifftsens utviklingsfond, Klagenemnda for reinmerkesaker, Økonomisk utvalg og for den norske delegasjonen til den norsk-finske reingjerdekommissjonen. Vi har en viktig rolle som formidler av reindriftspolitikken til statsforvalteren og som veileder for både statsforvalteren og næringen.

Landbruksproduksjon

Her ligger utvikling og forvaltning av inntekts- og velferdsordninger, de produksjonsregulerende virkemidlene melkekvoter og husdyrkonsesjon og en rekke mindre tilskuddsordninger, alle rettet mot primærproduzentene. Sekretariatsoppgavene for Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter og Forskningsmidler over jordbruksavtalen ligger også under dette resultatområdet. Det samme gjelder Landbruksdirektoratets eksterne kontrollvirksomhet.

Handel og industri

Sikker forsyning av landbruksbaserte matvarer og fôrvarer er vesentlig for et stabilt matmarked, avsetning for norske jordbruksvarer til stabile priser og en godt fungerende næringsmiddelindustri. Resultatområdet markedsstiltak, handel og industri legger til rette for dette gjennom å forvalte importvernet for landbruksvarer og ordninger rettet mot landbruksbasert næringsmiddelindustri, videre ved å være sekretariat for Omsetningsrådet og Markedsutvalget for reinkjøtt, drive markedsovervåking og hente inn priser på norske og utenlandske landbruksvarer.

Digitalisering og organisasjon

Landbruksdirektoratet utvikler og forvalter effektive IKT-systemer av høy kvalitet og med strenge krav til sikkerhet, til beste for brukerne. Robuste styrings-, økonomi- og arkivtjenester og andre fellestjenester sikrer forsvarlig forvaltning av virksomheten. HR-tjenestene våre er avgjørende for å rekruttere, utvikle og beholde den kompetansen vi trenger i organisasjonen for å levere på samfunnsoppdraget.

Kommunikasjon

Vi jobber kontinuerlig for å sikre god kommunikasjon med brukerne slik at de enklest mulig får løst de oppgavene de kommer til oss for å gjøre. I tillegg utformer vi gode budskap knyttet til milepæler og leveranser som vi sprer i egnede kanaler for å profilere oss som virksomhet. God intern kommunikasjon om viktige interne prosesser og beslutninger er også sentralt.

Årskavalkade

Grøntutvalgets rapport

Landbruksdirektoratet var sekretariat for utvalget som i mars leverte rapporten «Grøntsektoren mot 2035 – sammen for økt konkurransekraft, økt etterspørsel og mer norsk». Det ble fastsatt en felles, langsiktig ambisjon for grøntsektoren som innebærer en økning i både produksjon og omsetning av grønnsaker, frukt, bær, poteter og prydplanter frem mot 2035. Vekstambisjonen ble definert som 75 prosent i hele sektoren.

Foto: Schundor

Beitekrise i reindriften

80 prosent av reindriften ble rammet av beitekrise vinteren og våren 2020. Det ble dannet lag med hardpakket snø på beitene, og i noen distrikter var beitene helt låst. Landbruksdirektoratet og statsforvalteren samarbeidet om en rekke ekstraordinære tiltak. Fra april til juni ble det flydd ut om lag 782 tonn fôr.

Foto: Liv Bert Henriks / Landbruksdirektoratet

1. KVARTAL

10,1 milliarder til norske bønder

Landbruksdirektoratet utbetalte 10,1 mrd. kroner i produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning i februar. Rundt 38 300 jordbruksforetak søkte og fikk tilskudd. Produksjonstilskudd er en fellesbetegnelse på en rekke tilskudd, og formålet er å bidra til et aktivt og bærekraftig jordbruk. Gjennom ordningen med tilskudd til avløsning skal de som driver husdyrproduksjon få mulighet til å ta fri ved å leie inn hjelp.

Foto: Torbjørn Tandberg / Landbruksdirektoratet

Jordvernmålet nådd tre år på rad

Hvert år er det knyttet stor spenning til KOSTRA-rapporten. Den viser om kommunene totalt sett når jordvernmålet på maksimalt 4 000 dekar omdisponert, dyrka jord. Rapporten som kom våren 2020 viste at jordvernmålet ble nådd for tredje år på rad. Kommunene rapporterte å ha omdisponert 3 617 dekar dyrka jord og 4 540 dekar dyrkbar jord i 2019.

Foto: Torbjørn Tandberg / Landbruksdirektoratet

2. KVARTAL

Underskudd på norsk svinekjøtt

Overskudd av svinekjøtt ble snudd til underskudd på svært kort tid i 2020. Covid-19-pandemien var en sterkt medvirkende årsak. Grensehandelen ble reduserte, flere ferierte innenlands. Ved inngangen til 2020 lå det 2 162 tonn svinekjøtt på reguleringslager, men dette ble tømt i løpet av året. For første gang siden 2008 ble det vedtatt generelle tollnedsettelse for hele og halve slakt av svin på høsten. I tillegg ble tollene satt ned for ribbe, noe som ikke hadde skjedd siden 2015.

Foto: Colourbox

3. KVARTAL

Milepæl for Omsetningsrådet

Med virkning fra 1. juli 2020 fikk Omsetningsrådet et oppdatert, forenklet og mer transparent regelverk. Regelverksendringene er resultat av Omsetningsrådets gjennomgang av regelverk og ordninger, igangsatt i 2017. I arbeidet ble det også lagt vekt på at regelverket ikke skal vri konkurransen mellom aktører, dvs. at regelverket i seg selv ikke skal gi en konkurransemessig fordel eller ulempe.

Foto: Landbruksdirektoratet

Godt rustet for hjemmekontor

Sent i 2019 etablerte vi ny IT-plattform for blant annet våre interne kontorstøtteverktøy. Dette gjorde at vi var operative hjemmefra da covid-19-pandemien kom. Suksessen med ny plattform bidro til at direktoratet fungerte tilnærmet normalt i en situasjon der de fleste ansatte var på hjemmekontor i ti måneder.

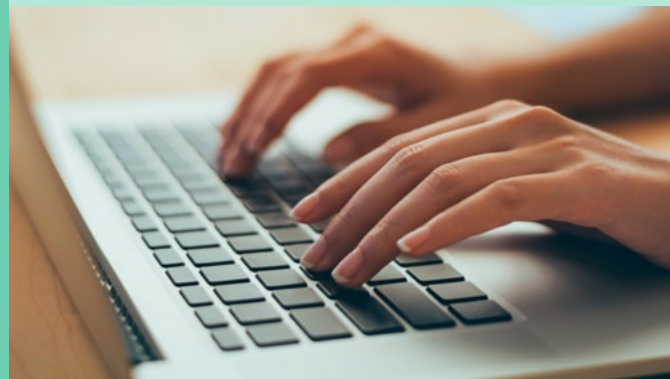

Foto: Kennington / iStock

Ny digital løsning for veterinærer

I 2020 tok vi i bruk elektronisk søknads- og behandlingsløsning for tilskudd til reiser for veterinærer, utviklet i samarbeid med Geno og Animalia. I løpet av sommeren gjennomførte vi en pilot med 13 utvalgte veterinærer, der vi høstet nyttige erfaringer og fikk rettet opp feil. Vi åpnet så løsningen for alle veterinærer i oktober.

Foto: Colourbox

Stabilt reintall

Tall fra Melding om reindrift for 2020 viser at reintallet holder seg relativt stabilt, med en nedgang på omlag 1400 dyr siden forrige reindriftsår. Det er bare Vest-Finnmark reinbeiteområde som ligger over fastsatt øvre reintall, med en overskridelse på 750 dyr. Dette er en nedgang fra forrige driftsår på omlag 1 150 dyr.

Foto: Bernd Antonsson

4. KVARTAL

Foto: Thor Nielsen

Åpning på Steinkjer

Landbruksdirektoratets enhet på Steinkjer ble offisielt åpnet 1. oktober av landbruks- og matminister Olaug Bollestad. En omstillingsprosess over tre år var dermed avsluttet, Landbruksdirektoratet hadde levert på oppdraget fra oktober 2017 om å flytte 30 årsverk fra Oslo til Steinkjer. 31 medarbeidere var på plass ved åpningen. De jobber innen fagområdene skogforvaltning, landbruks- og naturskadeerstatning, arkiv og regnskap.

Nye tømmerkaier

Det ble gitt investeringsstøtte til tømmerkaier for til sammen 44,5 mill. kroner i 2020. Salten Verk i Sørfold kommune, Gårdsøya i Brønnøy kommune, Børnes i Kvinnherad kommune, og Tømmervik i Stord kommune fikk støtte til nye prosjekter. I tillegg ble det gitt tilleggsbevilgning til Håhjem i Ålesund kommune.

Foto: Egnerund Hamn

Ekstraordinært oppkjøp av melkekvoter

Landbruksdirektoratet gjennomførte i 2020 et ekstraordinært oppkjøp av kumelkkvoter. Da oppkjøpet ble avsluttet i oktober, hadde 435 kvoteeiere solgt 39,7 mill. liter grunnkvote. Av dette ble 35 mill. liter solgt til staten, 88 prosent av målet på 40 mill. liter. I tillegg ble det omsatt 4,7 mill. liter privat. I regionene Rogaland, Hedmark, Oppland, Trøndelag, Nordland og Finnmark ble det solgt mindre mengde enn hva som var avsatt for salg.

Foto: Bernd Antonsson

Del 3
Årets aktiviteter
og resultater

Årets aktiviteter

Areal, skogbruk, ressursforvaltning og økologisk landbruk

BÆREKRAFTIG SKOGBRUK

Landbruksdirektoratet forvalter virkemidler som skal bidra til å oppfylle regjeringens mål om økt verdiskaping gjennom et lønnsomt og bærekraftig skogbruk. Virkemidlene er i hovedsak knyttet til bedre infrastruktur, økt foryngelse av skogen, samt miljø- og klimatiltak.

Skogeierne solgte 10,36 mill. m³ tømmer til skogsindustrien i 2020. Det er en nedgang på 0,82 mill. m³ fra toppåret 2019, da avvirkningsvolumet var historisk høyt. Avvirkningsvolumet har økt år for år de siste ti årene. Sett i forhold til dette, var nedgangen i 2020 begrenset. Avvirkingen var på nivå med 2015. Reduksjonen skyldtes i hovedsak reduserte avsetningsmuligheter for massevirke. Store deler av norsk treforedling er trykkipapirproduksjon, der etterspørselen har hatt en årlig fallende trend på 5 prosent i flere år. Covid-19-pandemien medførte et ytterligere fall på 20 prosent i 2020, noe som førte til nedleggelse av betydelig produksjonskapasitet. I Norge er produksjonen på en papirmaskin i Halden stanset.

Tømmeret hadde en bruttoverdi på 3,87 mrd. kroner for skogeierne, gjennomsnittlig pris var på 373 kroner per m³. Nedgangen fra 2019 var på 13 prosent. Den månedlige tømmerprisen viste en nedadgående trend frem til juli, og deretter en stigende trend på grunn av økende sagtømmerpriser.

TØMMERKAIER OG SKOGSVEIER

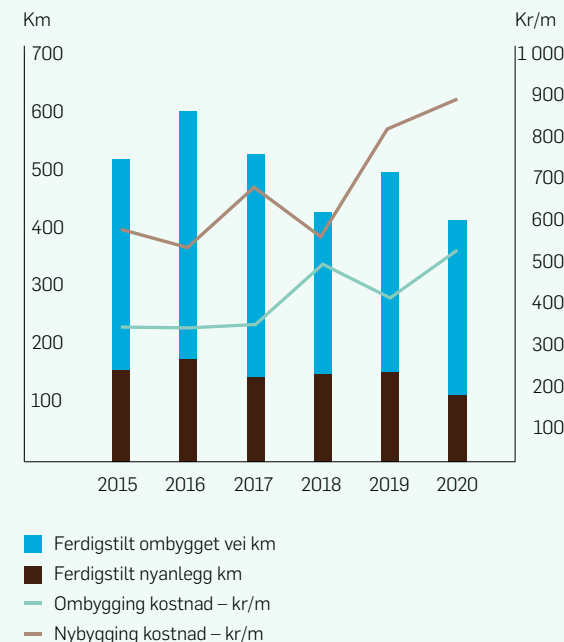
Den økte avvirkingen vi har hatt de siste årene skyldes blant annet økt satsing på infrastruktur og høyere tømmerpriser. Landbruksdirektoratet gjennomførte også i 2020 en betydelig satsing på tømmerkaier og skogsveier.

Det ble gitt investeringsstøtte til tømmerkaier for til sammen 44,5 mill. kroner i 2020. Salten Verk i Sørfold kommune, Gårdsøya i Brønnøy kommune, Børnes i Kvinnherad kommune, og Tømmervik i Stord kommune fikk støtte til nye prosjekter. I tillegg ble det gitt tilleggsbevilgning til Håhjem i Ålesund kommune. Siden ordningen startet opp, har 33 kaianlegg fått tilsagn om delfinansiering. Tømmerkaiene på Andøya og i Fjaler ble offisielt åpnet i 2020.

For 2020 var det satt av 113 mill. kroner over Landbrukets utviklingsfond (LUF), samt 18,7 mill. kroner over statsbudsjettet til nybygging og ombygging av skogsveier, samt til drift i vanskelig terreng. Det ble ferdigstilt 115 km skogsveier, hovedsakelig skogsbilveier. Dette er 39 km mindre enn året før. I tillegg ble 303 km eksisterende skogsveier oppgradert til dagens standard. Sammenlignet med 2019 var dette en nedgang på 43 km. Nedgangen skyldtes covid-19-pandemien, samt at 2020 var det første året kommunene hadde ansvaret for vei- og driftstilskudd.

i

FERDIGSTILTE SKOGSVEIER

Planlegging, bygging og ferdigstilling av en vei går gjerne over flere år. Dette fører til svingninger i statistikken.

I alt ble det investert 261,3 mill. kroner i skogsveibygging, en nedgang på 2,4 prosent fra 2019. Byggekostnadene varierer mye fra år til år avhengig av hvor i landet jobben er gjort. Trenden er at kostnadene øker over tid. Det ble utbetalt 104 mill. kroner i tilskudd til nybygging og ombygging av skogsveier.

Til drift i vanskelig terreng er det brukt 14,5 mill. kroner, en økning på 5,5 mill. kroner fra 2019. Dette er i hovedsak tilskudd til taubanedrifter. Den store økningen kan skyldes økt fokus på avvirkning i vanskelig terreng ved at det ble bevilget et ekstraordinært driftstilskudd i forbindelse med covid-19-pandemien.

NY SKOG

Planting, ungskogpleie og andre skogkulturtiltak for å etablere og skjøtte ny skog, gir et viktig bidrag til økt volum- og verditilvekst i skogen. Det gir bedre lønnsomhet og økt verdiskaping for alle ledd i verdikjeden. Ut over det, er aktiv skogskjøtsel et godt klimatililtak som bidrar til å binde CO₂, samtidig som man kan bygge robuste og stormsterke skoger for fremtiden.

Foryngelsesarealet ved planting var i 2020 på nesten 229 000 dekar, en økning på ca. 4 000 dekar fra 2019. Naturlig foryngelse av furu, gjerne i kombinasjon med markberedning, er ellers en mye brukt foryngelsesmetode på Østlandet. Til tross for tettere oppfølging av foryngelsesplikten, er det fortsatt en utfordring å opprettholde og øke nivået. Spesielt i de tidligere skogreisingsområdene er det fortsatt en utfordring at mange hogstflater ikke blir tilfredsstillende forynget.

Plantetallet har økt de senere årene, delvis som en konsekvens av økt avvirkning og delvis som en konsekvens av tettere planting. I 2020 ble det til sammen plantet 43,4 mill. planter; 40,3 mill. ved nyplanting og 3,1 mill. ved suppleringsplanting.

Ungskogpleie har hatt en økning de to siste åra, og endte i 2020 på 328 000 dekar. Det er en økning på 57 000 dekar fra 2019. Det meste av økningen har kommet på Østlandet. Til tross for en positiv utvikling, er det et stort etterslep og behov for økt ungskogpleie.

SKOGFONDORDNINGEN

Skogfondordningen er bærebjelken i det økonomiske virkemidlet som skal sikre at skogeierne foryrer og skjøtter skogen etter hogst, investerer i skogsveier og skogbruksplaner. Når skogeieren selger tømmer, skal mellom 4 og 40 prosent av bruttoverdien settes av på skogfondskontoen. Skattefordelen ved bruk av skogfond gjør ordningen gunstig for skogeier. I tillegg bevilges det midler over LUF og statsbudsjettet til de samme tiltakene for å stimulere til ytterligere aktivitet.

I 2020 satte skogeierne i snitt av 15,85 prosent til skogfond, det er en oppgang på 1,5 prosent fra foregående år. Skogeierne finansierte investeringer med 566 mill. kroner fra skogfondet, mens det ble satt av 613 mill. kroner. Sammenlignet med 2019 økte uttaket med 5 mill. kroner, mens det ble satt av 86 mill. kroner mindre.

Det går normalt fra tre til fem år fra skogfondmidlene avsettes ved hogst til de benyttes til planting, ungskogpleie og bygging av skogsvei. Økt avvirkning over flere år er med på å øke den samlede fondsbeholdningen. Det er en utfordring å få alle skogeiere til å benytte ordningen målrettet. Totalbeholdningen på skogfond ved årsskiftet var omkring 2,2 mrd. kroner.

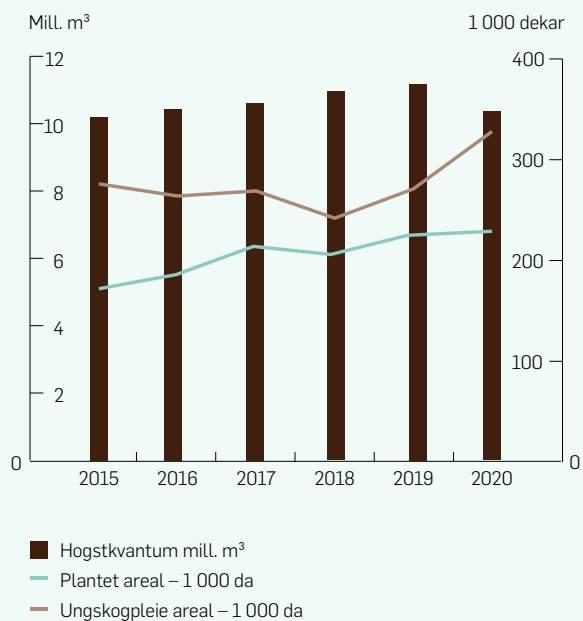
KLIMA- OG MILJØTILTAK I SKOGEN

Klima- og miljøtiltak er et tredje sentralt område i skogpolitikken. I 2020 omfattet dette ordninger med tilskudd til gjødsling og til tettere planting for å binde mer CO₂. Tilskuddet til gjødsling ble opprettholdt i 2020, mens tilskuddene til tettere planting ble satt ned av hensyn til budsjett.

Det ble gjødslet 43 650 dekar skog i 2020. Samlet gjødslet areal de tre foregående årene var 185 089 dekar. Taket på 25 000 dekar i femårsperioden 2016–2020, som gjelder områder med direkte avrenning til Oslofjorden og Skagerak, ble nådd i 2018. Det er en medvirkende årsak til at gjødselarealet har gått ned. Utbetalt tilskudd til dette formålet i 2020 var 6,63 mill. kroner.

AVVIRKNING, PLANTING OG UNGSKOGPLEIE

Vi har ikke tall for avvirkningsareal som direkte kan sammenlignes med plantet og ungskogpleiet areal. Det er behov for ungskogpleie både på arealer som er tilplantet og arealer som er naturlig forynget.

I 2020 ble det nyplanted tettere på 229 261 dekar. Dette var om lag på samme nivå som året før. Suppleringsplanting gikk en del ned, og endte på 42 494 dekar. Utbetalt tilskudd til tettere planting og suppleringsplanting var 17,9 mill. kroner.

SKOGBRUKSPLANLEGGING

Skogbruksplanlegging med miljøregistreringer (MiS-kartlegging) er et virkemiddel for bærekraftig utnyttelse av skogressursene. Det ble i 2020 utbetalt om lag 16 mill. kroner i tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistrering. Dette er en reduksjon på 9,2 mill. kroner fra året før. Det ble levert skogbruksplanprosjekter for et areal på 3,1 mill. dekar og livsmiljøregistreringer med et arealbeslag på 92 000 dekar. Bevilgninger til dette formålet har økt noe de siste tre årene, noe som vil komme til utbetaling etter hvert som prosjektene blir ferdigstilt.

Det er behov for å evaluere om MiS-kartlegging utføres i tråd med instruks, og om den fanger opp de forventede forekomstene. Landbruksdirektoratet etablerte derfor et prosjekt for å undersøke et utvalg av kartlagte livsmiljøer, og vi engasjerte Naturhistorisk museum ved Universitetet i Oslo (UiO) til å etablere en fasit for samordning av data fra andre naturkartlegginger i form av et referanseområde i Eiker i Buskerud.

ØVRIGE TILTAK FOR SKOGBRUKET

I starten av 2020 leverte vi, sammen med fem andre direktorater, den omfattende rapporten Klimakur 2030. Innen skog- og arealbrukssektoren ble klimaeffekten av tiltak knyttet til blant annet foryngelse, skogpleie og hogst presentert. Alle tiltakene er billige å gjennomføre målt i kroner per tonn CO₂-ekvivalenter. Noen tiltak, som skoggjødsling og riktig hogsttidspunkt, har en rask klimaeffekt og kan måles innen 2030, mens de fleste skogtiltakene har en stor klimaeffekt på lengre sikt.

Hyppigere utfordringer knyttet til ras og skred, kombinert med forventinger om mer ekstremvær fremover, har aktualisert bruken av skog som vern mot naturfarer. I 2020 ga LMD oss i oppdrag å utvikle tydeligere retningslinjer både for forvaltningspraksis og egnede driftsmetoder i skog som verner bebyggelse mot ras og

skred. Målet er å etablere en forvaltningspraksis der hensynet til både samfunnssikkerhet og god forvaltning ivaretas best mulig. Vi startet i 2020 et delprosjekt i samarbeid med NVE, der målet er å utrede mulige forvaltningsmodeller for skog som vern mot naturfarer. Vi følger også opp oppdraget som er gitt til NIBIO med å gi faglige vurderinger av egnede skjøtselsmetoder som beskyttelse mot ulike typer naturfare under norske forhold.

I samarbeid med Miljødirektoratet og andre etater, leverte vi 1. oktober svar på oppdrag om påvirkning og tiltak for et videre arbeid med helhetlig forvaltningsplan for hovedøkosystem våtmark. Forvaltningsplanen vil være en pilot for andre hovedøkosystemer i Norge og vi må forvente at det kommer nye oppdrag på dette området.

Vi har, sammen med Miljødirektoratet, satt i gang en utredning om skogvern og konsekvenser for avvirkingen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet. Et forslag til mal for beskrivelse av enkeltområdenes betydning for skog- og trenæringen i beslutningsdokumentene i skogvernsaker, ble oversendt departementene 1. desember. Ved bruk av malen skal statsforvalteren gjøre en standardisert innsamling av skogfaglige opplysninger som grunnlag for vurdering av skogvernets betydning for skog- og trenæringen lokalt og regionalt. Videre skal det utarbeides retningslinjer for avveining mellom verneverdier, skogbruksmessig betydning og konsekvenser for verdikjeden i skogvernprosesser.

LMD ba i sitt tildelingsbrev for 2020 om at vi skulle «vurdere hva slags krav og prosedyrer som skal stilles ved omdisponering av skogareal til beite for å sikre at tiltaket ikke blir en omgåelse av foryngelsesplikten». I notatet som vi leverte i desember, drøftet vi omfanget av problemet, regelverket og mulige tiltak, herunder endringer i regelverket.

Barkbillepopulasjonen var noe høyere i 2020 enn året før. Temperaturmessig var 2020 et rekordår. Noen områder i Vestfold og Telemark rapporterte om tørke- og billeskader, de andre fylkene rapporterte om få eller ingen barkbilleskader. For å være best mulig forberedt til å håndtere større angrep av barkbiller i

Planting og ungskogpleie er viktige bidrag til økt volum- og verditilvekst i skogen.

fremtiden, vil det være viktig å følge med på utviklingen i årene som kommer. Arbeidet med å utvikle en beredskapsplan for barkbiller ble påbegynt i samarbeid med NIBIO.

KLIMA- OG MILJØTILTAK I JORDBRUKET

KLIMA

Matproduksjon er en kilde til klimagassutslipp. Samtidig bidrar landbruksproduksjon til å motvirke utslippene gjennom opptak av karbon på gras- og skogarealer, og ved å produsere råstoff til fornybar energi. En sentral utfordring for jordbruket er å innrette driften slik at utslippet kan reduseres og opptaket økes. En viktig oppgave i fremtiden er også å tilpasse produksjonen til et endret klima.

Direktoratet arbeidet med flere utredninger som gjelder utslipp til luft i 2020, bl.a. Klimakur 2030, tiltak for å redusere ammoniak-utslipp fra jordbruket, nasjonalt program for jordhelse og tiltak for å utnytte mer husdyrgjødsel til produksjon av biogass. Vi deltok også i sekretariatet for arbeidsgruppen som skal følge opp klimaavtalen mellom regjeringen og jordbruksnæringen.

Klima- og miljøprogrammet skal bidra til rådgivning og ny kunnskap om klima- og miljøtiltak i jordbruket. Gjennom programmet ble det gitt tilskudd til prosjekter innenfor temaene klimatilpasning, klimagassutslipp og karbonbinding, forurensning, naturmangfold og kulturlandskap. Programmet hadde i 2020 et budsjett på 22,2 mill. kroner, hvorav 7 mill. kroner ble fordelt til fylkesvise prosjekter og de resterende til nasjonale prosjekter. Landbruksdirektoratet mottok 57 søknader om støtte, hvorav 14 prosjekter ble tildelt midler. Av disse var seks prosjekter innen kategorien klimagassutslipp og karbonbinding og fire innen klimatilpasning.

I 2017 ble prosjektet «Klimasmart landbruk» iverksatt av næringen. Målsettingen er å tilby tilpasset klimarådgivning til alle norske gårdsbruk. Klimakalkulatoren, som Landbruksdirektoratet har gitt tilskudd til, er et verktøy for å beregne utslipp fra det enkelte gårdsbruk. Foreløpig omfatter det produksjonene kumelk, korn

og gris. Det pågår utvikling av beregningsverktøy for andre produksjoner og utvikling av en helhetlig klimarådgivning som grunnlag for å kutte utslipp og binde karbon på gårdsnivå.

NASJONALT MILJØPROGRAM

Nasjonalt miljøprogram har egne nasjonale mål for miljøarbeidet i jordbruket, og viser til hvilke virkemidler som brukes for å nå disse målene. Målene er delt inn etter åtte ulike tema:

- kulturlandskap
- kulturminner og kulturmiljø
- biologisk mangfold
- avrenning
- friluftsliv
- plantevern
- utslipp til luft
- økologisk jordbruk

Programmet gir også en samlet fremstilling av andre nasjonale og internasjonale mål og forpliktelser på miljøområdet som er relevante for jordbruket. Jordbrukets sektoransvar for miljø følges opp gjennom virkemidler som forvaltes på nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå. Denne modellen skal sikre en god målretting av miljøvirkemidlene.

REGIONALE MILJØPROGRAM

Regionale miljøprogram (RMP) skal bidra til at jordbruket når målene i Nasjonalt miljøprogram:

- kulturlandskap
- kulturminner og kulturmiljø
- biologisk mangfold
- avrenning
- friluftsliv
- plantevern
- utslipp til luft

Klimakalkulatoren, som Landbruksdirektoratet har gitt tilskudd til, er et verktøy for å beregne utslipp fra det enkelte gårdsbruk

Hvert fylke utarbeider sitt eget miljøprogram som definerer regionale miljøutfordringer, og følger det opp med tilskudd til miljøtiltak som skal svare på utfordringene. Det ble laget nye regionale miljøprogram i alle fylker i 2019.

I 2020 fikk 20 413 foretak innvilget om lag 545 mill. kroner i regionale miljøtilskudd. Størsteparten av midlene ble brukt til å redusere avrenning til vassdrag og kyst og ivareta kulturlandskap, henholdsvis 33 prosent og 27 prosent av det totale RMP-tilskuddet. 736 beitelag fikk støtte til organisert beitebruk over RMP i 2020.

SPESIELLE MILJØTILTAK I JORDBRUKET

Spesielle miljøtiltak i jordbruket, SMIL, bidrar til at nasjonale miljømål ivaretas gjennom lokalt arbeid med miljøverdier i jordbruket. Ordningen har som mål å bedre miljøtilstanden i jordbruket ved å redusere forurensningen og ved å ta vare på særpreg i jordbrukslandskapet, naturmangfold og kulturminner. Ordningen forvaltes av kommunene. I 2020 var rammen på 127 mill. kroner, i tillegg ble det overført udisponerte midler fra 2019. Totalt ble det gitt tilsagn om 179 mill. kroner, en økning på 31 mill. fra 2019.

Interessen for å gjennomføre kulturlandskapstiltak og hydrotekniske tiltak er stor. En stadig større andel av midlene går til utbedring av hydrotekniske anlegg og andre tiltak for redusert forurensning som f.eks. fangdammer. Hydrotekniske anlegg er viktig for å unngå skade på jordbruksarealer og for å redusere forurensning av vann og vassdrag. Det er økende utfordringer med hydrotekniske anlegg som på grunn av forfall, elde og dimensjonering ikke tar unna økt nedbør. Det er også stor interesse for å ta vare på biologisk mangfold og kulturminner i jordbrukets kulturlandskap. Innenfor kulturlandskapstiltakene har SMIL-midlene blitt mest brukt til tiltak for å ivareta verneverdige bygninger og gammel kulturmark. Fra og med 1. januar 2020 kunne også privatpersoner innvilges SMIL-tilskudd, og mange kommuner har fått økt antall søknader.

DRENERING

Godt drenert jord gir bedre så- og høsteforhold, økt plantevekst, økt næringsopptak, bedre jordhelse og redusert risiko for jordpakking. God drenering kan redusere faren for erosjon som følge av overflateavrenning, og bidra til bedre vannkvalitet. Redusert erosjon bidrar til å bevare jord som en ressurs for fremtidig matproduksjon. Drenering er også viktig både for å tilpasse jordbruket til et endret klima, og å redusere klimagassutslipp fra arealene.

I 2020 ble det innvilget 96,7 mill. kroner i tilskudd, dette vil drenerer nær 48 000 dekar. Det ble utbetalt ca. 73 mill. kroner. Siden ordningen ble innført i 2013, er det innvilget tilskudd til drenering av nær 350 000 dekar. Det er fortsatt stort behov for drenering av arealer.

VANNFORVALTNING

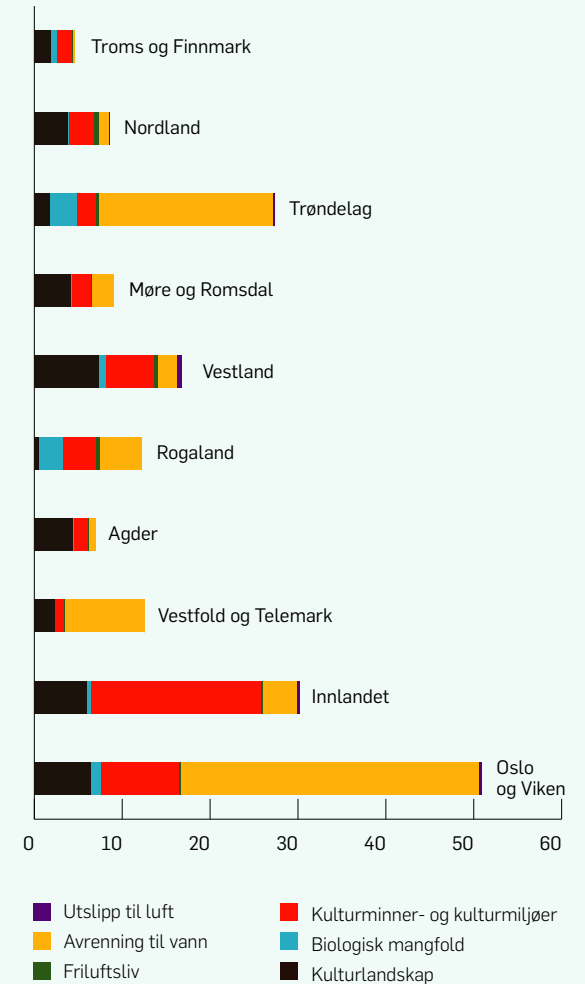
Landbruksdirektoratet deltar i oppfølgingen av vannforskriften, blant annet ved å forvalte og tilpasse virkemidler som skal forbedre eller opprettholde vannmiljøet i jordbruksdominerte områder. Virkemidlene bidrar til å følge opp de regionale vannforvaltningsplanene.

I tillegg bidro Landbruksdirektoratet i 2020 i disse aktivitetene for å følge opp vannforskriften:

- arbeid med nye erosjonsrisikokart som skal gi en bedre målretting av vannmiljøtiltak
- FoU-prosjekter for oppdatert kunnskap, virkemidler og tiltak for bedre vannmiljø
- innspill til Nasjonal strategi for vassdragsrestaurering
- innspill til Helhetlig plan for Oslofjorden
- samarbeid om oppdatering av vannforvaltningsplaner for planperioden 2022–2027

SMIL – TILSAGN PER MILJØTEMA I DE NYE REGIONENE

I 2020 var rammen for SMIL på 127 mill. kroner. Totalt ble det gitt tilsagn om 179 mill. kroner, fordelt på seks ulike miljøtema. Prosjekter innen avrenning til vann og kulturlandskapstiltak fikk flest tilsagn.

UTVALGTE KULTURLANDSKAP I JORDBRUKET OG VERDENSARVSATSINGEN

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvsatsingen gir effekter på både kort og lang sikt. Arealer som er ryddet og kulturminner som er satt i stand er eksempler på umiddelbare resultater, mens økt artsmangfold vil kunne komme på sikt. I tillegg bidrar satsingene til videreutvikling av annen næringsvirksomhet.

Landbruksdirektoratet koordinerer arbeidet med Utvalgte kulturlandskap, i nært samarbeid med Miljødirektoratet og Riksantikvaren. Ordningen fremheves ofte som et godt eksempel på tverrfaglig samarbeid. Den helhetlige tilnærmingen der flere myndigheter, forvaltningsnivåer og grunneiere samarbeider om å ivareta kulturmiljø, naturmangfold og landbruksdrift gir gode resultater.

I 2020 ble det bevilget nærmere 37,3 mill. kroner til skjøtsel og investeringer i de utvalgte kulturlandskapene, hvorav 15,5 mill. kroner over jordbruksoppgjøret og 21,8 mill. kroner fra Klima- og miljødepartementet. To nye områder, Gran og Ullensvang, ble innlemmet i ordningen. I 2020 var totalt 46 områder med i satsingen, og alle disse bidrar til å synliggjøre mangfoldet i norske jordbrukslandskap.

Aktiviteten i de Utvalgte kulturlandskapene i 2020 blir oppsummert i egen årsrapport til KLD og LMD i mars 2021.

I 2020 ble det bevilget 7,5 mill. kroner over jordbruksavtalen til tiltak i verdensarvområdene Vestnorsk fjordlandskap og Vegaøyen. Midlene bidrar til å legge til rette for å få dyr på beite og å få skjøttet landskap i områder der det er utfordrende å sikre landbruksdrift.

Forvaltningsansvaret for Utvalgte kulturlandskap og Verdensarvsatsingen ble overført fra regionalt forvaltningsnivå til kommunene i 2020. Landbruksdirektoratet bistod med veiledning om ordningen og regelverksavklaringer til regional forvaltning og kommuner. Samtidig ble Utvalgte kulturlandskap og Verdens-

arvordningen innlemmet i det digitale søknads- og saksbehandler-systemet Agros. Det ble arbeidet med drift og videreutvikling av løsningen.

Direktoratene fikk i 2020 i oppdrag fra LMD og KLD å levere forslag til en plan for videre arbeid med Utvalgte kulturlandskap i jordbruket fra 2020 til og med 2025. Planen skulle vurdere status for ordningen, behovet for eventuelt å styrke eksisterende områder og muligheter for utvelgelse av nye områder. Planen ble levert 15. september 2020. Arbeidet med å velge ut nye områder, samt å gjøre eventuelle grenseendringer for eksisterende områder, vil pågå i et nytt oppdrag i 2021.

TILSKUDD TIL FRØAVL, UTVIKLING AV PLANTEMATERIALE OG BEVARING AV GENETISKE RESSURSER

Landbruket er svært avhengig av været, og må kunne tilpasse seg et klima i endring. Det er viktig å utvikle plantesorter som kan dyrkes under varierende klimaforhold, og som er robuste i møte med skadegjørere og sykdommer. Genetiske ressurser i kulturvekster, husdyr og skogtrær må bevares og foredles for å sikre landbruk og matproduksjon i fremtiden.

Flere av tilskuddsordningene som Landbruksdirektoratet forvalter bidrar til å fremme klimatilpasset, variert og sykdomsfritt norsk plantemateriale. Det ble gitt tilskudd på 17,02 mill. kroner til dyrking og forsyning av frø av klimatilpassede sorter av fôrvekster, rotvekster og grønnsaker. Samlet ble det gitt tilskudd til plante-foredling av engvekster, potet, frukt og bær, og utvikling av plantemateriale innen frukt, bær, prydevekster og blomster for 37,46 mill. kroner. Tilskuddene bidrar også til å styrke nasjonal kompetanse på dette området, og til at norsk plantemateriale blir mer konkurransedyktig både på hjemmemarkedet og på eksportmarkedet.

Det ble i 2020 innvilget 6,8 mill. kroner i tilskudd til i alt 64 tiltak som skal styrke arbeidet med bevaring og bærekraftig bruk av husdyr-, plante- og skogtregenetiske ressurser. Flere av tiltakene det søkes tilskudd til, er faste fra år til år. I 2020 ble det videreført driftsstøtte til ulike bevaringsbesetninger av storfe, klonarkiv for

Nasjonal kulturlandskapspris for 2020 gikk til Goarahat og Sandvikhalvøya i Porsanger kommune. 18. august overrakte landbruks- og matminister Olaug Bollestad prisen til Mona Henriksen, gårdbruker i Goarahat.

bevaringsverdige planter og til drift og aktiviteter hos interesseorganisasjoner. Fra 2020 har Norge en nasjonal strategi for bevaring og bærekraftig bruk av genetiske ressurser for mat og landbruk «Forråd av gener – muligheter og beredskap for framtidens landbruk». Strategien, sammen med forskrift og utlysningstekst, ligger til grunn for tildeling av tilskudd til genressurstiltak i 2020.

STATISTIKK FOR MATSVINN I JORDBRUKSSEKTOREN

I 2017 ble det inngått en bransjeavtale mellom fem departementer og en rekke bransjeorganisasjoner om reduksjon av matsvinn i Norge. Avtalen har satt et mål om å halvere matsvinnet per innbygger innen 2030 for hele verdikjeden. Landbruksdirektoratet skal sammenstille statistikk for matsvinn i jordbrukssektoren. I 2020 ble matsvinnet i jordbrukssektoren målt for første gang. Dette gjelder matsvinn som oppstår i primærleddet fra planter blir høstet og dyr blir slaktet.

Vi ferdigstilte i 2020 en metoderapport for frukt og grønnsaker og for korn. Metoderapporten for øvrige produkter man skal måle matsvinn for, er laget tidligere. Vi har videre inngått en avtale med SSB, hvor produsentene blir bedt om å rapportere matsvinn for 2020. Dette skal produsentene gjøre gjennom den årlige Hagebruksundersøkelsen og Potet- og grovfôrundersøkelsen som SSB sender ut. Vi skal selv innhente data for matsvinn hos pakkerier og råvaremottak i frukt- og grøntsektoren, og har anskaffet verktøy for denne datafangsten. I 2020 drev vi også omfattende informasjonsvirksomhet for å legge til rette for innhenting av data for matsvinn i frukt- og grøntsektoren.

Planen er å publisere den første statistikken for matsvinn i jordbrukssektoren høsten 2021. Statistikken vil også inngå i den første hovedrapporteringen (for 2020) i bransjeavtalen om reduksjon av matsvinn, som kartlegger matsvinnet i hele verdikjeden. Denne er også planlagt publisert høsten 2021.

TILSKUDD TIL TILTAK I BEITEOMRÅDER

Fellestiltak i beiteområder som investeringstiltak og planleggings- og tilretteleggingsprosjekter, bidrar til økt utnyttelse av beite i utmark og redusert tap av dyr på utmarksbeite. Tiltakene har indirekte også stor miljømessig betydning fordi de bidrar til å forhindre gjengroing i kulturlandskap, ivareta kulturbetinget naturmangfold, og legger til rette for tilgjengelighet.

Totalrammen for tilskudd til tiltak i beiteområder var i 2020 totalt på 23 mill. kr, hvorav 5 mill. til kostnader for beitenæringen som følge av CWD (skrantesyke) i Nordfjella, og med en betydelig prioritering av teknologiinvesteringer. Kommunal forvaltning og økt digitalisering (Agros) fra 2020, i samarbeid med statsforvalteren, har bidratt til lokal forankring, samt en enklere, tryggere og mer effektiv søknadsprosess.

ØKOLOGISK LANDBRUK

Landbruksdirektoratet forvalter midler til utvikling av økologisk landbruk, og følger omsetningen av økologiske landbruksvarer. Målet er å stimulere til økologisk produksjon av varer som vi har forutsetning for å produsere i Norge, og som markedet etterspør. Vi videreførte i 2020 arbeidet med oppfølging av Nasjonal strategi for økologisk jordbruk (2018–2030).

Utviklingstiltak

For 2020 ble det avsatt 34 mill. kroner til utviklingstiltak innen økologisk landbruk, der en stor del av midlene ble tildelt særskilte satsinger som følge av føringer i strategien. Landbruksdirektoratet ga tilskudd til totalt 25 utviklingsprosjekter i hele verdikjeden.

En større satsing skjer ved at Norsk Landbruksrådgiving (NLR) har fått i oppdrag å overta ansvaret for å videreutvikle veilednings-tilbudet og faglige nettverk innen økologisk jordbruk, som tidligere lå i foregangsfylkene. NLR samarbeider med Norsk senter for økologisk landbruk om oppdraget.

**For 2020 ble det avsatt
34 mill. kroner til
utviklingstiltak innen
økologisk landbruk**

Tiltak for å mobilisere og rekruttere nye økologiske produsenter ivaretas gjennom samarbeidsprosjektet Landbrukets Økoløft. Innen storhusholdning bidrar Matvalget med ulike veilednings-tiltak rettet mot storhusholdninger som vil ha økologisk mat på menyen, og Nofima bistår virksomheter med utvikling av nye økologiske produkter.

Landbruksdirektoratet har også prioritert støtte til prosjekter som skal bidra med ulike informasjonstiltak for å synliggjøre økologisk mat for forbrukere, og til prosjekter som skal bidra til omsetning av økologisk mat i ulike salgskanaler. Det er behov for produksjon av mer økologisk korn, så det ble også bevilget støtte til flere kornprosjekter.

Koronasituasjonen har fått konsekvenser for gjennomføringen av en del tiltak i 2020, og enkelte prosjekter har derfor løst opp-gavene på andre måter eller har søkt om utsettelse.

PROGRAM FOR JORDHELSE

Jord er grunnlaget for produksjon av mat og annen biomasse. Jord som fungerer godt og som har god jordhelse, leverer også flere andre viktige økosystemtjenester. Landbruksdirektoratet leverte Nasjonalt program for jordhelse til oppdragsgiver LMD 28. februar.

Vi utarbeidet rapporten i samarbeid med en bredt sammensatt arbeidsgruppe med representanter fra sentrale faginstanser og faglagene i landbruket. Jordprogrammet beskriver trusler mot god jordhelse i Norge, og peker på aktuelle kunnskapsbehov. Driftspraksisen i jordbruket har stor innvirkning på jordstruktur, jordliv og innhold av organisk materiale. Rapporten viser til en rekke tiltak som kan bedre jordhelsen. Flere av tiltakene stimuleres det til allerede gjennom ulike ordninger, som drenering, bruk av fangvekster, ingen jordarbeiding om høsten og redusert bruk av plantevernmidler.

Som første steg i oppfølgingen av Jordprogrammet, ble jord innlemmet som eget tema i Klima- og miljøprogrammet høsten 2020. Landbruksdirektoratet mottok ti søknader med et totalt omsøkt beløp 17,3 mill. kroner innen dette temaet. Det tilsvarer 1/5 av den totale søknadsmengden. Det ble gitt 5,7 mill. kroner i støtte til tre av prosjektene.

NYDYR KING

Gjennom veiledning og klagesaksbehandling bidrar Landbruksdirektoratet til at nydyrking skjer på en måte som tar hensyn til natur- og kulturlandskap, samtidig som det legges vekt på driftsmessig gode løsninger for bonden.

Forskrift om nydyrking ble revidert i 2020. Den viktigste endringen var at nydyrking av myr nå er forbudt, men med mulighet for dispensasjon i særlige tilfeller. Bakgrunnen for forbudet var hensynet til klima. I den forbindelse utarbeidet Landbruksdirektoratet en ny veileder for saksbehandling etter forskriften. Vi arrangerte også webinar for statsforvalterne, og holdt foredrag på digitale kommunesamlinger som statsforvalterne arrangerte for kommunene.

Landbruksdirektoratet behandlet også tre klagesaker etter forskrift om nydyrking i 2020. Dette er en sakstype som direktoratet har hatt lite av i tidligere år. Vi antar at økningen har sammenheng med økt søknadsmengde i kommunene. 1 143 søknader ble behandlet av kommunene i 2019, noe som er det desidert høyeste tallet siden KOSTRA-rapporteringen startet i 2005.

Jordprogrammet beskriver trusler mot god jordhelse i Norge, og peker på aktuelle kunnskapsbehov

JORDVERN

Landbruksdirektoratet har en rådgivende rolle på jordvernområdet. I 2020 hadde vi reduserte ressurser på dette området, og prioriterte det rådgivende arbeidet overfor LMD og andre statlige etater.

Vi deltok på tre av innsigelsesbefaringene som gjaldt jordvern i 2020, og ga faglige råd i forbindelse med LMDs behandling av sakene. I alle tre sakene anbefalte vi at innsigelsene skulle tas til følge.

Sammen med 11 andre etater deltok vi i et prosjekt for bedre håndtering av jord- og steinmasser. Målet er å sikre en forsvarlig og mer ressurseffektiv håndtering av jord- og steinmasser som ivaretar miljø-, klima- og arealhensyn. Arbeidet skal avsluttes innen september 2021.

Som tidligere år utarbeidet vi KOSTRA-rapporten, der vi sammenstiller tallene for kommune-stat-rapporteringen, om kommunenes saksbehandling etter jord- og konsesjonsloven, samt omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter plan- og bygningsloven. KOSTRA-rapporten for 2020 fikk ny utforming med bedre oversikt og økt leservennlighet.

Statistikken for 2019 viste at jordvernmålet på omdisponering av maksimalt 4 000 dekar dyrka jord ble nådd for tredje år på rad. Kommunene rapporterte å ha omdisponert 3 617 dekar dyrka jord og 4 540 dekar dyrkbar jord i 2019. De foreløpige KOSTRA-tallene for 2020 kommer i midten av mars i 2021.

Nedbygging til landbruksformål trenger som oftest ikke omdisponeringstillatelse fra kommunen. Landbrukets egen nedbygging inngår derfor ikke i disse tallene, men flere anslag viser at over 20 prosent av den faktiske nedbyggingen går til landbruk.

AREAL- OG EIENDOMSFORVALTNING

Gjennom veiledning, samarbeid med andre etater og behandling av klagesaker, bidrar Landbruksdirektoratet til at landbrukets arealressurser blir ivarettatt i tråd med lovgivningen.

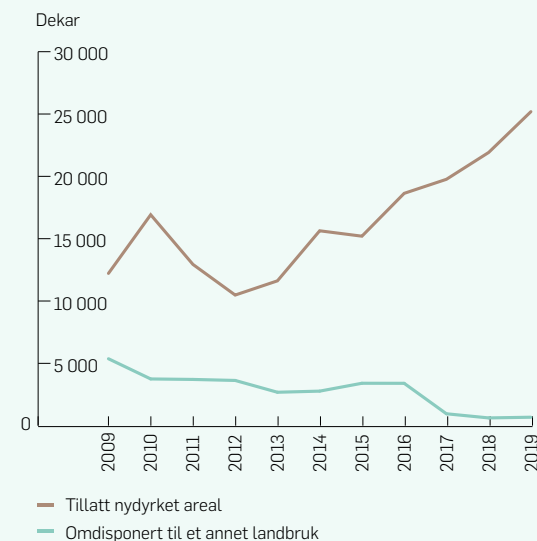
I hovedsak er det kommunene som forvalter jord- og konsesjonsloven. Statsforvalteren er klageinstans, mens Landbruksdirektoratet er klageinstans i saker der statsforvalteren har omgjort kommunens vedtak og i de sakene der statsforvalteren er førsteinstans. I 2020 holdt vi foredrag på flere digitale kommunesamlinger i regi av statsforvalteren, og behandlet både klagesaker og omgjøringsbegjæringer i saker etter fjelloven, jordloven og konsesjonsloven. Vi arrangerte også egne digitale seminarer for statsforvalteren med temaer innenfor jordloven og konsesjonsloven.

Fjellstyrene forvalter bruksrettigheter i statsallmenningene på vegne av de bruksberettigede i allmenningen. Staten ved Statskog SF er grunneier. Fjellstyrene fatter en rekke vedtak, og Landbruksdirektoratet er klageinstans. Hvert fjerde år velges det nye medlemmer til fjellstyrene. I 2020 holdt vi foredrag på fire samlinger med kursing av nye og gamle fjellstyremedlemmer. Arrangører var Norsk Fjellstyresamband (NSF) og Statskog SF.

For å hindre at eiendommer som kan brukes til helårsbolig blir brukt til fritidsformål, kan en kommune bestemme at reglene om konsesjonsfrihet uten boplikt helt eller delvis ikke skal gjelde. Forskrift om dette fastsettes, endres eller oppheves av Landbruksdirektoratet etter søknad fra kommunen. I 2020 behandlet vi tre søknader, hvorav to om opphevelse og en om endring av forskrift om nedsatt konsesjonsgrense. Ved utgangen av 2020 hadde 42 kommuner forskrift om nedsatt konsesjonsgrense. Av disse hadde sju kommuner opphevet slektskapsunntaket.

i

OMDISPONERING OG NYDYRKNING

KOSTRA-tallene viser en markant økning i antall dekar godkjent for nydyrking i perioden 2009–2019. I tilsvarende periode har omdisponeringen av dyrka jord gått ned. Jordvernmålet på maksimalt 4 000 dekar omdisponert årlig har vært nådd de tre siste årene.

I 2020 gjorde vi en større revisjon av egenerklæringskjemaene etter konsesjonsloven. Endringene var en presisering av gjeldende rett, og medførte økt brukervennlighet og forenkling ved at skjemaene ble mer synkronisert opp mot konsesjonsmodulen hos Kartverket. Vi starter i 2021 arbeidet med å forberede digitaliseringen av egenerklæringskjemaet. Mer om dette i digitaliseringskapitlet i årsrapporten.

På oppdrag fra LMD leverte vi i april en utredning om unntak fra søknadsplikt etter jordloven § 12 og om endring i forskrift om konsesjonsfrihet. Formålet var å se om det er mulig å forenkle prosessen med å fradele mindre arealer i forbindelse med grensejusteringer etter matrikkelloven.

ERSTATNINGSORDNINGENE

AVLINGSSVIKT

Formålet med erstatningsordningen er å gi kompensasjon for å redusere økonomisk tap for foretak som har klimabetinget avlingssvikt. I tillegg ble det for vekstsesongen 2020 innført en midlertidig ordning med mål om å gi kompensasjon for å redusere økonomisk tap forårsaket av mangel på arbeidskraft pga. covid-19-pandemien.

I 2020 er det registrert 1 223 innkomne søknader for klimabetinget avlingssvikt og tolv søknader for mangel på arbeidskraft. Årsakene til avlingssvikt i 2020 var ujevn modning og en del korn som ikke ble modent i Trøndelag. Tidlig frost førte til svikt i avlingen for frukt og bær på Østlandet, og frost og snø i blomstringa for frukt førte til avlingssvikt på Vestlandet. Omtrent 40 prosent av søknadene var relatert til svikt i grovfôrproduksjon, mens 35 prosent var relatert til frukt og bær. Av de tolv søknadene vedrørende mangel på arbeidskraft, var elleve i bærproduksjon og en i grønnsaksproduksjon.

I jordbruksforhandlingene i 2020 ble partene enige om å oppnevne en partssammensatt arbeidsgruppe som skal vurdere flere sider ved den gjeldende ordningen og eventuelt komme

med forslag til endringer i regelverket. Arbeidsgruppen ledes av LMD, og Landbruksdirektoratet er sekretariat. Arbeidet startet i oktober 2020, og rapporten skal leveres 1. januar 2022.

NATURSKADEERSTATNING

I 2020 behandlet vi 407 saker etter lov om naturskadeerstatning. Dette er godt under snittet for de siste ti årene, men likevel 55 saker mer enn vi behandlet i 2019. Det ble tilkjent erstatninger for i alt 48,2 mill. kroner. Det var ingen spesielle hendelser som var sammenlignbare med naturskadene i Jølster i 2019 eller storflommen i Oppland og Sogn og Fjordane i 2018. Vi var i beredskap i forbindelse med flomsituasjonen i Troms og Finnmark i juni i år, men denne hendelsen resulterte i bare ti søknader.

Det kommer færre søknader til ordningen enn før, 338 søknader i 2020, 446 i 2019 og 569 i 2018. Samtidig ser vi at den gjennomsnittlige søknadssummen og gjenopprettingskostnaden per skade øker.

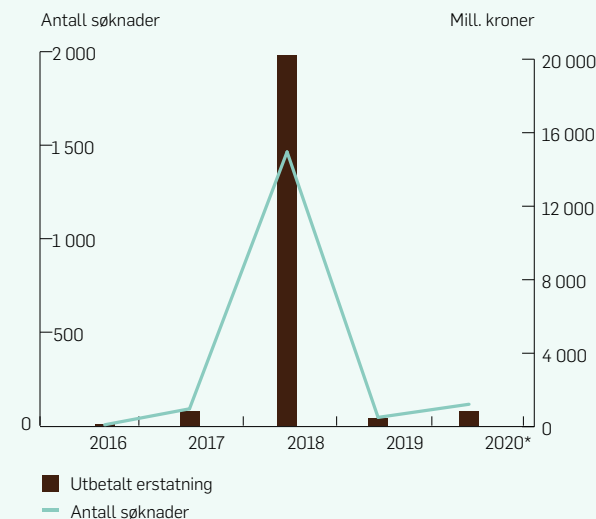
ERSTATNINGER ETTER OFFENTLIGE PÅLEGG

Vi utbetalte 60,1 mill. kroner i erstatninger som følge av offentlige pålegg om sanering i husdyr- og planteproduksjon. Norge har en offensiv strategi mot antibiotikaresistens. Av den totale utbetalingen ble 45,8 mill. kroner utbetalt som erstatning etter vedtak om sanering ved funn av LA-MRSA, dyreassosierte multiresistente bakterier. I 2019 ble det gjort funn av LA-MRSA i syv besetninger i Nordland. Utbetalingene i 2020 er i hovedsak knyttet til kostnader ved sanering av disse besetningene.

Det har vært store variasjoner i utbetalinger over ordningen siden de første erstatningssakene i 2014. Dette skyldes både variasjoner i antall besetninger hvor det er gjort funn av LA-MRSA, men også et økende omfang av den enkelte sanering. Det har vært en økning i utbetalinger, fra 21,2 mill. kroner i 2018, til 53,2 mill. kroner i 2019, med noe nedgang til 45,8 mill. kroner i 2020.

ANTALL SØKNADER OM AVLINGSSVIKT

*Prognose for saker for 2020. 365 saker (30 %) er behandlet til nå.

Øvrige husdyrsykdommer førte til 11,2 mill. kroner i erstatningsutbetalinger. Erstatning i planteproduksjon var begrenset til 3,1 mill. kroner, hovedsakelig for erstatning av kostnader i forbindelse med funn av Tospovirus. Vi hadde imidlertid også noen utbetalinger knyttet til funn av Phytophthora Ramorun, en sopplignende mikroorganisme og en dødelig skogsykdom som først ble oppdaget i 2002.

PELSDYR

Stortinget vedtok i 2019 at pelsdyrnæringen skulle avvikles. Forskrift om kompensasjon etter avvikling av hold av pelsdyr ble vedtatt 27. november 2019, og Landbruksdirektoratet fikk da ansvaret med å forvalte kompensasjonsordningen med statsforvalter som førsteinstans. I løpet av året ble det utbetalt 223,9 mill. kroner i kompensasjon etter avvikling av hold av pelsdyr.

Våren 2020 ble Forskrift om tilskudd til arbeidsrettet kompetanseheving for pelsdyroppdrettere sendt ut på høring. Forskriften ble vedtatt 3. juli 2020, og Landbruksdirektoratet fikk rollen som førsteinstans. Vi utarbeidet digitale saksbehandlersystemer, samt søknadsskjema og fagside for ordningen. Landbruksdirektoratet mottok 21 søknader innen fristen for første søknadsomgang. De vil bli ferdig behandlet i starten av 2021.

ROVVILTFORVALTNING

Landbruksdirektoratet styrket i 2020 arbeidet med å ivareta den landbruksfaglige siden (husdyr og rein) av den todelte målsettingen i rovviltpolitikken. Vi har avholdt det første kontaktmøtet med Miljødirektoratet og hatt møte med NINA/Rovdata. Vi har deltatt i de ulike kontaktfora som arrangeres av Klima- og miljøvern-departementet, med henholdsvis Utmarkskommunenes sammenlutning (USS), næringsorganisasjonene og miljøorganisasjonene. Vi har videre deltatt på Nasjonal konferanse om rovvilt, beitedyr og samfunn. I 2020 ble det ikke arrangert møte i Kontaktutvalg for rovviltforvaltning, men vi deltok og holdt innlegg på møtet som ble arrangert i 2019. Vi har hatt dialog med NIBIO og Mattilsynet om produksjonstilskudds- og OBB-data (Organisert beitebruk).

Høsten 2020 hadde vi et første møte i samarbeidet med Miljødirektoratet om revisjon av erstatningsordningen for tamrein. De to direktoratene samarbeider også om mulighetene for flere tiltak for konfliktreduksjon i spesielt jervutsatte områder med sauehold.

I 2020 ga Landbruksdirektoratet uttalelse til forvaltningsplan for rovviltregion 3 (Oppland).

**Pelsdyrnæringen
skal avvikles.
Landbruksdirektoratet har
fått ansvaret for å forvalte
kompensasjonsordningen**

Bærekraftig reindrift

BEITEKRISEN

En omfattende beitekrise rammet reindriften vinteren og våren 2020. Krisen berørte opp mot 80 prosent av reindriften; om lag 420 siidaandeler og 165 000 rein. Det ble erklært beitekrise i hele Troms og Finnmark og store deler av Nordland. Det var også utfordrende beiteforhold i Trøndelag, men her ble det ikke erklært beitekrise.

Krisen skyldtes store mengder snø. Det ble dannet lag med hardpakket snø på beiten. Noen steder oppstod det også ising etter veksling mellom mildvær og frost. Det var utfordrende for reinen å få tilgang til beiten under is- og snølagene, og i noen distrikter var beiten helt låst.

Beitekrisen oppstod på ulike tidspunkt i de ulike distriktene. Kriseberedskapsutvalgene i reindriften erklærte beitekrise i enkelte distrikter i Nordland fra 15. januar, og i enkelte distrikter i Troms og Finnmark fra 24. januar. Krisen varte til juni i de fleste områdene.

Under forhandlingene til reindriftsavtalen i februar var beitekrisen et viktig tema, og det ble avsatt 10 mill. kroner til kriseberedskapsfondet fra egenkapitalen til Reindriften utviklingsfond. Det ble videre gitt ekstraordinære bevilgninger til kriseberedskapsfondet i to omganger, på henholdsvis 10 mill. og 20 mill. kroner. Totale disponible midler var 42,7 mill. kroner, hvorav det ble gitt tilsagn om 41,7 mill. kroner.

Avtalepartene la føringer for bruk av midlene som hovedsakelig skulle brukes til innkjøp av fôr. Det kunne innvilges inntil 2 kroner per rein per døgn. Det ble også gitt tilskudd til transport av fôr, og tilsagn om 16,3 mill. kroner til helikopterfrakt. På bakgrunn av føringene utarbeidet Landbruksdirektoratet en beregnings-

modell, slik at søknader om ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap kunne behandles raskt. Statsforvalteren behandlet søknadene i førsteinstans og Landbruksdirektoratet utbetalte tilskudd.

For å få innvilget ekstraordinært tilskudd, var det et krav at distriktene først hadde brukt opp egne avsatte midler. For distrikter som fikk utbetalt ekstraordinært tilskudd, var det totalt avsatt 5,4 mill. kroner på distriktenes egne kriseberedskapsfond etter 1. juli 2018. Totalt for alle reinbeitedistrikter var det avsatt 7,4 mill. kroner. Dette omfatter ikke avsetninger som distriktene kan ha gjort før 2018.

Beitekrisen var en fysisk og psykisk påkjenning for reieneierne. Reindriftsutøverne fikk økt arbeidsbelastning, blant annet med gjeting, føring og frakt av fôr. Det var særlig utfordrende å frakte fôr til reinflokker som var langt unna bilvei. Tunge fôrsekker på 800 kg ble fraktet på snøscooter over ulendt terreng og på vanskelig føre i flere områder. Blant annet for å ivareta HMS-hensyn, ble det gitt tilbud om helikopterfrakt. Fra april til juni ble det flydd ut om lag 782 tonn fôr. Det ble også iverksatt andre tiltak som transport av levende rein, stenging av scooterløyper osv.

Omfanget av krisen medførte at både statsforvalterne og Landbruksdirektoratet fikk et betydelig merarbeid med å gjennomføre og koordinere nødvendige tiltak. Direktoratet opprettet et internt kriseberedskapsteam med kompetanse på reindrift, kommunikasjon, økonomi og juss. Kommunikasjon var en viktig del av vår håndtering av beitekrise, vi publiserte nyhetssaker gjennom hele krisen og hadde jevnlig kontakt med media. Fra februar orienterte vi LMD ukentlig, og hyppigere ved behov. Direktoratet og statsforvalterne i berørte områder hadde ukentlige statusmøter om beitekrisen fra mars til juni.

Kraftfôrsekker klare for helikoptertransport. Fra april til juni ble det flydd ut om lag 782 tonn fôr.

BEREDSKAPSPLANER OG KRISEHÅNDTERING

I løpet av 2020 var det etablert beredskapsutvalg for reindrift i alle statsforvalterembetene. Utvalgene og organiseringen av beredskapen ble noe forskjellig mellom statsforvalterne. Dette gjenspeiler ulikhetene i reindriften og i organiseringen av den generelle kriseberedskapen i embetene.

I etterkant av beitekrisen ble det satt ned en arbeidsgruppe som har evaluert håndteringen av krisen. Informasjonsflyt og kommunikasjon er avgjørende i en krisesituasjon, og det er identifisert noen utfordringer i kommunikasjonen mellom myndigheter og distrikter, og i kommunikasjonen mellom myndigheter, næring og fôrprodusenter. Arbeidsgruppen har foreslått en rekke tiltak for å styrke beredskapshåndteringen. Blant annet er det foreslått at Landbruksdirektoratet skal ha en tydeligere rolle i koordineringen av beredskapsutvalgene. Arbeidsgruppens anbefalinger vil bli fulgt opp av direktoratet i 2021.

REINTALL OG TELLING

Landbruksdirektoratet har videreført arbeidet med å sikre at reintallet er tilpasset beitegrunnet. Systematisk telling av rein og overvåking av beitekvalitet er sentrale tiltak. Vi har, i samarbeid med statsforvalteren, ansvaret for å vurdere behovet for telling. Det er statsforvalteren som lærer opp tellekorpset, planlegger og utfører tellingene.

Det var planlagt tellinger i Vest-Finnmark, Øst-Finnmark, Nordland og Nord-Trøndelag i 2020, men på grunn av covid-19-pandemien, ble det ikke gjennomført tellinger i Finnmark, Troms og Nordland. Dette er store distrikter og mange personer ville ha blitt involvert. Statsforvalteren vurderte risikoen for smitte til å være for høy. Tellingen i Nord-Trøndelag reinbeiteområde ble gjennomført som planlagt, og fortsetter vinteren 2021.

Dersom telling ikke gjennomføres, er det rapportert reintall i Melding om reindrift som legges til grunn for videre oppfølging i forvaltningen. Meldingen leveres av den ansvarlige siidaandelsleder og godkjennes av statsforvalteren.

Tall fra Melding om reindrift for 2020 viser at reintallet holder seg relativt stabilt, med en nedgang på om lag 1 400 dyr siden forrige reindriftsår. Det er bare Vest-Finnmark reinbeiteområde som ligger over fastsatt øvre reintall, med en overskridelse på 750 dyr. Dette er en nedgang fra forrige driftsår på om lag 1 150 dyr.

Årsaken til nedgangen kan være at statsforvalteren på slutten av reindriftsåret 2019 begynte å forhåndsvarse distriktene som var over det øvre reintallet om låsing av reintall per siidaandel etter reindriftsloven § 60 femte ledd. Beitekrisen kan også ha bidratt til reduksjon av antall dyr. Effekten av beitekrise forventer vi imidlertid å se tydeligere i Melding om reindrift som skal leveres april 2021. Statsforvalteren fikk ikke gjennomført låsing av reintall i Vest-Finnmark i 2020 på grunn av beitekrise.

Det er gledelig at reintallet i Vest-Finnmark er redusert, men det kreves fortsatt oppfølging av de distriktene som er over det fastsatte reintallet. Landbruksdirektoratet vil i 2021 ha tett dialog med Statsforvalteren om fortsatt bruk av reindriftsloven § 60 femte ledd.

BRUKSREGLER

Alle vinterbeiteområdene i Vest-Finnmark har fått fastsatt bruksregler; regler om forvaltning og bruk av reinbeitedistriktets ressurser. Bruksreglene er en viktig forutsetning for at reindriften har stabile rammevilkår. Statsforvalteren i Troms og Finnmark leder arbeidet med bruksregler i Finnmark, med bistand fra Landbruksdirektoratet.

Reindriftsstyret fortsatte i 2020 å følge opp problemstillinger knyttet til reintall, blant annet ved å fastsette øvre reintall for enkelte distrikter. Reindriftsstyret har det overordnede ansvaret for at et bærekraftig reintall oppnås, og har derfor også fortsatt oppfølgingen av distrikter som er over sitt fastsatte reintall.

i

UTVIKLINGEN I REINTALLET DE SISTE FEM ÅRENE

Område	Reintall					Fasts. øvre reintall
	31.3. 2016	31.3. 2017	31.3. 2018	31.3. 2019	31.3. 2020	
Øst-Finnmark	66,9	68,19	69,19	69,55	69	70,65
Vest-Finnmark	79,3	78,68	77,37	80,05	78,91	78,15
Troms	11,9	11,86	11,77	12,04	12,41	12,95
Nordland	14,3	14,33	13,69	13,74	13,88	18,2
Nord-Trøndelag	13,9	13,96	13,97	13,82	13,86	15,9
Sør-Trøndelag og Hedmark	13	13,76	13,97	13,76	13,76	14,3
Tamreinlag	12,4	13,14	12,91	12,18	11,93	Ikke fasts.
Hele reindriften	211,7	213,9	212,9	215,14	213,8	

Tabellen viser utviklingen i reintallet de siste fem årene, og er basert på innrapporterte tall fra tamreinlag og sidandeler i Melding om reindrift.

DIREKTETILSKUDD I REINDRIFTEN

For 2020 var avsetningen til direktetilskudd på 89,4 mill. kroner, inkludert overført mindreforbruk fra 2019 og en overføring i 2020. Av dette er 83,7 mill. kroner utbetalt. Under direktetilskudd sorterer ordningene tilskudd til siidaandeler og tamreinlag og tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag.

TILSKUDD TIL SIIDAANDELER OG TAMREINLAG

Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag skal bidra til å fremme en bærekraftig reindrift, kvalitet og produktivitet, samt heve inntekten i næringen. Tilskuddsordningen består av ulike tilskudd med egne vilkår som må være oppfylt.

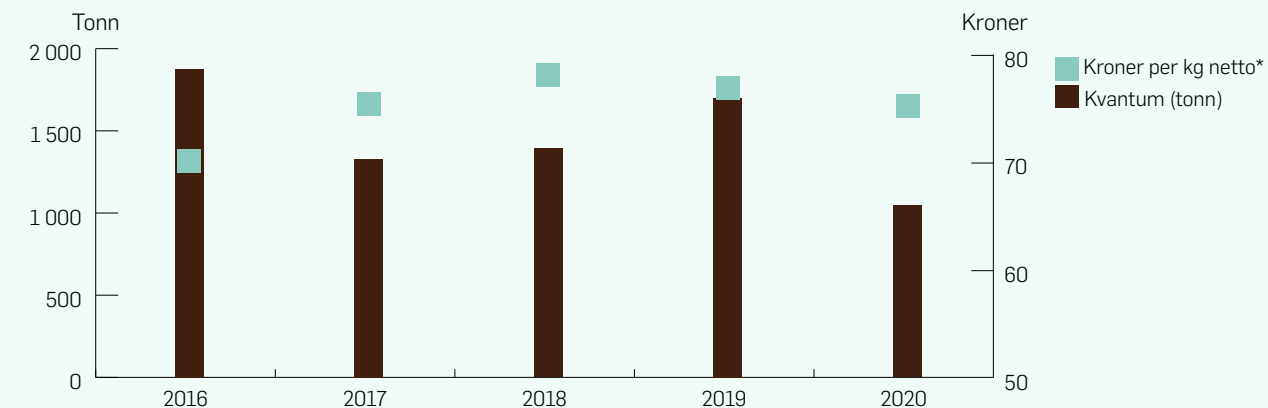
Kravene for å motta tilskudd ble endret fra 1. juli 2019. Tidligere kunne siidaandeler som ikke økte sitt reintall fra året før, motta tilskudd, selv om reintallet i siidaen oversteg øvre reintall i godkjente bruksregler. Fra og med 1. juli 2019 må siidaandelens reintall være lik, eller lavere, enn det reintallet siidaandelen hadde året før siidaens reintall oversteg fastsatt reintall. Dette kan medføre at siidaandelene må forholde seg til reintallet de hadde flere år tilbake. Regelendringen har ført til at antallet avslag på søknad og klager på avslag i driftsåret 2019/2020 har økt sammenlignet med tidligere år.

Avsetningen for 2020, inkludert overføringer, var på 72,0 mill. kroner, mens det er utbetalt 67,3 mill. kroner. Mindreforbruket har i hovedsak sammenheng med regelendringen fra 1. juli 2019. I tillegg er det utbetalt mindre enn avsetningene for ordningene Særskilt driftstilskudd til kvinner med egen siidaandel og Etableringstilskudd for ungdom.

Særskilt driftstilskudd til kvinner med egen siidaandel er en ny ordning f.o.m. 2020. Her var det tatt høyde for at et høyere antall kvinner med egen siidaandel ville oppfylle vilkårene. For etableringstilskudd ser vi nå en nedgang etter flere år med større utbetalinger.

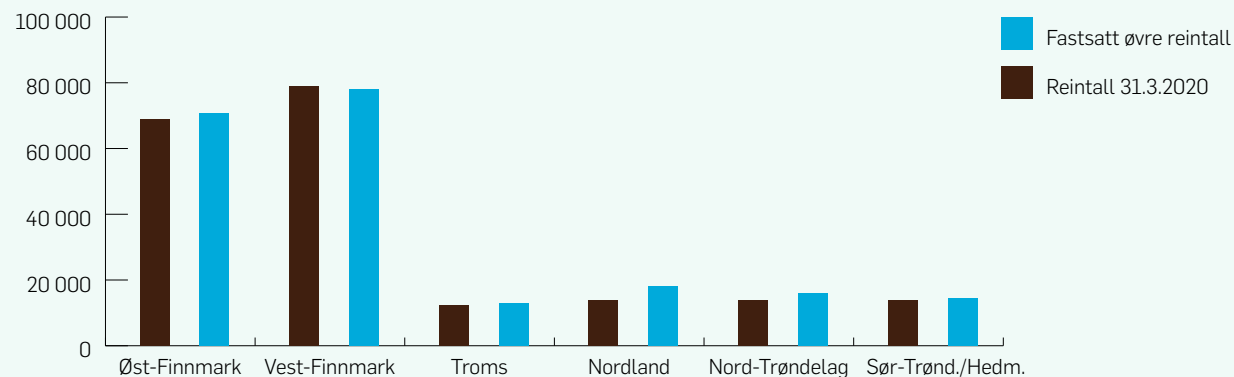

UTVIKLINGEN I REINSLAKT OG PRIS 2016–2020

*Netto pris er pris fratrukket slakte- og fraktkostnader

REINTALL OG FASTSATT ØVRE REINTALL

TILSKUDD TIL REINBEITEDISTRIKTER OG TAMREINLAG

Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag skal bidra til økt medansvar for utvikling av reindriften i bærekraftig retning, balanse mellom reintall og beiter, sikring av arealer og økt lønnsomhet. Tilskuddet skal videre gi grunnlag for avsetning til kriseberedskap, arbeid med helse, miljø og sikkerhet og avløserordning ved sykdom og svangerskap ut over folketrygdens generelle ordninger, samt avløserordning ved ferie og fritid.

Avsetningen for 2020 til ordningen var på 17,4 mill. kroner, hvorav 16,4 mill. kroner er utbetalt. Mindreforbruket har sammenheng med at det var tatt høyde for at noen flere distrikter ville oppfylle kravene for tilskudd.

PRODUKSJON OG PRISER PÅ REINKJØTT

I kalenderåret 2020 ble det slaktet 46 320 dyr ved registrerte slakterier. I kvantum utgjorde dette 1 042 tonn, noe som er en betydelig nedgang fra året før, på 40 prosent.

Totalregnskapet for reindriftsnæringen viser at gjennomsnittlig nettoppris for reinkjøtt var 81,91 kroner per kg kjøtt omsatt via slakteri i 2020. For 2021 er gjennomsnittlig nettoppris foreløpig beregnet til samme pris som i 2020. Med nettopris menes pris fra slakteri til reineier fratrukket frakt- og slaktekostnader.

Den gjennomsnittlige prisen har vært økende fra 2013 til 2018 med nedgang i 2019, og stigende igjen fra 2020.

Det årlige uttaket av slaktedyr er avhengig av kalvetilgang, tap av dyr og hvor mange dyr reineier beholder som livdyr. Beitekrisen vinteren 2020 er den viktigste enkeltfaktoren som har gitt utslag i den markerte nedgangen i slakteuttaket på om lag 40 prosent.

VELFERDSORDNINGENE I REINDRIFTEN

For 2020 var det avsatt 3,7 mill. kroner til velferdsordninger i reindriften, inklusive overført mindreforbruk fra 2019 og overføringer i 2020. Av disse midlene er 2,9 mill. kroner brukt. Under velferdsordninger sorterer tidligpensjon, tilskudd til avløsning ved svangerskap og fødsel og tilskudd til sykepengeordningen.

TIDLIGPENSJON

Tidligpensjon skal gjøre det lettere for reindriftsutøvere å overføre siidaandeler til neste generasjon. Ordningen skal i tillegg stimulere til at reintallet og sysselsettingen tilpasses ressurs- og inntektsgrunnlaget i næringen.

Fra 2019 til 2020 økte satsen for enbrukerpensjon fra 100 000 kroner til 150 000 kroner, mens satsen for tobrukerpensjon økte fra 160 000 kroner til 240 000 kroner. Det var forventet at satsøkningen ville føre til større interesse for tidligpensjon, men dette har foreløpig ikke skjedd i betydelig grad.

Avsetningen for 2020 etter overføringer var på 2,2 mill. kroner, hvorav 1,7 mill. kroner er utbetalt.

TILSKUDD TIL AVLØSNING VED SVANGERSKAP OG FØDSEL

I forskrift om tilskudd til avløsning ved svangerskap og fødsel har formålsparagrafen blitt endret for 2019/2020-sesongen, slik at den synliggjør at tilskuddsordningen skal styrke den familiebaserte reindriften i tillegg til kvinnenens stilling.

Satsen på 60 000 kroner er uendret fra 2019. Avsetningen for 2020 var 1,0 mill. kroner, hvorav 0,8 mill. kroner er utbetalt.

TILSKUDD TIL SYKEPENGEORDNINGEN

Det overføres midler fra reindriftsavtalen til sykepengeordningen for å dekke sykepenger fra 75 til 100 prosent av inntektsgrunnlaget for sykdom utover 16 dager. Fødselspenger dekkes med 100 prosent av inntektsgrunnlaget.

Avsetningen på 0,5 mill. kroner ble i sin helhet overført til folke-trygden.

REINDRIFTSNYTT

Vi ga ut to nummer av Reindriftnytt i 2020. I første utgave omtalte vi blant annet beitekrisen, inngrep i Ildgruben reinbeitedistrikt og klassifisering av reinslakt ved optisk lengdemåling. I andre utgave omtalte vi blant annet slakte- og lagertall for 2020 sammenlignet med foregående år, Reinhelse og det nye vilkåret i forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag.

Beitekrisen er den viktigste årsaken til den markante nedgangen i slakteuttaket

Inntekts- og velferdspolitiske tiltak i jordbruket

Landbruksdirektoratet forvalter inntekts- og velferdsordninger med primærprodusenter i jordbruket som målgruppe. De viktigste ansvarsområdene er knyttet til forvaltning og utvikling av virkemidler innen areal- og kulturlandskapstilskudd, husdyrtilskudd, pristilskudd, velferdsordninger, kompetanse- og næringsutvikling, kvoteordningen for melk og husdyrkonsesjon.

PRODUKSJONSTILSKUDD OG AVLØSERTILSKUDD

Produksjonstilskudd er en samlebetegnelse for en rekke av de vanligste tilskuddene i jordbruket, som f.eks. areal- og kulturlandskapstilskudd og tilskudd til husdyr. Det gis også tilskudd til avløsning for utgifter som søkeren har hatt i løpet av året. Formålet med produksjonstilskudd og avløsertilskudd er «å bidra til et aktivt og bærekraftig jordbruk innenfor de målsettinger Stortinget har trukket opp».

Tilskuddene har felles forvaltningsrutine, og det er kommunen som behandler søknadene. Kommunens nærhet til søkeren, samt varierende kompetanse og ressursbruk, gjør forvaltningen krevende. I 2020 ble det utbetalt omtrent 9 mrd. kroner i produksjonstilskudd og rundt 1,2 mrd. kroner i avløsertilskudd til rundt 38 700 foretak. Dette utgjør i overkant av 60 prosent av budsjettet for Jordbruksavtalen 2019–2020.

I søknads- og saksbehandlingssystemet for produksjons- og avløsertilskudd (eStil PT), gjennomføres alt fra søknad, saksbehandling, maskinelle kontroller, tilskuddsberegning, utbetalinger og tilbakebetalinger. Systemet ble tatt i bruk i 2017, og har en rekke forbedringer i forhold til gammelt system. Det har imidlertid vært behov for forbedringer av systemet, og i jordbruksoppgjøret 2019 fikk Landbruksdirektoratet bevilget 3 mill. kroner til videreutvikling av eStil PT.

Midlene ble i 2020 brukt til å øke brukervennligheten for søker, effektivisere saksbehandlingen for forvaltningen og innføre bedre

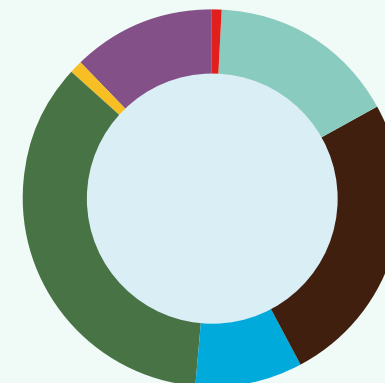
FORDELING AV MIDLER FRA JORDBRUKSAVTALEN ETTER ORDNING

Utbetalt i 2020 (etter søknadsomgangen 2019) – i kroner ¹	
Driftstilskudd til melkeproduksjon	1 330 254 345
Driftstilskudd til spesialisert storfekjøttproduksjon	330 590 424
Tilskudd for husdyr	2 430 740 161
Tilskudd til små og mellomstore melkebruk	157 889 936
Tilskudd for dyr på beite	379 799 400
Tilskudd for dyr på utmarksbeite	597 038 217
Arealtilskudd	2 196 223 666
Kulturlandskapstilskudd	1 499 575 560
Arealtilskudd til økologisk landbruk	49 103 704
Tilskudd til økologisk husdyrproduksjon	68 629 818
Distriktstilskudd til frukt, bær og veksthusgrønnsaker (inkl. salat på friland)	172 208 696
Distriktstilskudd for potetproduksjon i Nord-Norge	5 350 241
Tilskudd for bevaringsverdige husdyrraser	21 245 590
Tilskudd til avløsning	1 205 071 183
Bunnfradrag	-231 474 143
Netto produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning ved ferie og fritid (før diverse trekk)	10 212 246 798

i

PRODUKSJONSTILSKUDD 2020, FORDELT PÅ ORDNING²

Prosent

- Distriktstilskudd frukt, bær, grønnsaker og potet [1 %]
- Driftstilskudd, melk og kjøtt [16 %]
- Husdyrtilskudd [25 %]
- Beitetilskudd [9 %]
- Areal- og kulturlandskapstilskudd [35 %]
- Økotilskudd [1 %]
- Avløsning ferie og fritid [12 %]

1. Datasett publisert på data.norge.no med opplysninger fra søknad om og utbetaling av produksjonstilskudd til jordbruksforetak i søknadsomgangen 2019. Opplysningene ble hentet ut 10. juni 2020..
2. Saldert budsjett 2020 (Prop 1 S 2020-2021 LMD)

kontrollmuligheter. For søker er det blant annet gjort tilpasninger i systemet, slik at det blir lettere å søke på nettbrett og mobil. For saksbehandler er det gjort endringer som bidrar til mindre klikking og scrolling, og det er lagt inn mer saksbehandlingsstøtte i systemet for å redusere risikoen for feil saksbehandling. For eksempel får saksbehandler stoppmeldinger dersom det ikke er lagt inn vurdering av avkorting av tilskudd der dette kan være aktuelt.

For å bedre kontrollmulighetene for forvaltningen, er det blant annet lagt inn flere nye rapporter som forvaltningen kan bruke som verktøy i utplukk til risikobasert kontroll og forvaltningskontroll. De maskinelle kontrollene i systemet er også gjennomgått, slik at alle maskinelle kontroller som ligger inne i systemet i dag, er kontroller som skal vurderes som del av saksbehandlingen. Det er innført en kontroll som sjekker om saksbehandler har lagt inn skriftlig vurdering i de tilfellene hvor en maskinell kontroll har slått ut under saksbehandlingen.

PRISTILSKUDD

I 2020 utgjorde pristilskuddene for kjøtt, melk, egg og ull 2,4 mrd. kroner. Av dette var 1,264 mrd. kroner distriktstilskudd for kjøtt og melk. Pristilskuddene til produsent blir utbetalt av omsetningsleddene sammen med oppgjøret for varen, og omsetningsleddene rapporterer til Landbruksdirektoratet. Dette innebærer at det ikke er noen søknadsprosedyre for disse tilskuddene. De utmåles ut fra leveranser til omsetningsleddene og registeropplysninger.

Satsene for distriktstilskudd varierer mellom geografiske soner. Det enkelte foretak får utbetalt tilskuddet etter hvilken geografisk sone driftsbygningen er plassert i. Feil i opplysninger om produksjonssted kan gi feilutbetalinger. Foretak med melk- og kjøttproduksjon må derfor bekrefte om de registrerte opplysningene om produksjonssted er korrekte. Dette gjøres når foretaket søker om produksjonstilskudd. Det var 1 050 søkere som hadde nye opplysninger om sitt driftssenter i mars-omgangen, men for kun én av disse førte dette til endring i sone. I oktober-omgangen var det 1 220 søkere som hadde nye opplysninger. Dette førte til soneendring for tre kjøttprodusenter.

I 2020 startet vi prosessen med å forenkle slakterienes rutine for innrapportering av slaktedata. De fleste slakteriene sender nå slaktedata kun elektronisk til Landbruksdirektoratet. Inn-sending av skriftlig rapport/søknad om refusjon og utbetaling av tilskudd og innbetaling av avgifter ble avvirket, og dette har også effektivisert oppfølgingen i direktoratet.

Vi har fortsatt arbeidet med regelverksutvikling for pristilskudd, og har hatt dialog og samarbeid med LMD om dette gjennom året. Regelverket favner imidlertid veldig ulike produktgrupper, mottakere og typer omsetningsledd, og det dukker stadig opp nye spørsmål. Direktoratet vil intensivere arbeidet i 2021 for å komme i mål.

INNKREVIING AV FORSKNINGSavgIFT

Fra norsk produksjon og import er det innbetalt totalt 180,3 mill. kroner i forskningsavgift. I hovedsak kreves forskningsavgiften på norskprodusert vare inn via omsetningsleddene, kombinert med innbetaling av omsetningsavgift og refusjon for formildet pristilskudd.

Innkrevning av forskningsavgift for frukt, grønt og honning følger ikke denne modellen. I 2019 sendte vi informasjon, rapporterings-skjema og frankert svarkonvolutt ut per post til 2 500 grøntprodusenter som potensielt kunne ha hatt direkte salg til forbruker. Dette var både ressurs- og kostnadskreven. I 2020 ble rapporteringen på direkte salg fra grøntprodusent sendt ut via e-post til 2 636 foretak, i tillegg rapporterte 117 omsetningsledd via skjema med vedlegg til e-post. Vi har jobbet videre med ytterligere forbedringer, og det er nå utviklet elektroniske skjemaer for rapportering både for omsetningsledd og for grøntprodusentene. Dette er planlagt tatt i bruk fra 2021.

VELFERDSORDNINGENE I JORDBRUKET

TILSKUDD TIL AVLØSNING VED SYKDOM OG FØDSEL MV.

Landbruksdirektoratet skrev to utredninger i forkant av jordbruksforhandlingene i 2020. Den ene gjaldt tabellene i jordbruksavtalen som danner grunnlag for det maksimale beløpet et foretak kan få utbetalt i tilskudd per dag. Den andre dreide seg om ulike

De fleste slakteriene sender nå slaktedata kun elektronisk til Landbruksdirektoratet

måter å innrette tilskuddsordningen på for å kunne gi tilskudd til avløsning av bønder med syke barn i større grad enn det regelverket åpner for i dag. Utredningene ble ikke behandlet i sin helhet i det forenklede oppgjøret, men partene vedtok en mindre endring som trer i kraft fra 2021, og som direktoratet har bidratt til å innarbeide i forskriften.

Da covid-19-pandemien kom, var vi usikre på om den ville medføre store økninger i utbetalingene i tillegg til økninger vi allerede hadde registrert på starten av året. Det skjedde ikke, men det ble en økning i forbruket på 15 prosent med 425 flere søknader enn året før, til tross for at satsene for tilskuddet forble uendret fra 2019. Dette er historisk, etter mange år med årlig reduksjon i forbruk på ordningen.

I starten av pandemien la vi ned en del arbeid med å informere og besvare spørsmål om i hvilken grad den nye situasjonen folk plutselig befant seg i kunne gi rett til tilskudd, samt å utrede ulike regelverksendringer. Kunne bønder som var i karantene arbeide med dyra sine? Kunne de få tilskudd til sykdomsavløsning? Var det mulig å få tilskudd til avløsning når bonden måtte ta seg av barn hjemme fordi barnehager og skoler ble stengt? Kunne bønder som var sykmeldte i påvente av operasjon få tilskudd til avløsning utover grensen på ett år når operasjonen ble utsatt på grunn av pandemien? Ble jordbruk regnet som en kritisk samfunnsfunksjon, slik at bøndene kunne skaffe arbeidshjelp fra andre deler av landet eller fra utlandet?

Vi la ut informasjon på nettsidene, men omfanget av henvendelser gikk etterhvert ned, og det viste seg å ikke bli behov for regelendringene som ble utredet. Gjennom året jobbet vi også en god del med forbedringer av søknads- og saksbehandlingsløsningen for å ytterligere bedre brukervennligheten ved løsningen og kvaliteten på saksbehandlingen, samt foretok tilpasninger til regelverksendringene.

Forbruket av tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel økte i 2020. Dette er historisk etter flere år med reduksjon i forbruk på ordningen.

PRODUKSJONSREGULERING

HUSDYRKONSESJON

Husdyrkonsesjonsordningen regulerer omfanget av svine- og fjørfeproduksjonen hos den enkelte produsent. Målet er å spre den kraftfôrbaserte husdyrproduksjonen på flere enheter.

1. januar 2020 trådte det i kraft endringer i reguleringen av smågrisproduksjon. I tillegg til grensen for hvor mange avlspurker produsenten kan ha innsatt til enhver tid, er det innført en grense for hvor mange avlspurker produsenten kan utrangere i løpet av et år. Endringen er en følge av jordbruksavtalepartenes ønske om å håndtere veksten i produksjon med såkalte engangspurker.

Regelverksendringen har krevd oppfølging fra forvaltningen. Produsenter som driver foredlings- eller formeringsbesetninger, må melde fra om sin status til Landbruksdirektoratet for å kunne utrangere flere avlspurker enn øvrige produsenter. I løpet av 2020 har direktoratet registrert 62 foredlings- og formeringsbesetninger. I en overgangsperiode fra 2020 til 2024 kan også produsenter som historisk har hatt en høyere utrangering, få innvilget midlertidig konsesjon til å produsere ut over den nye grensen for utrangerte avlspurker. Ved utgangen av 2020 hadde Landbruksdirektoratet registrert 75 midlertidige konsesjoner. Fra 2025 må produsentene ha tilpasset seg de nye grensene for hvor mange avlspurker som kan utrangeres.

I 2020 ble det også brukt betydelige ressurser på å bistå Regjeringsadvokaten med husdyrkonsesjonssaker i rettsapparatet.

KVOTEORDNINGEN FOR MELK

Hovedformålet med kvoteordningen for melk er å tilpasse produksjonen av ku- og geitemelk til behovene i markedet. Kvoteordningen skal også ivareta distrikts- og struktursyn.

7 424 kumelkprodusenter fikk tildelt disponibel kvote på til sammen 1 698 mill. liter i 2020. Forholdstallet for disponibel kumelkkvote ble endret to ganger i løpet av året på grunn av endringer i behovet for melk som følge av covid-19-pandemien. Forholdstallet for disponibel kvote 2020 ble fastsatt til 0,96

i de ordinære kvotedrøftingene i november 2019. I ekstraordinære kvotedrøftinger 2. april ble forholdstallet hevet til 1,01. I et nytt ekstraordinært kvotedrøftingsmøte 8. juni ble forholdstallet hevet ytterligere til 1,05. I tillegg ble produksjonstaket hevet til 945 000 liter. For geitemelk var forholdstallet 0,94.

Landbruksdirektoratet behandler søknader om salg av grunnkvote, leie av grunnkvote og lokal foredlingskvote. I 2020 var det ingen ordinær omsetningsrunde for kumelkkvote.

I 2020 var det beregnet disponibel geitemelkkvote for 273 foretak med en samlet disponibel kvote på 21,6 mill. liter. Seks geitemelkprodusenter søkte og fikk selge geitemelkkvote. Det ble totalt solgt 228 796 liter geitemelk. Av disse ble 20 prosent, 45 761 liter, solgt til staten. Direktoratet utbetalte 114 403 kroner til geitemelkprodusentene for oppkjøpet av geitemelkkvotene. Oppkjøp av melkekvoter dekkes av midler fra omsetningsavgiften.

I 2020 innvilget vi 1 583 søknader om utleie av grunnkvote for ku- og geitemelk. 25 foretak fikk innvilget lokalforedlingskvote.

NEDSKALERING AV MELKEPRODUKSJON

Som følge av bortfall av eksportsubsidier fra 1. juli 2020, ble staten og Norges Bondelag i jordbruksoppgjøret i oktober 2019 enige om en midlertidig oppkjøpsordning med sikte på å kjøpe ut 40 mill. liter kumelkkvote. Landbruksdirektoratet fikk ansvaret for å gjennomføre utkjøpet.

Vi valgte et todelt opplegg. Eiere av melkekvote som var interessert i å selge, måtte først melde sin interesse, enten gjennom en digital løsning eller ved å sende rekommandert brev hvor innleveringstidspunktet til posten ble registrert som påmeldingstidspunkt. Prinsippet om «førstemann til mølla» ble lagt til grunn for hvem som fikk mulighet til å selge. Interesserte kvoteeiere kunne melde seg på fra 2. januar til 31. mars.

Da oppkjøpet ble avsluttet, var det kjøpt ut 35 mill. liter, 88 prosent av målet

Det var fastsatt tak for hvor stor mengde som kunne kjøpes ut i hver produksjonsregion. Mengden var tilpasset regionens prosentvise andel av samlet norsk melkeproduksjon. Tilbud om å selge grunnkvote gikk til de påmeldte i rekkefølge etter klokkeslett påmeldingen ble sendt. I regioner med større påmeldt mengde enn den avsatte, satte vi opp venteliste. De som fikk tilbud om å selge, måtte sende en fullstendig søknad med all nødvendig dokumentasjon.

Da påmeldingen stengte 31. mars, var det 601 påmeldte kvoter. Etter hvert som vi begynte å behandle salgssøknadene, valgte noen søkere å trekke seg fra ordningen. Koronasituasjonen som oppstod i mars, bidro til dette for noen. Mange benyttet også muligheten til å selge inntil 20 prosent av påmeldt mengde til privat kjøper. I de fleste regioner kunne vi hente nye selgere fra ventelistene.

Da oppkjøpet ble avsluttet, var det kjøpt ut 35 mill. liter, 88 prosent av målet på 40 mill. liter.

Tabellen viser at 435 eiere solgte 39,7 mill. liter grunnkvote i den ekstraordinære oppkjøpsrunden. 35,0 mill. liter ble solgt til staten, til en samlet kostnad på 481,8 mill. kroner. Staten bidro med 175 mill. kroner, resten ble finansiert med omsetningsavgift. I tillegg ble det omsatt 4,7 mill. liter privat, 11,9 prosent av den totalt omsatte mengden.

I regionene Rogaland, Hedmark, Oppland, Trøndelag, Nordland og Finnmark ble det solgt mindre mengde enn den som var avsatt. Ved avslutningen av oppkjøpet var det 91 eiere som ikke hadde fått anledning til å sende inn salgssøknad fordi interessen for salg var større enn avsatt mengde i deres region. Vestland hadde flest eiere som ikke fikk selge, 49, fulgt av Agder med 14. Vestland sammen med Trøndelag hadde flest som fikk selge, begge med 77 grunnkvoteeiere. Finnmark hadde færrest, med kun to.

REGIONVIS OVERSIKT OVER EKSTRAORDINÆRT OPPKJØP AV MELKEKVOTE 2020

Område	Antall selgere	Selgernes grunnkvote, liter	Solgt totalt, liter	Solgt til staten, liter	Solgt privat, liter	Kostnad netto, i kroner
Tidligere Østfold og Vestfold	13	2 364 382	1 974 546	1 832 185	142 361	22 902 312,50
Tidligere Akershus og Oslo	7	947 934	943 941	831 712	112 229	10 396 400,00
Tidligere Hedmark	23	2 373 556	2 104 418	1 910 657	193 761	29 615 183,50
Tidligere Oppland	54	3 975 202	3 685 367	3 274 675	410 692	45 845 450,00
Tidligere Buskerud	11	1 279 518	1 139 821	929 400	210 421	9 294 000,00
Tidligere Telemark	6	487 113	474 532	453 269	21 263	4 532 690,00
Agder	19	2 114 530	1 891 084	1 727 304	163 780	26 773 212,00
Rogaland	65	7 019 744	6 316 745	5 210 178	1 106 567	80 757 759,00
Vestland	77	6 239 417	5 331 474	4 920 657	410 817	61 508 212,50
Møre og Romsdal	46	4 593 262	4 080 245	3 698 173	382 072	51 774 422,00
Trøndelag	77	8 959 323	8 260 232	7 014 508	1 245 724	98 203 112,00
Nordland	25	2 530 309	2 237 265	2 024 179	213 086	25 302 237,50
Tidligere Troms	10	1 278 540	1 076 459	983 088	93 371	9 830 880,00
Tidligere Finnmark	2	196 924	196 924	175 519	21 405	1 755 190,00
Sum	435	44 359 754	39 713 053	34 985 504	4 727 549	478 491 061,00

Fordelingen av solgt melkekvote i den ekstraordinære oppkjøpsordningen i 2020, gjeldende for kvoteåret 2021.

ANDRE INNTEKTS- OG VELFERDSPOLITISKE TILTAK

TILSKUDD TIL VETERINÆRREISER OG VETERINÆRTJENESTER

I 2020 tok vi i bruk elektronisk søknads- og behandlingssystem for tilskudd til veterinærreiser, utviklet i samarbeid med Geno og Animalia. I løpet av sommeren gjennomførte vi en pilot med 13 utvalgte veterinærer, der vi høstet nyttige erfaringer og fikk rettet opp feil. Vi åpnet så løsningen for alle veterinærer i oktober.

Søknadsløsningen er en integrert del av Dyrehelseportalen, slik at veterinærene søker om reisetilskudd samme sted som de registrerer opplysninger om besøk. Søknadsløsningen gjenbraker data som veterinærene allerede har registrert i Dyrehelseportalen, og i kombinasjon med kartverktøy har dette gjort det mulig å lage en enkel løsning for fortløpende innsending av tilskuddssøknader.

Systemet legger opp til automatisert saksbehandling som hovedregel. Dette er mulig blant annet gjennom bruk av kartverktøy som maskinelt beregner reiseavstander og korteste reiserute som gir tilskudd. Søknadene blir maskinelt kontrollert etter nærmere definerte regler og grenseverdier, slik at søknader med risiko for feilutbetaling plukkes ut til manuell behandling. Systemet legger også opp til månedelig saksbehandling mot kvartalsvis tidligere. Med nytt system frigjøres på denne måten ressurser hos statsforvalteren, og veterinærene sikres raskere utbetaling av tilskuddet. Systemet gir også bedre datagrunnlag for analyse og kontroll fremover, men det er fortsatt behov for noe videreutvikling for å få på plass et rapportverktøy til løsningen.

Det er innført flere regelverksendringer fra 2020 som følge av overgangen til elektronisk søknads- og saksbehandlingssystem for ordningen. Som følge av at vi innførte et fagsystem som la opp til automatisk saksbehandling, fikk vi også på plass en instruks til statsforvalteren som bl.a. presiserer at statsforvalteren har budsjettmyndighet for søknader som både behandles automatisk og manuelt.

Fra 2020 tok vi også i bruk elektronisk søknads- og saksbehandlingssystem for stimuleringsstilskudd til veterinærdekning. Fra 2021 kan kommunene i tillegg rapportere om bruken av midlene via dette systemet. I mange kommuner er det vanskelig å få veterinærer til å delta i den kommunale veterinærvakten. Av den grunn foreslo vi å innføre en prøveordning som gir kommunene anledning til å stille krav om vakt deltakelse for å kunne motta stimuleringsstilskudd til veterinærdekning. LMD vedtok prøveordningen, som gjelder for 2021 og 2022.

I 2020 ba vi Statsforvalteren i Møre og Romsdal om å bistå oss med å se på utfordringer med den veterinære vakt distriktsstrukturen i fire vakt distrikter i Møre og Romsdal. Det ble etablert dialog mellom forvaltning, faglag og veterinærer uten at dette resulterte i omforente forslag til løsninger. I den sammenheng pekte vi på at kommunene uansett har mulighet til å inngå vaktavtale med flere veterinærer i flere vaktområder for å øke fleksibiliteten lokalt.

Covid-19-pandemien har også påvirket veterinærordningene. Det ble åpnet for samarbeid om veterinær vakt på tvers av vakt distrikter hvis pandemien fører til mangel på vakt deltakere i det enkelte vakt distrikt. Vi sendte også ut brev til kommunene, hvor vi ba dem om å ivareta ansvaret de har for å sørge for at landbruket har tilgang på en oppegående, klinisk veterinær vakt i sin beredskapsplanlegging.

For tilskudd til veterinærreiser ble partene i jordbruksoppgjøret også enige om en endring. For tilfeller hvor veterinærer, på grunn av koronapandemien, må benytte beredskapsfartøy og dette medfører ekstraordinære kostnader, kan det gis tilskudd til en større del av kostnadene til slik skyss enn det regelverket åpner for ved bruk av leid skyssbåt.

I 2020 tok vi i bruk elektronisk søknads- og behandlingssystem for tilskudd til veterinærreiser

NÆRINGS- OG KOMPETANSEUTVIKLING

Landbruksdirektoratet har ansvar for en rekke virkemidler innenfor nærings- og kompetanseutvikling.

Vi fikk fra 2020 ansvaret for å forvalte den nye ordningen Nasjonale tilretteleggingsmidler (NT), og gjennomførte de første rundene med utlysning. Vi lyste ut 2020-midler med søknadsfrist 1. juni, og innvilget totalt 2,7 mill. kroner til 14 prosjekter. I jordbruksoppgjøret ble det satt av ekstra midler til forprosjekter innen grøntsektoren og til utvikling av program for klimarådgivere. Midlene ble lyst ut i egne utlysninger med frist på høsten. Vi innvilget fire forprosjekter som skal bidra til utvikling av en bærekraftsstrategi og økt etterspørsel etter norsk frukt og grønt, i tråd med målene i grøntrapporten «Grøntsektoren mot 2035». Vi innvilget videre tre prosjekter som skal resultere i program for opplæring av klimarådgivere, både innen jordbruk og skogbruk.

I tråd med føringer i jordbruksoppgjøret 2019, gjorde vi en gjennomgang av NT sine grenseflater til andre LUF-ordninger knyttet til nærings- og kompetanseutviklingstiltak. Resultatene ble presentert i februar i form av en rapport, og overlevert LMD i forkant av jordbruksoppgjøret 2020. Resultatene i rapporten har også dannet grunnlaget for arbeidet med forskrift for ordningen, som LMD har utarbeidet og sendt på høring høsten 2020. Vi har vært involvert gjennom denne prosessen og gitt innspill til arbeidet.

I 2020 fikk vi forvaltningsansvaret for tilskudd til regionale tilretteleggingstiltak (RT-midler), og samtidig ble forvaltningen overført fra statsforvalteren til fylkeskommunene. Dette er den samme forvaltningsmodellen som allerede er etablert for tilskudd til regionale rekrutterings- og kompetansetiltak (RK-midler). Det ble laget en felles forskrift for de to ordningene som var gjeldende fra 2020. Vi sørget blant annet for overføring av saker fra fagsystemet Saturn, som statsforvalterne benyttet, over til Regionalforvaltning.no som fylkeskommunene benytter. Videre bidro vi i digitale nettverksmøter og øvrig dialog på dette området. I 2020 ble det bevilget 48 mill. kroner i RT-midler og 14 mill. kroner i RK-midler.

Vi fikk fra 2020 også overført forvaltningsansvaret for de regionale kompetansenettverkene for lokalmat, med en bevilgning på 14 mill. kroner. Forvaltningen av denne ordningen er lagt til fylkeskommunene i Viken, Rogaland, Vestland, Trøndelag og Troms og Finnmark. Vi hadde blant annet flere nettverksmøter med involverte parter tilknyttet denne ordningen i 2020.

Vi lyste videre ut, og innvilget midler til fire pilotprosjekter på hvert sitt tjenesteområde, innenfor Inn på tunet-løftet 2:

- Statsforvalteren og fylkeskommunen i Nordland: 3 mill. kroner innenfor skole og pedagogiske tilbud for grunnskole
- Statsforvalteren i Møre og Romsdal: 2,4 mill. kroner innenfor skole og pedagogiske tilbud for videregående skole
- Statsforvalteren i Oslo og Viken: 3 mill. kroner innenfor demensomsorg
- Statsforvalteren i Vestland: 1,46 mill. kroner innenfor psykiatri, rus og arbeidstrening

Fra 2020 fikk vi et økt ansvar for virkemidler knytta til kompetanse- og næringsutvikling i landbruket

Produksjon, marked, handel og industri

PRODUKSJON OG MARKEDET FOR JORDBRUKSVARER

MATVAREBEREDSKAP OG FORSYNINGSSITUASJONEN

Ubalanse i markedene håndteres fortløpende som en del av Landbruksdirektoratets ordinære drift. Da covid-19-pandemien var et faktum, rapporterte vi, i henhold til rutinen ved alvorlige markedsforstyrrelser, først flere ganger i uken og senere ukentlig, til LMD om overordnet forsyningsstatus. Vi videreformidlet samtidig rapporter fra markedsregulatorene, informerte om situasjonen i det norske markedet, ga råd om tiltak for å opprettholde matvareforsyningen og overvåket internasjonale matvaremarkeder. I 2020 ble det blant annet rapportert om behov for å definere ansatte som kritisk arbeidskraft, hamstringstendenser, endrede kjøpspreferanser, mangel på sesongarbeidskraft i grøntsektoren og kødannelse ved grensepassering.

Vi har hatt god oversikt over status for matvareforsyningen, og de tiltakene som vi iverksatte, bidro til å opprettholde en stabil forsynings situasjon.

KORN OG KRAFTFÔR

I 2019–2020 ble det levert 1,26 mill. tonn korn, erter og oljefrø til norske kornmottak. Dette var ti prosent mer enn gjennomsnittet de fem foregående åra, og 80 prosent mer enn i 2018–2019. Den store forskjellen skyldes tørkesommeren 2018, som fikk store konsekvenser for kornproduksjonen i 2018–2019. Ser man bort fra tørkeåret, var avlingen i 2019–2020 like over snittet for de fire foregående kornårene. Produksjonen av hvete var på sitt nest høyeste nivå på 2010-tallet, med en relativt lik fordeling mellom matkorn og fôrkorn. Importandelen for både matkorn og karbohydratråvarer endte tett opptil snittet for de fire kornårene

før tørkeåret. Kvoteimporten utgjorde 40 prosent av tilgangen på karbohydratråvarer, og 20 prosent av tilgangen på matkorn. Totalt utgjorde kvoteimporten 24 prosent av tilgangen på korn i 2019–2020.

I 2020–2021 ser det ut til at totalproduksjonen blir marginalt mindre enn i 2019–2020. Den siste prognosen fra Norske Felleskjøp anslår at produksjonen er på 1 258 000 tonn. Det blir likevel større endringer for hvert enkelt kornslag. Når det gjelder fôrkorn, anslår prognosen at byggavlingen er den største på 2000-tallet. Produksjonen av havre er også stor, og den største siden sesongen 2016–2017. Det ligger derfor an til at Norge blir selvforsynt med konvensjonell grynnavre denne sesongen, da avlingen vil dekke dette i tillegg til fôrformål.

Avlingen av fôrhvete er imidlertid over 60 prosent mindre enn forrige sesong, og dette gjør at den totale tilgangen på norsk fôrkorn blir mindre. Produksjonen av mathvete blir derimot større enn i forrige sesong. På grunn av fordelingen mellom mat- og fôrkorn blir importkvoten for karbohydratråvarer større, mens importkvoten for matkorn blir mindre enn i 2019–2020.

Mathvete sorteres i fem kvalitetsklasser, og årets avling hadde en uvanlig høy andel hvete av høyeste klasse. Markedet etterspør imidlertid alle kvalitetene, og det er derfor en viss ubalanse mellom tilgang og etterspørsel denne sesongen. Denne ubalansen har blitt forsterket fordi smittesituasjonen bidro til økt hjemmebaking i 2020. Hveten som brukes i forbrukerpakninger er av lavere kvalitet enn den som leveres til bakeri, og etterspørselen etter hvete av høyeste klasse var derfor lavere enn normalt.

Vi hadde god oversikt over matvareforsyningen. De tiltakene vi iverksatte, bidro til å opprettholde en stabil forsynings situasjon

FRUKT OG GRØNT

Sesongene 2019 og 2020 hadde flere fellestrekk. Kulde og regn i 2019 påvirket avling og kvalitet inn mot lagrings-sesongen 2019–2020. Mengden grønnsaker på lager var mindre enn normalt av noen, men rikelig av andre. Frost og fuktige forhold i vekst-sesongen 2020 påvirket kvalitet og avlinger av både poteter, grønnsaker, frukt og bær. Som året før, skapte regn vansker i innhøstingen, og resulterte i reduserte avlinger og usikker lagringskvalitet inn mot ny lagrings-sesong.

Begrensede avlinger, økte produksjonskostnader, samt en usikker matvaresituasjon i Norge og Europa, førte til høyere priser i 2020. Ved utbruddet av covid-19-pandemien ble det hamstret lagringsdyktige poteter og grønnsaker. Poteter hadde i 2020 pris- og omsetningsvekst i konsummarkedet, men mindre avlinger. En rekke av grønnsakene på friland fikk en omsetningsvekst og en prisoppgang, mens enkelte hadde en nedgang i salget fordi serveringsmarkedet stengte ned. Avlingsnedgang førte til en reduksjon i salget av blomkål, knollselleri og kålrot, mens vårløk tapte første del av sesongen på grunn av mangel på arbeidskraft. Tomat og agurk hadde en omsetningsøkning. Mens prisen på agurk økte, gikk prisen for tomat ned. Begge produktene har sterk konkurranse fra import, men norske agurker har jevnt over betydelig bedre kvalitet enn importerte agurker, og er derfor foretrukket i det norske markedet.

Fruktavlingene i 2020 var nest lavest på ti år. Den største svikten var for plommer, men også epler og moreller hadde langt lavere avlinger enn normalt. Pæreavlingen var stor for andre år på rad. Frost i blomstringen og mangel på plukkere bidro til små bær-avlinger og kostbar produksjon og omsetning.

KJØTT

Underskudd av svinekjøtt

Etter flere år med overskudd av svinekjøtt ble det i 2020 et underskudd, med en produksjon på rundt 131 700 tonn. Dette var en nedgang på 0,4 prosent fra året før. Oppfordring fra markedsregulator om å redusere bestanden, sammen med utkjøpsordningen for smågrisprodusenter, har bidratt til en nedgang

i produksjonen de siste årene. Dette har vært en ønsket utvikling basert blant annet på bortfallet av eksportstøtten 1. januar 2021. Med covid-19-pandemien økte imidlertid etterspørselen etter svinekjøtt betydelig, spesielt om sommeren, blant annet på grunn av mindre grensehandel og flere ferierende innenlands. Dette skapte et underskudd av svinekjøtt i det norske markedet. Ved inngangen til 2020 lå det 2 162 tonn svinekjøtt på reguleringslager, men dette ble tømt i løpet av året.

Med bakgrunn i underskuddet av svinekjøtt, ble det for første gang siden 2008 vedtatt generelle tollnedsettelse for hele og halve slakt av svin på høsten. I tillegg ble tollen satt ned for ribbe, noe som ikke hadde skjedd siden 2015. Det ble importert ca. 1 760 tonn ribbe i 2020, hvorav 300 tonn var innenfor ribbe-kvoten til EU.

Fortsatt nedgang i produksjonen av storfekjøtt

Etter tørken i 2018, med påfølgende omfattende slaktning av okse og kvige, gikk produksjonen ned. I 2020 endte den på nærmere 85 300 tonn, en nedgang på 2 prosent fra året før. Salget av storfekjøtt gikk mye opp gjennom sommeren grunnet korona-tiltakene, og endte samlet på rundt 104 500 tonn i 2020, en økning på 4,9 prosent fra 2019. Dette innebar at norsk produksjon ikke var tilstrekkelig til å dekke etterspørselen i markedet, og ga et vedvarende importbehov. Det var derfor nedsatt toll for hele og halve slakt av storfe store deler av året.

Det ble importert rundt 2 497 tonn storfe innenfor EU-kvotene i 2020. Den samlede importen av storfe endte på mer enn 16 350 tonn, en økning på 52 prosent fra året før.

Ved inngangen til 2020 var det 1 751 tonn storfekjøtt på reguleringslager. Dette ble tømt i løpet av april.

Økning i produksjonen av sau og lam

Produksjonen av sau og lam økte med til sammen 1,2 prosent i 2020, til om lag 24 550 tonn. Det var en økning i salget av lam, mens salget av sau gikk ned. Ved beiteslipp 1. juni var bestanden omtrent uendret fra året før, både for sau og lam.

Etter flere år med overskudd av svinekjøtt, ble det i 2020 et underskudd.

Reguleringslageret av sau og lam var på 2 917 tonn ved inngangen av året. Av dette var det kun 26 tonn som var sau. All sau ble tatt ut fra reguleringslageret i løpet av året, mens det lå 1 880 tonn lam på lager ved utgangen av året.

Produksjonsveksten for kylling flatet ut i 2020

Det har vært en sterk vekst i produksjonen av kylling de senere årene. Fra 2015 til og med 2019 økte produksjonen (slaktemengden) med nesten 22 prosent. Den gikk imidlertid ned i 2018, men økte igjen i 2019 til rundt 97 800 tonn. I 2020 endte produksjonen på 97 150 tonn, en nedgang på 0,6 prosent fra året før. Importen er lav og varierer en del ut fra markedets behov. I 2020 ble det importert 990 tonn, en vekst på 27 prosent fra året før.

EGG

Ved inngangen til 2020 var det et relativt stort reguleringslager med egg. Da covid-19-pandemien brøt ut, falt etterspørselen fra serveringsmarkedet (hoteller, restauranter etc.) dramatisk. Omsetningsrådet vedtok raskt en midlertidig ordning som ga uavhengige eggpakkerier adgang til å levere egg til Nortura. Samtidig økte omsetning og forbruk av egg i dagligvaremarkedet den første tiden.

Omsetningsrådet hadde forhåndsgodkjent en ramme på inntil 1 000 tonn egg gjennom førtidsslaktning (kompensasjon for ikke-produksjon av egg), og slaktning tilsvarende 779 tonn egg ble benyttet. Relativt store reguleringslagre av egg og svikten i serveringsmarkedet holdt seg ut året. Etter forhåndsgodkjenning av Omsetningsrådet i to omganger, leverte Nortura 670 tonn egg til miljøfôr, med pristap kompensert over omsetningsavgiften. I tillegg ble 10 tonn overskuddsegg i form av omelettmiks gitt bort til veldedige formål, også dette finansiert over omsetningsavgiften.

Tilførselen av egg endte på 65 856 tonn, som er tilnærmet likt året før. Engrossalget var på 65 645 tonn, og var minimalt lavere enn året før. Det importeres relativt små mengder egg hvert år, og dette utgjorde 459 tonn i 2020.

MELK

Økte melkeleveranser

1 517 mill. liter ku- og geitemelk ble levert i 2020, en økning på 16 mill. liter fra året før. Pandemien i 2020 påvirket etterspørselen etter meieriprodukter i dagligvarehandelen på en positiv måte. Alle meierikategoriene hadde ifølge Opplysningskontoret for Meieriprodukter (melk.no) økning, både i volum og per capita, sammenlignet med 2019. En slik markedsutvikling har vi ikke hatt på svært lenge. Etterspørselsveksten medførte et behov for å øke melkemengden i løpet av året.

For ordninger under Omsetningsrådet ble effekten at lagrene for spesielt skummetmelkpulver og smør ble redusert i 2020, sammenlignet med 2019 og 2018. Lageret av skummetmelkpulver var nærmest tomt høsten 2020, og det ble underdekning av skummetmelkpulver. Som følge av dette ble det lagt til rette for import, og det ble for første gang fastsatt nedsatt toll for skummetmelkpulver. Reguleringslagrene av skummetmelkpulver ble redusert med nesten 750 tonn i løpet av året, mens lagrene av hvitost ble redusert med omtrent 125 tonn. Lageret av smør ble redusert med rundt 1 500 tonn, og det var ingen reguleringsseksport av smør.

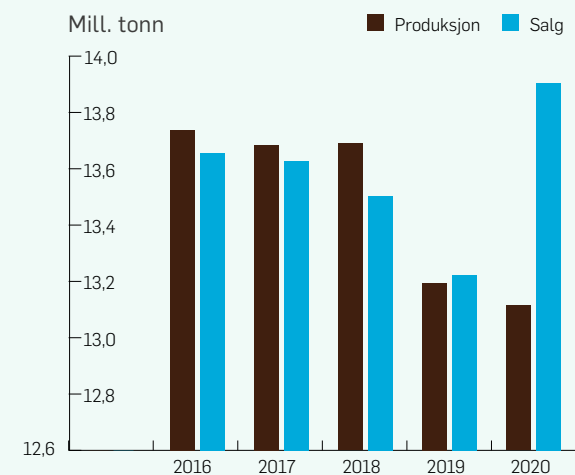
Markedsreguleringen, økt forholdstall for kumelkkvote og tollnedsattelser på skummetmelkpulver bidro til å balansere markedet for melk som råvare i 2020.

Prisutjevningsordningen for melk (PU)

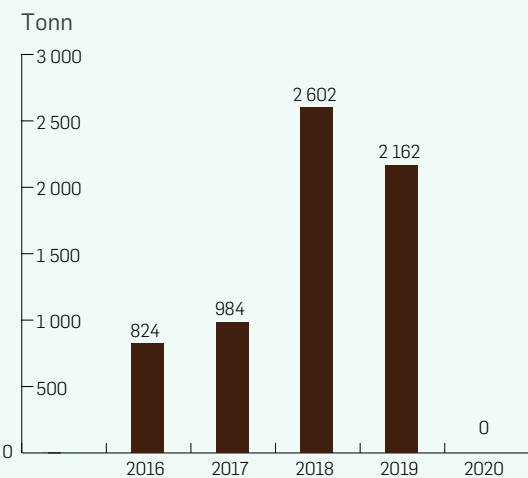
Landbruksdirektoratet forvalter og fører regnskap for prisutjevningsordningen for melk. I 2020 var inntektene i ordningen på 1,4 mrd. kroner. Inntektene kom fra avgift på konsummelk, fløte og mysost. Det ble utbetalt 1,27 mrd. kroner, hvorav 47 prosent gikk til ulike melke- og biprodukter, 37 prosent gikk til å finansiere fraktordninger, og 14 prosent gikk til konkurranserettede tiltak til meieriselskap utenom Tine og Normilk. I underkant av 1 prosent gikk til administrasjon. Overskuddet for regnskapsåret 2020 var på 125 mill. kroner.

SVIN: SALGSPRODUKSJON OG ENGROSSALG

SVIN: REGULERINGSLAGER VED UTGANGEN AV ÅRET

Kilde: Totalmarked kjøtt og egg 2021

Totalt ble det brukt 1 523 mill. liter ku- og geitemelk til å produsere melkeprodukter i 2020, hvorav 3,7 prosent ble omsatt som merkevareeksport.

Landbruksdirektoratet skrev rapporten «Utredning om særskilt distribusjonstilskudd i prisutjevningsordningen for melk» på oppdrag fra LMD i 2020. I rapporten beskrev vi hvordan distribusjonen av flytende melkeprodukter foregår for de ulike dagligvare- og industriaktørene. Videre er det en oppdatert vurdering av kostnadene ved distribusjon hos de ulike aktørene. Vi vurderte også årsakene til forskjeller i distribusjonskostnadene for de ulike aktørene, samt virkningene av det særskilte distribusjonstilskuddet for bondens økonomi, meieriselskapene, distribusjonsleddet, dagligvarekjedene og forbrukeren. I tillegg har rapporten nasjonale tall for markedsandeler, samt en oversikt over regional markedsfordeling på flytende melkeprodukter.

BEARBEIDETE JORDBRUKSVARER (RÅK-INDUSTRIEN)

I 2020 utbetalte Landbruksdirektoratet ca. 236 mill. kroner i råvarepriskompensasjon (RÅK) til næringsmiddelindustrien, rundt 2 prosent mer enn i 2019. Tilskuddet ble utbetalt for bruk av ca. 22 250 tonn norske jordbruksråvarer. På bakgrunn av endrede markedsforhold som følge av covid-19-utbruddet og rekordsvak kronekurs i første halvår, ble tilskuddssatsene justert fra 1. juli. Året sett under ett, økte utbetalingene som følge av større prisforskjell på norske og internasjonale tilskuddsberettigede råvarer, noe som innebar høyere tilskuddssatser.

Pizza og sjokolade er de ferdigvarene som mottar mest tilskudd, og størstedelen av utbetalingene går til meieriråvarer. Totalt mottok 46 bedrifter råvarepriskompensasjon i 2020, mot 47 bedrifter året før. 2020 var det siste året med ekstra tilskudd (eksportrestitusjon) til varer som selges i utenlandsk dagligvaremarked, ettersom all eksportstøtte måtte avvikles innen utgangen av året.

Grøntutvalget, under ledelse av Anita Krohn Traaseth, var preget av sterkt engasjement og ulike interesser, men lyktes i å avgi en rapport som hele utvalget sluttet seg til.

ØKOLOGISK PRODUKSJON

Landbruksdirektoratet utgir årlig en rapport om det økologiske markedet. Denne er ferdig 15. mars 2021, og kommer derfor for sent til å omtales i denne årsrapporten.

Landbruksdirektoratet har i 2020 avtalt en ny arbeidsfordeling med Statistisk sentralbyrå om omtalen av det økologiske markedet. Statistisk sentralbyrå vil i sin artikkel om det økologiske markedet omtale produksjonsgrunnlaget, altså antallet dekar, antallet dyr og antall driftsenheter. Landbruksdirektoratet vil i sin rapport om produksjon av økologiske jordbruksvarer omtale produksjonen, samt omsetningen i andre salgskanaler enn dagligvarehandelen, eksempelvis spesialbutikker, Bondens marked og REKO-ringer. Videre vil de to etatene, for første gang i 2021, ha et felles seminar om det økologiske markedet.

GRØNTUTVALGET

I jordbruksoppgjøret 2019 ble det enighet om en satsing på innovasjon og vekst i grøntsektoren. Målet var å øke norskandelen og møte etterspørselen med mest mulig norskprodusert vare. Som en del av satsingen ble det etablert et rådgivende utvalg som 26. mars 2020 leverte rapporten «Grøntsektoren mot 2035 – sammen for økt konkurransekraft, økt etterspørsel og mer norsk».

Mandatet omfattet alle deler av sektoren og hele verdikjeden. Utvalget ble oppnevnt med representanter for avtalepartene, Norsk Gartnerforbund, NHO mat og drikke, Produsentforeningen 1909, Norsk Landbruksrådgiving, Innovasjon Norge, NIBIO, Nordgrønt, Hoff, Bama, Gartnerhallen, Opplysningskontoret for frukt og grønt og Matmerk. Utvalget ble ledet av Anita Krohn Traaseth og Landbruksdirektoratet var sekretariat.

Utvalget møttes i alt tolv ganger. I slutten av oktober satt utvalget sammen i to dager og lyttet til om lag 80 innspill fra produsenter, grossister, industri, handel og forskning for å få ideer til hvordan økt vekst og innovasjon i norsk grøntsektor kan oppnås. Utvalget fikk også presentasjoner om blant annet forbrukeratferd,

storhusholdning og dagligvarer. Sekretariatet utarbeidet et faktagrunnlag om status og utvikling i sektoren, og gjennomførte en kvalitativ undersøkelse av forbrukerpreferanser.

Utvalget var preget av sterkt engasjement og representanter for ulike interesser, men lyktes i å avgi en rapport som hele utvalget, og dermed hele sektoren, sluttet seg til. Det ble fastsatt en felles, langsiktig ambisjon for grøntsektoren som innebærer en økning i både produksjon og omsetning av grønnsaker, frukt, bær, poteter og prydplanter frem mot 2035. Vekstambisjonen er definert som 75 prosent i hele sektoren, inkludert 50 prosent økning i norskandelen.

Et samlet utvalg anbefalte at tyngdepunktet i innsatsen flyttes fra produktivitet til innovasjon og produktutvikling basert på norsk særpreg og kvalitet gjennom seks anbefalingsområder med tilhørende forslag til tiltak:

1. øke etterspørselen hos forbrukerne og i markedskanalene
2. utnytte innkjøpskraften i offentlig sektor
3. utvikle bærekraft som tydelig konkurransefortrinn
4. styrke produsentøkonomi og rekruttering
5. øke kvalitet, styrke produktutvikling og utvide sesonger
6. samordne strategisk satsing på forskning og utvikling

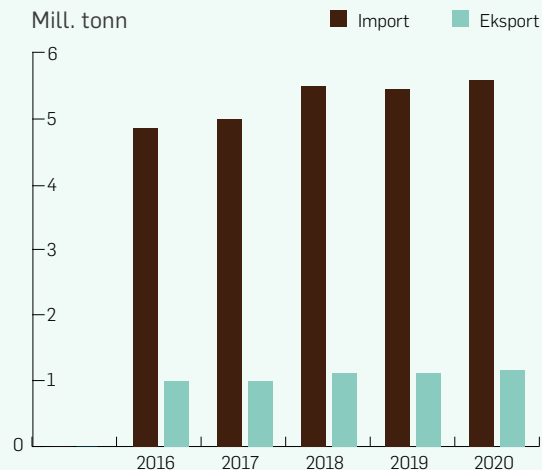
Utvalget understreket også behovet for å sikre at oppfølgingen av satsingen i sektoren frem mot 2035 må skje på en helhetlig måte. En anbefalte derfor å opprette et Forum for norsk grønt.

De forenklede jordbruksforhandlingene i 2020 fulgte opp utvalgets anbefalinger med vedtak innenfor alle de seks områdene. I tillegg ble det gjort vedtak om å øke målpriser, distriktstilskudd, arealtilskudd og øke prisen på avrenspoteter.

I tråd med anbefalingen opprettet næringen Forum for norsk grønt i desember 2020.

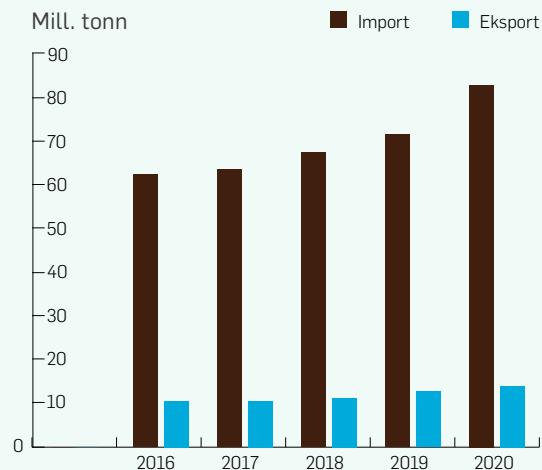

IMPORT OG EKSPORT AV JORDBRUKSVARER I MENGDE

Til sammen importerte Norge 5,6 mill. tonn jordbruksvarer, en økning på 2 prosent fra 2019. Eksporten økte med 3 prosent.

IMPORT OG EKSPORT AV JORDBRUKSVARER I VERDI

Verdien av jordbruksimporten økte med nesten 12 mrd. kroner eller 17 prosent, mens vi eksporterte for 1 mrd. kroner mer enn i 2019.

HANDEL MED JORDBRUKSVARER INTERNASJONALE FORHANDLINGER

Direktoratet videreførte arbeidet med faglige analyser og grunnlagsmateriale til bruk i internasjonale forhandlinger, samt rapporter om hvordan handelen med landbruksvarer utvikler seg i henhold til internasjonale forpliktelser. Vi ga departementet råd om hvilke konsesjoner det er mulig å tilby, og hvilke prioriteringer som bør gjøres i forhandlinger om frihandelsavtaler.

I 2020 deltok direktoratet på forhandlingsmøter, implementerte frihandelsavtalen med Ecuador, og la ned et omfattende arbeid for å være forberedt på en implementering av både en midlertidig og en permanent frihandelsavtale med Storbritannia fra 1. januar 2021.

INDIVIDUELLE TOLLNEDSETTELSE, GENERELLE TOLLNEDSETTELSE OG KVOTER (BASIS JORDBRUKSVARER)

Landbruksdirektoratet kan gi generelle eller individuelle tollnedsettelse for import av landbruksvarer som anses å ikke fortrenge norsk produksjon og avsetning. Ulike landbruksvarer kan derfor i perioder ha betydelig lavere tollsats enn de som følger av tolltariffen. Ved generelle tollnedsettelse settes satsen ned for bestemte varelinjer i en bestemt periode. I 2020 ble det fattet vedtak om 300 generelle tollnedsettelse. Dette er 16 flere enn i 2019.

Individuelle tollnedsettelse for basis landbruksvarer gis etter søknad til én importør, og gjelder for import på et konkret varenummer for en fastsatt periode, og som regel for en ubegrenset mengde. I 2020 ble det innvilget 2 651 individuelle tollnedsettelse, noe som er på nivå med de to foregående årene.

Landbruksdirektoratet fordeler også kvoter, som er rettigheter til å importere et kvantum med landbruksvarer til redusert tollsats. Dette er kvoter som vi forvalter i samsvar med handelsavtaler. I tillegg fastsettes nasjonale kvoter, blant annet for korn. I 2020 ble 67 importkvoter fordelt på auksjon. I tillegg ble seks kvoter fordelt på annen måte, og fem kvoter ble fordelt til bearbeidingsindustrien. Auksjonsinntektene var på 284 mill. kroner. Det ble gjort 2 479 kvoteuttak, en økning på tre prosent fra 2019.

IMPORT OG EKSPORT AV BEARBEIDDE JORDBRUKSVARER (RÅK-VARER)

I 2020 importerte Norge ca. 635 000 tonn RÅK-varer, en økning på 13 prosent sammenlignet med året før. Mineralvann og brødvarer er fremdeles de RÅK-varene det blir importert mest av, og importen av mineralvann og supper hadde størst prosentvis økning fra året før.

Eksportert mengde RÅK-varer falt med 30 prosent. Eksporten falt for de fleste varegruppene, men økte for blant annet brødvarer og pizza. Totalt ble det eksportert om lag 53 000 tonn RÅK-varer.

Rundt 500 importører søkte om tollnedsettelse for en eller flere RÅK-varer i 2020. Totalt mottok vi ca. 17 300 søknader om tollnedsettelse for RÅK-varer, ca. 1 300 færre enn året før.

BRUK AV UTENLANDS BEARBEIDING

Norske råvarer som bearbeides i utlandet kan få tollfritak når det ferdige produktet kommer tilbake til Norge, gjennom ordningen utenlands bearbeiding.

I 2020 ble det importert 13 000 tonn til en verdi av 600 mill. kroner etter utenlands bearbeiding. Sammenlignet med året før, er dette en økning på 10 prosent i mengde og 28 prosent i verdi. Den varen det ble importert mest av etter utenlands bearbeiding var melkeerstatninger, med 37 prosent av total importert mengde. Det var 31 aktører som benyttet ordningen i 2020, mot 29 året før.

INNENLANDS BEARBEIDING

Utenlandske landbruksvarer kan innføres tollfritt til Norge for bearbeiding her og etterfølgende gjenutførsel innen seks måneder. Et nytt regelverk for ordningen om innenlandsk bearbeiding trådte i kraft 1. juli 2020. Avgjørelsesmyndigheten for innvilgelse av tillatelse ble overført fra tollmyndighetene til landbruksmyndighetene. Formålet med den nye ordningen var å forenkle og effektivisere ordningen.

**I 2020 importerte Norge
ca. 635 000 tonn RÅK-varer,
en økning på 13 prosent
sammenlignet med året før**

Samarbeid med andre

Landbruksdirektoratet har et tett samarbeid med en lang rekke andre statlige virksomheter.

STATSFORVALTEREN

Statsforvalteren har en sentral rolle med å iverksette landbruks- og matpolitikken på regionalt og lokalt nivå. Vi har derfor et utstrakt samarbeid med statsforvalteren for å oppnå god lov- og tilskuddsforvaltning. I årsrapporten er det mange eksempler på konkrete og viktige resultater av dette samarbeidet.

På grunn av covid-19-pandemien, ble Landbruksdirektoratets fagkonferanse for statsforvalteren avlyst. Vi arrangerte i stedet digitale møter og fagsamlinger der det ble lagt vekt på bl.a. erfaringsutveksling, kompetanseoverføring og faglige innspill. Det ble høsten 2020 avholdt anslagsvis 40 digitale møter og fagsamlinger. Vi har også etablert månedlige digitale møter med landbruks- og reindriftsdirektørene.

Landbruksdirektoratet bidro også i 2020 i LMDs styringsdialog med statsforvalteren.

FYLKESKOMMUNENE

Fylkeskommunene har ansvaret for nærings- og kompetanseutvikling i landbruket, samt kystskogbruket.

Landbruksdirektoratet etablerte i 2020 samarbeid med fylkeskommunene på området nærings- og kompetanseutvikling. Vi har arrangert møter for landbrukskontaktene i fylkeskommunene og for faglige nettverk. Landbruksdirektoratet bidro i 2020 i LMDs arbeid med oppdragsbrev til fylkeskommunene.

MATTILSYNET

Landbruksdirektoratet har mange oppgaver som grenser inn mot Mattilsynets fagområde. Det foreligger derfor en samarbeidsavtale mellom etatene som skal sikre informasjons- og kompetanseutveksling og legge til rette for bedre tjenester til brukerne. Avtalen ble revidert i 2020. Etatene har også årlige kontaktmøter hvor det legges vekt på informasjon om status på arbeidsområder som berører begge parter, og hvordan samarbeidet kan utvikles på nye områder.

I samarbeidsavtalen er det vedlagt en rutine for utveksling av informasjon i saker om dyrevelferd. Rutinen er blitt revidert flere ganger den siste tiden, senest i juni 2020, og det er nå høy oppmerksomhet i begge etatene på etterlevelse av rutinene. I 2020 har det vært to egne møter mellom Landbruksdirektoratet og Mattilsynet, der samarbeid i dyrevelferdssaker har vært tema.

Prioriterte samarbeidsområder gjennom 2020 var blant annet å sikre god veterinærdekning i hele landet. Det ble blant annet gjennomført faste møtepunkt for informasjonsutveksling knyttet til koronasituasjonen på området. Arbeidet med avvikling av produsentnummer og overgang til nye husdyrindikatorer fortsetter, og etatene møtes også her jevnlig for å sikre god dialog om strategi og struktur. Samarbeid om datautveksling videreføres og videreutvikles.

På grunn av covid-19-pandemien, ble vår fagkonferanse for statsforvalteren avlyst. Vi arrangerte i stedet digitale møter og fagsamlinger

MILJØDIREKTORATET

Samarbeidet med Miljødirektoratet er forankret i en samarbeidsavtale og i årlige direktørmøter. Samarbeidet var omfattende også i 2020.

Vi jobbet tett sammen om Klimakur 2030. Landbruksdirektoratets bidrag var konsentrert om tiltak for å redusere klimagassutslipp eller øke -opptak innen jordbruk, som er en del av ikke kvotepliktig sektor og innen skogbruk, som er en del av skog og arealbrukssektoren (LULUCF). Videre har vi samarbeidet om biogassutredninger som omfattet økt bruk av husdyrgjødsel til produksjon av biogass, og generelt om biogassproduksjon. En felles utredning om reduserte ammoniakktutslipp fra jordbruket ble også ferdigstilt. Vi har også jobbet sammen i regnskapsgruppen for klimaavtalen.

Sammen med blant andre Miljødirektoratet reviderte vi regionale vannforvaltningsplaner. Arbeidet med jordbruksdelen i Helhetlig plan for Oslofjorden og Nasjonal plan for vassdragsrestaurering er også gjort i samarbeid med Miljødirektoratet. Miljødirektoratet har kommet med innspill til arbeid med erosjonsrisikokart, fordelingsnøkkel i RMP og til endringer i strukturen i SSBs rapport Jordbruk og miljø.

Det var høy aktivitet i samarbeidet på området naturmangfold i 2020. Dette omfattet blant annet:

- oppfølging av Nasjonal pollinatorstrategi
- oppfølging av tverrsektoriell tiltaksplan knyttet til bekjempelse av skadelige fremmede organismer
- oppfølgingsplan for trua natur og konsepter for helhetlig forvaltningsplaner for natur
- pilot for økosystem våtmark
- arbeid med økologisk grunnkart
- utredning om skogvern og konsekvenser for avvirkningen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet
- et oppdrag der det skal hentes inn oppdatert kunnskap om klimaendringer og virkningen på skog

Videre har vi har i 2020 etablert samarbeid på rovviltområdet.

RIKSANTIKVAREN

Sammen med Riksantikvaren og Miljødirektoratet forvalter vi ordningene Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og Verdensarvsatsingen. På dette området har vi en treparts-samarbeidsavtale med Riksantikvaren og Miljødirektoratet.

NORSK INSTITUTT FOR BIOØKONOMI (NIBIO)

Landbruksdirektoratet har et utstrakt samarbeid med NIBIO, bl.a. på områdene skogbruk, jordbruk, reindrift, vannmiljø, klima, forurensning, plantevernmidler, kartutvikling og -vedlikehold, samt datautveksling og bruk av kartdata i fagsystemene. Vi har årlig direktørmøte, og signerte i 2020 ny samarbeidsavtale. I 2020 samarbeidet vi om innspill til revisjon av handlingsplan for bærekraftig bruk av plantevernmidler, og jobbet videre med utviklingen av et kart over erosjonsrisiko i dråg (søkk/forsenkninger) i terrenget til bruk i utmåling av miljøtilskudd.

På reindriftsområdet har vi samarbeidet om å videreutvikle et system der reinbeitedistriktene kan oppdatere sine arealbrukskart. Videre har vi hatt tett dialog om et pågående pilotprosjekt. Det er også blitt utviklet opplæringsvideoer og en ny sikker teknologisk tjeneste for brukerregistrering av distriktsbrukere. På skogområdet har vi samarbeidet om videreutvikling av SR16, som er et heldekkende datasett som gir oversikt over utbredelsen og egenskaper ved landets skogressurser.

NORSK INSTITUTT FOR NATURFORSKNING (NINA)

Landbruksdirektoratet har inngått en samarbeidsavtale med NINA om analyse og kommunikasjon av reindriftsdata med fokus på produktivitet og økonomi i reindrifta. Landbruksdirektoratet og NINA vil i fellesskap utdanne en ph.d. som får trening i både analyse, presentasjon og dialog av forvaltningsrelevante data. Prosjektet ansatte en ph.d.-stipendiat høsten 2020. Prosjektet starter opp i 2021 og varer i fire år.

I tillegg til Ressurs- og totalregnskapet kan dette bidra til en vesentlig forbedring i dialogen mellom ulike aktører om hva som er status for blant annet produksjon og tap i reindriften.

Vi jobbet tett sammen med Miljødirektoratet om Klimakur 2030

NORGES FORSKNINGSRÅD

Landbruksdirektoratet er sekretariat for Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri, og samarbeider i denne sammenhengen tett med Forskningsrådet. Styrene for forskningsmidlene har samarbeidsavtale med Forskningsrådet om kjøp av tjenester og strategisk samarbeid. Styrene benytter Forskningsrådets administrative tjenester for utlysninger, vurdering av prosjekters forskningsfaglige kvalitet, søknadshåndtering og prosjektoppfølgning. Det er gjennom året løpende dialog om utlysninger, søknadsbehandling og pågående prosjekter, samt strategiske spørsmål.

I 2020 har sekretariatet og Forskningsrådet jobbet med å revidere samarbeidsavtalen, et arbeid som skal ferdigstilles i 2021. Andre viktige saker har vært samarbeid om porteføljeanalyser, kartlegging av kunnskapsbehov og endringer i Forskningsrådets søknadssystem og søknadsfrister.

INNOVASJON NORGE (IN)

Landbruksdirektoratet og IN har mange av de samme brukerne, og direktoratet har fått flere nye oppgaver knyttet til næringsutvikling. LMD har også bedt oss om å se disse oppgavene i sammenheng med IN sine virkemidler.

I oktober ble det arrangert kontaktmøte mellom Landbruksdirektoratet og IN, der det ble inngått ny samarbeidsavtale. Dette var det første kontaktmøtet siden 2013, og et viktig steg mot økt samarbeid. Som del av samarbeidsavtalen er det utarbeidet en oversikt over kontaktpersoner for direktoratets og INs ordninger, som skal bidra til å opprette kontaktflater og gjøre terskelen lavere for informasjonsutveksling. Et gjennomgående tema på møtet var hvordan vi kan se virkemidlene våre i sammenheng. Dette gjelder både grenseflater mellom ulike prosjektmidler, omstillingsmidler til pelsdyrprodusenter, samarbeid rundt bruk og rapportering av LUF-midler og aktuelle problemstillinger på reindriftsområdet. Det var enighet om en rekke oppfølgingspunkter som det skal jobbes videre med i 2021.

TOLLETATEN

Landbruksdirektoratet samarbeider med Tolletaten for å løse felles utfordringer. Vi har årlig toppledermøte og løpende dialog, og i 2020 ble også samarbeidsavtalen oppdatert. Vi sender tips til Tolletaten for å bidra til målrettet kontroll av landbruksvarer, og Tolletaten tar kontakt med oss ved behov i forbindelse med kontroller og aksjoner. I 2020 deltok vi blant annet i et kartleggingsmøte med Tolletatens etterretningsdivisjon. Her formidlet vi hvilke områder vi mener Tolletaten bør være ekstra oppmerksom på når det gjelder grensekryssende vareførsel.

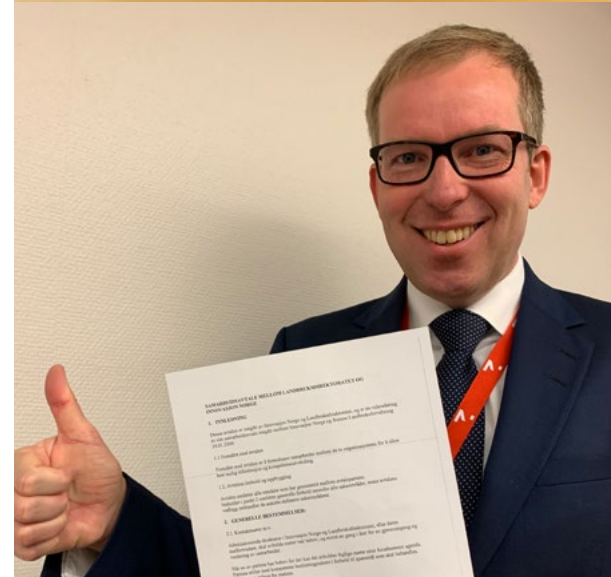
På regelverksområdet trådte ny forskrift om innenlandsk bearbeiding av landbruksvarer i kraft 1. juli. Forvaltningen ble overført fra Tolletaten til landbruksmyndighetene. Arbeidet med å få på plass den nye ordningen ble utført i tett samarbeid mellom Tolletaten, LMD og Landbruksdirektoratet.

I forbindelse med covid-19-pandemien har Tolletaten utført analyser av både trafikkstrøm og forsyningsikkerhet av kritiske varer. Vi har i den forbindelse delt våre jevnlige rapporter om matvareforsyningen og har besvart utfyllende spørsmål ved behov. Vi har fått tilbakemelding på at dette har vært til stor hjelp i Tolletatens analyser.

På IKT-området hadde vi også et godt samarbeid i 2020. Den teknologiske integrasjonen mellom våre fagsystemer på importområdet og Tolletatens systemer er kritisk for vår forvaltning. Nytt fagsystem hos Landbruksdirektoratet, som skal erstatte dagens løsning, er under utvikling, og vi har i den forbindelse hatt løpende kontakt med Tolletaten for å sikre at den nye løsningen gjøres mest mulig sikker og effektiv.

SKATTEETATEN

Skatteetaten har opplysninger om personers skattegrunnlag og inntekter som landbruksforvaltningen trenger for å saksbehandle og kontrollere søknader om tilskudd til avløsning ved sykdom, fødsel mv., og for å utarbeide Totalregnskap for reindriftsnæringen.

Inngåelse av samarbeidsavtale i koronaens tid. Jørn Rolfsen, administrerende direktør i Landbruksdirektoratet og Håkon Haugli, administrerende direktør i Innovasjon Norge, på hvert sitt kontor.

Som følge av godt samarbeid med Skatteetaten, har vi forenklet søknadsprosessen for søkerne, slik at de ikke trenger å legge ved dokumentasjon på alle sine inntekter og skattegrunnlag. Disse opplysningene kan saksbehandlerne i stedet slå opp via sitt saksbehandlingssystem, som er koblet til Skatteetatens datadelingstjenester. Tilsvarende kan Landbruksdirektoratet hente opplysninger fra Skatteetaten og gjøre dem tilgjengelig for statsforvalter i forbindelse med kontroll av inntektene til de som mottar tidligpensjon i jordbruket.

STATISTISK SENTRALBYRÅ (SSB)

Landbruksdirektoratet leverer hvert år store mengder data til SSB, som benytter dette som grunnlag for produksjon av offisiell landbruksstatistikk. I 2020 ble det videre avtalt en ny arbeidsfordeling med SSB angående rapportering om det økologiske markedet. Dette er omtalt i kapitlet Økologisk marked her i årsrapporten.

I 2019 vedtok Stortinget å innføre en ny statistikklov, og i den forbindelse ble Utvalget for offisiell statistikk opprettet. Utvalget består av 24 offentlige myndigheter, og bidrar blant annet til å utvikle et nasjonalt program for offisiell statistikk for 2021–2023. Landbruksdirektoratet er representert i utvalget, ettersom vi har ansvar for noen typer offisiell statistikk. Vi har deltatt på flere møter i 2020, og har blant annet kommet med innspill til hvilke av våre statistikker som bør være med i det nasjonale programmet.

Både ny statistikklov og det nasjonale programmet for offisiell statistikk trer i kraft for fullt fra 1. januar 2021. Utvalget skal blant annet assistere SSB i å utarbeide et system for oppfølging av kvalitet i offisielle statistikker.

DIREKTORATET FOR SAMFUNNSSIKKERHET OG BEREDSKAP (DSB)

Landbruksdirektoratet deltar i DSBs rådgivende skogbrannutvalg, der formålet er løpende samråd mellom beredskaps- og skogaktører om beredskap. Vi har jobbet med å utvikle beredskapsplanen for skogbruk. Dette arbeidet forsetter i 2021.

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)

Landbruksdirektoratet har gjennom flere år hatt samarbeid med NVE på naturfareområdet. Vi er representert på alle nivåer i Naturfareforum, som ledes av NVE. Her deltar en rekke statlige institusjoner, som Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), Miljødirektoratet, Statens vegvesen, Bane Nor, Meteorologisk institutt samt Kommunenes sentralforbund (KS).

ARTSDATABANKEN

Landbruksdirektoratet og Artsdatabanken har utviklet et bredt samarbeid om kursopplegg for Miljøregistreringer i skog (MiS), og har i den forbindelse kartlagt et øvingsområde på Biri. Den praktiske gjennomføringen foregår i samarbeid med Skogkurs på Honne.

Landbruksdirektoratet og Miljødirektoratet har i fellesskap bedt Artsdatabanken initiere et utviklingsprosjekt om hvilken betydning skogens ulike utviklingsfaser har for artsmangfoldet. Det er Naturhistorisk museum, UiO, som gjennomfører prosjektet. Definisjoner og avgrensningskriterier for begreper som «naturskog», «urskog» og «gammelskog» har vært diskutert i lang tid, og det er behov for å sammenstille tilgjengelig kunnskap.

Vi leverer hvert år store mengder data til SSB, som benytter dette som grunnlag for offisiell landbruksstatistikk

Landbruksdirektoratet som sekretariat

Landbruksdirektoratet er sekretariat for en rekke styrer, råd og utvalg. Her er en oversikt over viktige saker sekretariatene arbeidet med i 2020.

OMSETNINGSRÅDET

Omsetningsrådet skal bidra til å balansere markedet for jordbruksvarer til lavest mulig kostnad. Omsetningsloven er det juridiske grunnlaget for markedsreguleringssystemet, og Omsetningsrådet er satt til å forvalte dette.

Rådet består av elleve medlemmer som representerer myndighetene, forbrukerne, faglagene, samvirkeorganisasjonene, industrien og handelen. Landbrukets organisasjoner har flertall i rådet. LMD har ledervaret og Landbruksdirektoratet er sekretariat. Vi forbereder sakene og følger opp vedtakene som fattes. Rådet har gitt oss myndighet til å fatte vedtak i saker av ikke-prinsipiell karakter.

Det ligger også til sekretariatsrollen å kreve inn og forvalte avgiftsmidlene som skal brukes for å balansere markedet. Avgiftene fra de forskjellige varegruppene skal holdes adskilt, og midlene er derfor plassert i åtte separate fond. Sats for omsetningsavgift fastsettes årlig av LMD etter anbefaling fra Omsetningsrådet, og belastes primærprodusenten per kg eller liter solgt vare. Mens LMD fastsetter avgift, ligger det til Omsetningsrådet å forvalte avgiftsmidlene. De skal disponeres på den mest kostnadseffektive måten, med mål om å oppnå balanse mellom tilbud og etterspørsel i markedet.

Landbruksdirektoratet, som sekretariat for Omsetningsrådet, forberedte i 2020 130 saker. Det ble avholdt ti møter, mot 12 og 13 i henholdsvis 2019 og 2018.

Det var et utfordrende år med til dels vanskelige og store saker. Ikke minst var gjennomgangen av regelverket krevende. Men med virkning fra 1. juli 2020 fikk Omsetningsrådet et oppdatert, forenklet og mer transparent regelverk. I arbeidet ble det også lagt vekt på at regelverket ikke skal vri konkurransen mellom aktører, dvs. at regelverket i seg selv ikke skal gi en konkurransemessig fordel eller ulempe. Regelverksendringene er resultat av Omsetningsrådets gjennomgang av regelverk og ordninger, igangsatt i 2017. Med andre ord var det en viktig milepæl som ble oppnådd i 2020.

Som det fremgår av markedsbeskrivelsene, var 2020 et spesielt år. Generelt økte etterspørselen etter de fleste markedsregulerte varene. Ved utgangen av 2020 forelå det ikke regnskap fra markedsregulatorene, men det var i liten grad behov for midler til tiltak utover de som gjennomføres årlig på grunn av sesongvariasjoner.

Omsetningsrådet forvaltet i 2020 et kostnadsbudsjett på om lag 600 mill. kroner, ekskl. oppkjøp av kumelkkvoter. Nedskaleringen av melkeproduksjonen, som ble gjennomført i 2020 etter avtale mellom staten og Norges Bondelag, skulle i all hovedsak dekkes av fondet for melk. Omsetningsavgiften var derfor rekordhøy i 2020, på 30 øre per liter melk. I tillegg bidro staten med 175 mill. kroner til finansieringen.

Omsetningsrådet avgir egen årsmelding.

Med virkning fra 1. juli 2020 fikk Omsetningsrådet et oppdatert, forenklet og mer transparent regelverk

FORSKNINGSMIDLER TIL JORDBRUK OG MATINDUSTRI

Landbruksdirektoratet er sekretariat for Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri (FFL/JA), som finansierer forskning og innovasjon i hele verdikjeden fra primærledd til industri og forbrukerledd. Midlene forvaltes av styret for Forskningsmidler over jordbruksavtalen (JA) og styret for Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter (FFL). I 2020 innvilget disse styrene nye prosjekter for omtrent 266 mill. kroner og behandlet 43 styresaker.

I alt er det lagt ut fire utlysninger, hvorav en fellesutlysning med Norges forskningsråd. Det er innvilget tolv samarbeidsprosjekter og syv innovasjonsprosjekter, samt 18 utredninger og forprosjekter. I tillegg innvilget JA-styret 27,5 mill. kroner til tre forskningsprosjekter med tema dyrehelse og dyrevelferd, samt en utredning om norske grønnsakslager og -pakkerier som skal være klar til jordbruksoppgjøret 2021.

JA-styret og FFL-styret gir ut egne årsrapporter.

REINDRIFTSSTYRET

Reindriftsstyret skal behandle saker som følger av reindriftsloven og av instruksen for Reindriftsstyrets arbeid. Styret er i tillegg faglig rådgiver for LMD. Landbruksdirektoratet er sekretariat og utøvende organ for Reindriftsstyret. Styremedlemmene velges for en periode på fire år. Fire medlemmer oppnevnes av LMD og tre av Sametinget.

Reindriftsstyret avholdt i 2020 seks møter og behandlet totalt 62 saker, blant annet flere saker knyttet til bruksregler i reinbeitedistriktene.

Landbruks- og matministeren og Reindriftsstyret har årlig et felles møte for å utveksle informasjon om aktuelle saker som berører reindriftsnæringen. Dialogen mellom politisk ledelse og styret er viktig for å skape en felles forståelse for utfordringer og muligheter for reindriftsnæringen. Som rådgiver i reindriftsfaglige spørsmål har Reindriftsstyret også fulgt krisevinteren 2020 i reindriften, og tatt dette temaet opp på møtet med statsråden.

Det årlige møtet mellom Landbruks- og matministeren og Reindriftsstyret ble avviklet på Teams, som så mange andre møter i koronaåret.

REINDRIFTENS UTVIKLINGSFOND

Ved å bruke økonomiske virkemidler, skal Reindriftens utviklingsfond (RUF) bidra til å utvikle reindriftnæringen i samsvar med de reindriftpolitiske målene. RUF har et eget styre med fire medlemmer oppnevnt av LMD og Norske Reindriftssamers Landsforbund (NRL). Landbruksdirektoratet er sekretariat og avlegger fondets regnskap og årsrapport.

I 2020 har RUF-styret avholdt elleve møter og behandlet 66 saker. Landbruksdirektoratet har administrativ vedtaksmyndighet for søknader der det omsøkte beløpet er inntil 200 000 kroner, og som ikke er av prinsipiell karakter, samt for søknader etter RUF-forskriften kapittel 6. Delegerte saker behandles fortløpende, og presenteres for RUF-styret i førstkommende møte.

ØKONOMISK UTVALG

Økonomisk utvalg oppnevnes av avtalepartene med to medlemmer hver, og LMD oppnevner en leder i samråd med NRL. Landbruksdirektoratet er sekretariat for utvalget.

Utvalgets oppgave er å fremstille et økonomisk grunnlagsmateriale for reindriften som utgangspunkt for reindriftsavtaleforhandlingene mellom staten ved LMD og reindriftnæringen ved NRL.

I 2020 er det gjennomført åtte møter, og i desember la utvalget frem «Totalregnskap for reindriftnæringen – Regnskap 2019 og budsjett 2020» samt «Analyse av siidaandelenes kostnader og særlige kostnadsdrivere i reindriften for avtalepartene».

KLAGENEMNDA FOR MERKESAKER

Klagenemnda for merkesaker er oppnevnt av Reindrifststyret, og består av fem medlemmer fra ulike reinbeiteområder, med Landbruksdirektoratet som sekretariat. Nemnda behandler klager på vedtak fra de seks reinbeiteområdene på søknader om reinmerker. Statsforvalteren har sekretariatsfunksjon for merkenemndene.

Klagenemnda avholdt tre møter i 2020. Det ble forberedt og behandlet 14 saker. Utenom vanlige klagesaker, ga klagenemnda innspill til forslag om endringer i Reindriftsloven §§ 33 og 34.

Funksjonstiden for nåværende klagenemnd for merkesaker gikk ut 31. desember 2017. Reindrifststyret forlenget funksjonstiden til 31. desember 2020.

NORSK-FINSK REINGJERDEKOMMISSJON

Den norsk-finske reingjerdekommissjonen skal iverksette og følge opp «Konvensjon mellom Norge og Finland om oppfølging og vedlikehold av reingjerder og andre tiltak for å hindre at rein kommer inn på det andre rikets område». Konvensjonen trådte i kraft 1. januar 2017. Et bærende element i denne og tidligere konvensjoner, er at reieiere i begge land skal sørge for at deres rein voktes på en slik måte at de forhindrer at rein krysser konvensjonsgrensen. Reingjerdene som er bygget langs konvensjonsgrensen skal støtte opp om reieierne vokteplikt. Den norske delegasjonen er ledet av LMD, med Landbruksdirektoratet som sekretariat. I 2020 avholdt den norsk-finske kommissjonen to møter. Kommissjonen mottok meldinger om elleve grensekryssinger av norsk rein i 2020, og det er mottatt erstatningskrav fra finske myndigheter på 38 000 euro.

Kommissjonen har vedtatt å sette opp et nytt reingjerde fra Angeli i Nord-Finland til Levajok i Øst-Finnmark. Ansvaret for oppføring og vedlikehold av gjerdestrekningen er fordelt mellom Finland og Norge, og LMD har gitt Landbruksdirektoratet ansvaret for planlegging og oppføring av det norske ansvarsområdet. Direktoratet startet arbeidet i 2017, og det skal avsluttes innen 1. januar 2022. I 2020 gjennomført direktoratet to anbud for oppføring av gjerdet. 2/3 av gjerdestrekningen på totalt 90 km er ferdigstilt. Den resterende gjerdestrekningen på om lag 30 km skal oppføres i løpet av 2021.

Norsk-finsk reingjerdekommissjon har vedtatt å sette opp et nytt reingjerde fra Angeli i Nord-Finland til Levajok i Øst-Finnmark

MARKEDSUTVALGET FOR REINKJØTT

Markedsutvalget for reinkjøtt har siden opprettelsen under reindrifftsforhandlingene i 2010 arbeidet for å sikre reinkjøttet positiv oppmerksomhet hos forbrukerne. Dette gjøres hovedsakelig gjennom generisk markedsføring av reinkjøtt i samarbeid med Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK). Utvalgets arbeid er finansiert over reindrifftsavtalen, og har en budsjett-ramme på 5 mill. kroner.

Landbruksdirektoratet er sekretariat for utvalget, som avholdt ti møter i 2020. Utvalgets arbeid, møter og aktivitet var i 2020 preget av pandemien. De fleste møter ble avholdt digitalt.

Markedsutvalget samarbeider med Innovasjon Norge gjennom Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindrifftsbasert vekst og verdiskaping. Samarbeidet omfatter konferanser og mat-festivaler, som Matstreif med felles stand under navnet «Rein – helten på vidda». Grunnet pandemien ble ingen slike arrangementer gjennomført i 2020, med unntak av storhusholdningsmessene, Smak 2020, som ble avholdt 6.- 9. mars. Der deltok «Rein – helten på vidda», og standen fikk mange besøk.

Markedsutvalget gjennomførte våren 2020 en omfattende posisjoneringsanalyse ved bruk av et eksternt markedsanalysefirma. På bakgrunn av dette har Markedsutvalget startet en prosess med produksjon av nytt materiale, og endret kommunikasjonen til i større grad å bygge kunnskap om reindriften og om tilberedning av reinkjøtt.

Høsten 2020 finansierte Markedsutvalget og Utviklingsprogrammet to episoder om reinkjøtt og reindrifft i en serie over åtte episoder om skandinavisk matlaging/reiseopplevelser – New Scandinavian Cooking / En bit av Norge. Serien skal vises på TV2 i 2021.

UTVIKLINGSFONDET FOR SKOGBRUK

Utviklingsfondet for skogbruket har som formål å fremme forskning, utvikling, informasjon og opplæring innen skogbruket. Fondet prioriterer anvendt FoU-virksomhet med klare problemstillinger og mål, samt tydelig forankring i skognæringen. Styret oppnevnes av LMD og representanter for Skogbrukets landsforening, Norges Skogeierforbund og NORSKOG. Landbruksdirektoratet er sekretariat for fondet. Styret avlegger eget regnskap og årsmelding.

SENTRALE INNTRUKNE RENTEMIDLER FRA SKOGFONDET

Renter av skogfond (rentemidler) er renteinntektene fra inntående skogfond som står i banker. Rentemidlene forvaltes av skogbruksmyndighetene på kommunalt, fylkes- og sentralt nivå. De skal brukes til administrasjon av skogfondordningen, til å dekke eventuelle tap i forbindelse med innkreving av skogfond, samt til fellestilltak som kommer skogbruksnæringen til gode. Et rådgivende utvalg med medlemmer fra Norges skogeierforbund, skogeierandelslagene, NORSKOG, statsforvalteren og kommunene evaluerer direktoratets bruk av midlene og gir innspill og råd til ordningen. Direktoratet avlegger eget regnskap og årsmelding for fondet.

KLAGENEMNDA FOR NATURSKADESAKER

Klagenemnda er oppnevnt av LMD, har seks møter i året og består av fem medlemmer. Nemnda er en uavhengig klageinstans for Landbruksdirektoratets avgjørelser etter naturskadeerstatningsloven. Klagenemnda er også klageinstans for avgjørelser tatt av forsikringsselskapene i saker etter naturskadeforsikringsloven. I 2020 behandlet Klagenemnda 30 klager på vedtak fattet av Landbruksdirektoratet, og 35 forsikringsklager. I forsikringssakene har Klagenemnda kompetanse til å avgjøre om det foreligger en naturskade, og om betingelsene for avkortning er til stede. Andre klagegrunner rettes til Finansklagenemnda.

Klagenemnda for naturskadesaker behandlet i 2020 30 klager på vedtak fattet av Landbruksdirektoratet

Kommunikasjon

Beitekrisen i reindriften, åpningen av vår enhet på Steinkjer og forsyningssituasjonen var sentrale tema i vår eksterne kommunikasjon i 2020.

Målt i antall medieoppslag var 2020 et normalår for Landbruksdirektoratet. 2500 oppslag er litt mer enn i 2019, litt mindre enn i 2018. Temamessig derimot, var 2020 et år som skiller seg ut, med omtale knyttet til store og til dels dramatiske hendelser.

STOR LOKAL INTERESSE

Oppslagene om oss i riksmidlene var i stor grad knyttet til covid-19-pandemien. Våre nyhetssaker om forsyningssituasjonen, underskudd på svinekjøtt og rekordinteresse for auksjoner på importkvoter fikk stor spredning. Halvparten av medieoppslagene om Landbruksdirektoratet kom i lokale medier, flest i Troms og Finnmark og Trøndelag. Dette var ikke tilfeldig.

Beitekrisen i reindriften var en stor mediasak. Vi laget mange nyhetssaker på egen hjemmeside, og hadde tett kontakt med lokale medier gjennom vinteren og våren. Målet var å nå reindrifftsutøverne med informasjon om når, hvor og hvordan de kunne søke midler til kriseføring og vise både dem og allmenheten at myndighetene tok situasjonen på alvor. Vi har begrenset kunnskap om hvorvidt informasjonen nådde fram til utøverne. Å få frem mer slik kunnskap om effekten av kommunikasjonsarbeidet vårt blir et viktig forbedringsområde fremover. Evaluering av informasjonsflyt og kommunikasjon i forbindelse med beitekrisen er ellers omtalt i kapitlet «Bærekraftig reindrift» i årsrapporten.

Landbruks- og matminister Olaug Bollestad åpnet vår enhet på Steinkjer 1. oktober. Dette var en stor begivenhet både for Landbruksdirektoratet og for Steinkjer kommune. Vi la opp til

en medievennlig markering, og fikk bred omtale i lokale medier, både på nett, i trykte medier og etermedier.

Gjennom hele 2020 var det stor medieinteresse for det ekstraordinære oppkjøpet av melkekvoter, helt fra vi åpnet for påmelding i januar, til det endelige resultatet kom i oktober. Interessen var naturlig nok ekstra stor i sektormidlene Nationen og Bondebladet, men også regionale og lokale medier var interesserte i salgstall fra egen region.

NYE NETTSIDER

Høsten 2019 startet arbeidet med å få på plass nye nettsider. Bakgrunnen for prosjektet var et behov for å erstatte en teknisk løsning som ikke lenger kunne supporteres, og tilpasse nettsidene til lovpålagte krav om universell utforming som gjelder fra 2021.

Nettsidene er utformet etter brukernes behov. Vi har lagt stor vekt på å ivareta de viktigste oppgavene brukerne kommer til nettsidene for å gjøre. Dette inkluderer blant annet å søke tilskudd, søke godkjenning, levere egenerklæringer og rapportere. Brukeren skal kjenne seg igjen fra ordning til ordning slik at det blir enklere, og at de dermed bruker kortere tid til å finne frem til og bruke våre tjenester. Nettsidene er løpende brukertestet underveis i prosjektet.

Mange ansatte la med stor innsats og stort engasjement i arbeidet med nye nettsider gjennom 2020. De nye nettsidene våre blir lansert i januar 2021.

Stort engasjement i arbeidet med våre nye nettsider.

Digitalisering

Digitale løsninger er grunnmuren i en effektiv landbruksforvaltning. Aktiviteten på området var høy i 2020.

Målet er å forenkle, fornye og forbedre. Digitalisering skal gi nytte for direktoratet, for forvaltningen og brukerne. For å sikre dette er vi brukerorienterte i alle prosjekter.

Ofte er det nødvendig med endringer i søknads- og arbeidsprosesser og regelverk for å oppnå ønskede effekter. For å få til endringer i regelverk har vi tett dialog med LMD.

Siden 2017 har vi fått støtte til tre digitaliseringsprosjekter fra medfinansieringsordningen til Digitaliseringsdirektoratet. Vi leverte i 2020 underlag for satsingsforslag over statsbudsjettet for digitalisering av reindriftsområdet, og for digitalisering av egenerklærings skjema for konsesjonsfrihet og søknad om konsesjon på erverv av fast eiendom.

DIGITALISERING – PROSJEKTER OG AKTIVITETER I 2020

GODT RUSTET DA PANDEMIEN KOM

Vi etablerte ny IT-plattform for direktoratets interne kontorstøtteverktøy, video- og samarbeidsverktøy, sikkerhetsløsning, eksterne fagsystemer og digitale tjenester sent i 2019. Dette gjorde at vi var operative på hjemmekontor da covid-19-pandemien kom. Innføring av ny plattform og verktøy var en suksess i 2020, og bidro til at direktoratet har fungert tilnærmet normalt i en situasjon der de fleste ansatte var på hjemmekontor i ti måneder.

Vi jobber kontinuerlig med å sikre våre systemer mot uautorisert tilgang, skade eller misbruk. Vårt sikkerhets- og informasjons-sikkerhetsarbeid innrettes etter risiko- og sårbarhetsanalyser. Sikkerhets- og penetrasjonstester gjennomføres regelmessig, og alltid før et nytt system settes i produksjon.

HÅNDTERING AV KRITISKE IKT-HENDELSER

På oppdrag fra LMD etablerte vi et responsmiljø for håndtering av kritiske IKT-hendelser for landbruks- og matsektoren i 2019. 2020 ble benyttet til å få på plass ledelse, organisering og drift av responsmiljøet. Landbruks- og matCERT er sektorens miljø for håndtering av sikkerhetshendelser og inngår i det nasjonale responsmiljøet, og det er Landbruksdirektoratet som har ansvaret for det. Landbruks- og matCERT har gjennom 2020 blitt et viktig miljø og en møteplass for sikkerhet i sektoren.

DIGITALISERING AV SØKNAD OM TILSKUDD TIL VETERINÆRE REISER

Ny digital søknads- og behandlingsløsning for veterinærreiser ble satt i produksjon sommeren 2020. Etter en pilotperiode med tolv utvalgte veterinærer, åpnet vi systemet for alle veterinærer 1. oktober 2020. Søknadsløsningen ble utviklet i samarbeid med Geno og Animalia, og ga veterinærene en moderne og effektiv måte å rapportere på. For å unngå at veterinærene må rapportere inn de samme opplysningene flere steder, valgte vi Dyrehelseportalen som felles løsning for veterinærene, og utvidet denne med kartløsning for inntegning av reisen. Opplysningene blir registrert av veterinærene én gang, og blir videresendt både til

Ny digital søknads- og behandlingsløsning for veterinærreiser ble satt i produksjon sommeren 2020

Geno, som utbetaler reiserefusjon i forbindelse med seminbesøk, og til statsforvalteren, som behandler søknad om tilskudd til veterinærreiser.

Det nye systemet beregner tilskudd maskinelt basert på veidata i offentlige kartverk, og på opplysninger fra veterinær om behandlingssted, kostnader til leid skyss og veibommer. Dette har gjort det mulig med helautomatisk saksbehandling, noe som frigjør tid hos statsforvalterne. Helautomatisk saksbehandling ble mulig gjort gjennom tilrettelegging og utvikling av regelverket og utvikling av en «saksbehandlingsrobot» i Agros, som igjen baserte seg på digitalisering av det samme regelverket.

Per 20. januar 2021 var det allerede registrert ca. 27 000 reiser i det nye systemet.

FORBEDRING AV SYSTEMET FOR PRODUKSJONS- OG AVLØSERTILSKUDD

I 2020 forbedret direktoratet fagsystemet og de digitale tjenestene for produksjons- og avløsertilskudd. Arbeidet var konsentrert om å utvikle funksjonalitet som effektiviserer arbeidet og understøtter bedre kontroll av søknadene for saksbehandlerne. Dette vil gi effekt for både saksbehandlerne og næringen.

AGROS EFFEKTIVISERER SØKNADSINNLEVERING OG -BEHANDLING

Ved hjelp av utviklingsprosjektet og systemet Agros har vi digitalisert over 26 ordninger. Effektiviseringsgevinstene har vært store for bonden og saksbehandlerne i kommunene, hos statsforvalteren og i direktoratet. Brukeren får tilgang til enkle, enhetlige og brukervennlige digitale tjenester. Tilbakemeldingene har vært svært gode, og allerede i første driftsår kunne vi vise til konkrete effektiviseringseffekter.

I 2020 avsluttet vi utviklingsprosjektet, og overførte Agros til ordinær drift og vedlikehold. Av rundt 16 000 søknader ble over 95 prosent levert digitalt i løpet av året.

ØKT DIGITALISERING I SKOGBRUKSFORVALTNINGEN

I 2018 startet vi arbeidet med å øke digitaliseringsgraden og effektiviseringen av tjenestene og fagsystemene for skogbruksforvaltningen. Arbeidet er tredelt, der vi skal:

1. øke digitaliseringsgraden for skogfond og skogtilskudd ved å forbedre brukervennligheten
2. digitalisere prosesser som i dag er papirbaserte
3. utvikle feltverktøy for den offentlige skogforvaltningen for innsamling, kartfesting og dataforvaltning

Del 1 og 2 av prosjektet ble ferdigstilt i 2020. Pilot for mobil kartløsning ble gjennomført i 2019. Planen var videre at spesifikasjons- og avtalearbeidet for mobil kartløsning skulle starte opp i begynnelsen av 2020. Flytting av skogforvaltningen til Steinkjer innebar imidlertid at store deler av fagkompetansen i skogseksjonen måtte bygges opp på ny. Det var ikke nok ressurser til både å bygge opp ny kompetanse og gjennomføre utviklingsprosjektet. Mangel på fagressurser ga en betydelig økning av risiko i prosjektet. Vi valgte derfor å utsette prosjektoppstart for del 3 til januar 2021.

ENKLERE TJENESTER FOR IMPORTVERNET OG ÅPEN TOLLKALKULATOR

I 2018 startet vi arbeidet med utvikling av ny løsning for forvaltning av importvernet og RÅK, ordningen med råvarepriskompensasjon. Utviklingen fortsatte i 2020. Det nye systemet, Bris, skal tilby helhetlige og samordnede tjenester som bidrar til å gjøre hverdagen enkel og effektiv for målgruppene. Utviklingen er finansiert over jordbruksavtalen.

Utviklingen er delt opp i to hovedleveranser. Den første, tollkalkulatoren, skal tilgjengeliggjøres for åpen bruk via direktoratets nettside, og kan benyttes for å beregne tollsatser. Neste leveranse består av nye digitale tjenester for næringen og fagsystem for saksbehandlerne. Det er inngått ny avtale med leverandør for auksjonstjenester. Dette er en skybasert tjeneste som skal integreres med Bris. Bris skal etter planen settes i produksjon våren 2021.

Av rundt 16 000 søknader ble over 95 prosent levert digitalt gjennom Agros i løpet av året

NYE DIGITALE LØSNINGER FOR KVOTEORDNINGEN FOR MELK

Omsetningsrådet ga i 2017/2018 Landbruksdirektoratet fullmakt til å belaste fondet for omsetningsavgift på melk for utvikling av nytt fagsystem for kvoteordningen for melk. Utviklingsprosjektet startet i august 2019 og avsluttes i juni 2021.

Første del av løsningen skal gå i produksjon i midten av mars 2021, og det gamle fagsystemet tas ut av produksjon på samme tidspunkt. I desember 2020 var utviklingen av denne leveransen ferdigstilt, og det gjenstår en formell akseptansetest hos Landbruksdirektoratet. Samtidig jobbes det videre med en leveranse 2, som skal settes i produksjon i mai 2021. Deretter overføres videreutviklingen til fagseksjonen med utviklingsressurser fra vedlikeholdsleverandør.

Med den nye løsningen blir det enklere å forvalte gjeldende regelverk for melkekvoteordningen, og løsningen vil tilby brukervennlige selvbetjeningsflater for melkeprodusenter og kvoteiere.

DIGITALE TJENESTER FOR REINDRIFTSNÆRINGEN

Nye digitale tjenester for melding om reindrift og søknad om tilskudd ble tatt i bruk for 2019. Tjenestene fungerer godt for reindrifutøverne. Tjenestene gir ingen støtte til saksbehandlere, og melding om reindrift og søknad om tilskudd må manuelt registreres i eksisterende fagsystemer av statsforvalteren. Dette medfører betydelig merarbeid for forvaltningen, og forsinker utbetalingen av tilskudd. Manglende saksbehandlingsstøtte øker også risikoen for å fatte feilaktige vedtak, og gir utfordringer for likebehandling. Av hensyn til personvernet har øremerkeregisteret ikke vært tilgjengelig for reindriftnæringen siden 2017.

Direktoratet har over flere år søkt finansiering for utvikling av nye løsninger på reindriftsområdet. Konseptutredning med estimat for utvikling av nye løsninger ble utarbeidet andre halvår 2018, og LMD søkte om finansiering via satsingsforslag over statsbudsjettet i 2019 og 2020, uten at dette har gitt positive resultater. Direktoratet møtte Digitaliseringsrådet høsten 2020, og fikk

nyttige råd som vi tar med oss i det videre arbeidet med digitalisering på dette området. Direktoratet har søkt finansiering til utvikling av et nytt merkeregister over Digitaliseringsdirektoratets medfinansieringsordning for 2021.

DIGITALISERING AV EGENERKLÆRINGSSKJEMA ETTER KONSESJONSLOVEN

Konseptutredningen for digitalisering av egenerklærings skjemaene etter konsesjonsloven ble ferdigstilt i januar 2020. Utredningen viste at det anbefalte løsningsforslaget gir stor samfunnsøkonomisk nytte. Forslaget innebærer at man digitaliserer brukerreisen for erverver og megler fullt ut, tar i bruk relevante nasjonale registre, og utvikler et nytt register over kommuner som har nedsatt konsesjonsgrense. I tillegg tilrettelegges det for automatisert saksbehandling, blant annet ved integrasjon mot konsesjonsmodulen i matrikkelen hos Kartverket.

En digitalisering av prosessene forventes å effektivisere og forenkle gjennomføringen av konsesjons- og tinglysningsregelverket vesentlig, og vil være et bidrag til å nå målet om en heldigital eiendomshandel.

Direktoratet utarbeidet i andre halvår 2020 et satsingsforslag for store IKT-prosjekter over statsbudsjettet, med planlagt oppstart i 2022. Satsingsforslaget baseres på konseptutredningen.

I 2021 vil direktoratet arbeide med prosjektforberedende aktiviteter som bl.a. planlegging, dialog med mulige samarbeidspartnere og vurdering av alternative finansieringsmuligheter. Direktoratet skal møte Digitaliseringsrådet i første kvartal 2021.

Digitalisering av tjenester for kompensasjonsordningen for avvikling av pelsdyrhold

Stortinget har vedtatt at pelsdyrproduksjonen skal avvikles innen 2025. Landbruksdirektoratet har fått ansvar for å forvalte kompensasjonsordningen. Pelsdyroppdrettere kan søke om kompensasjon for pelsdyr og pelsdyranlegg. Det er også mulig

Konseptutredningen for digitalisering av egenerklærings skjemaene etter konsesjonsloven viste at løsningen kan gi stor nytte

å få dekket utgifter i forbindelse med riving og opprydding etter avvikling av produksjonen. Det er statsforvalteren som behandler og vedtar kompensasjon.

Direktoratet utviklet i 2019/2020 digitale tjenester for pelsdyroppdrettere, og det er mulig å søke om kompensasjon og dekning av utgifter i forbindelse med riving og opprydding etter avvikling av produksjonen. De digitale tjenestene kom raskt opp etter at regelverket trådte i kraft, og sikret at pelsdyroppdrettere kunne søke digitalt etter den nye ordningen.

NØKKELTALL – DIGITALISERING AV TJENESTER

Innenfor Landbruksdirektoratets ansvarsområde håndteres om lag 260 000 søknader og andre skjemaer fra eksterne brukere, fordelt på rundt 140 ordninger. Vi har prioritert digitalisering av de ordningene hvor det er flest søknader. For 71 prosent av de digitale tjenestene er det nå en digitaliseringsgrad på over 73 prosent. For de tre ordningene hvor det er flest søknader er det en digitaliseringsgrad på 99 prosent. Det er gode tall. Egen-erklæring for konsesjon utgjør en betydelig andel av direktoratets samlede søknader og skjemaer, og er fremdeles mer eller mindre papirbasert. Her har vi håp om finansiering av et digitaliseringsprosjekt med oppstart i 2022.

Vi har et mål om en digitaliseringsgrad på over 95 prosent for de ordningene hvor det allerede eksisterer digitale løsninger. Dette er en prioritert oppgave de neste årene.

IMPLEMENTERING AV PERSONVERNFORORDNINGEN

Vi har i 2020 jobbet videre med å implementere personvernforordningen i vårt internkontrollsystem. Her samles personverninstruks, vurderinger av personvernkonsekvenser (DPIA) og andre relevante rutiner, prosedyrer og dokumenter som direktoratet må ha på plass for å kunne dokumentere at vi overholder personvernregelverket. Direktoratet har meldt to avvik til Datatilsynet i 2020. Datatilsynet var fornøyd med direktoratets tiltak, og har lukket sakene.

LANDBRUKSDIREKTORATET TAR I BRUK SKYTJENESTER

Ifølge Digitaliseringsrundskrivet for 2020 skal skytjenester vurderes på linje med andre løsninger når man etablerer nye eller oppgraderer eksisterende digitale tjenester, og når man endrer eller fornyer driftsavtaler.

For direktoratets nye nettsider, som lanseres i januar 2021, valgte vi en skyløsning. Dette gir direktoratet en robust, sikker og kostnadseffektiv løsning med høy tilgjengelighet. Total-kostnaden, inkludert drift, sikkerhet og vedlikehold, blir lavere enn dagens løsning.

For ny digital selvbetjeningsløsning for veterinære reiser tok vi i bruk Azure skyløsning for drift av applikasjonen. Dette er den første egenutviklede løsningen som blir driftet i skyen. Det vil gi direktoratet verdifull erfaring når vi skal vurdere dette for andre løsninger. I den samme løsningen leveres kartløsningen som en tjeneste fra ekstern leverandør.

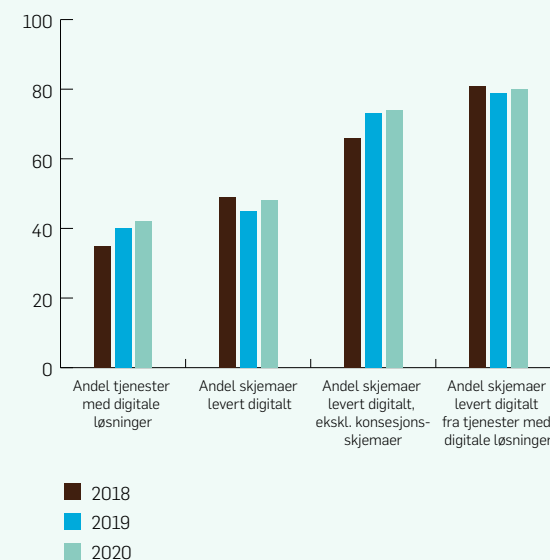
I 2020 har vi konkurranseutsatt ny løsning for auksjonstjenester. Også her leveres den nye løsningen som en tjeneste som driftes utenfor direktoratets infrastruktur.

Vi gjør risikovurderinger for å sikre at skytjenestene ivaretar kravene til informasjonssikkerhet.

DIGITALISERINGSGRAD OG BRUK AV DE DIGITALISERTE TJENESTENE

I PROSENT

Grafen viser graden av digitalisering av direktoratets tjenester overfor eksterne brukere i prosent, og i hvilket omfang de digitaliserte tjenestene har blitt brukt.

Saksbehandlingstid for klagesaker

Saksbehandlingstiden for klagesaker varierer mellom forvaltningsområdene. Stor variasjon i kompleksitet er en vesentlig grunn til dette.

HUSDYRKONSESJON

Det ble fattet vedtak i seks klagesaker etter husdyrkonsesjonsregelverket. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden var på ni måneder. Dette var en betydelig kortere saksbehandlingstid sammenlignet med 2019, hvor gjennomsnittet var 17 måneder. Antall restanser ble også kraftig redusert i løpet av 2020.

VELFERDS- OG VETERINÆRORDNINGENE

Det ble fattet vedtak i 13 klagesaker innenfor velferds- og veterinærordningene. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden var på en og en halv måned. Dette innebærer at saksbehandlingstiden økte noe sammenlignet med 2019, hvor gjennomsnittet var litt over en måned.

PRODUKSJONSTILSKUDD

Det ble fattet vedtak i totalt 56 klagesaker innenfor produksjons- og avløsertilskudd. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid av klager, fra saken kom inn til Landbruksdirektoratet til det ble fattet vedtak, var på fire måneder.

Av de 56 sakene var det 32 saker som omhandlet dispensasjonssøknader fra søknadsfrist og frist for etterregistreringer av opplysninger. De fleste av dispensasjonssakene har kort saksbehandlingstid av klager på en til to måneder.

Dersom man trekker fra dispensasjonssakene, var den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden av klager på syv måneder for de resterende 24 sakene. I en del av disse sakene ventet man på svar i andre prinsipielle saker. Noen saker krevde en omfattende og detaljert gjennomgang av foretakenes regnskaper og driftsform, og flere av sakene kunne få store konsekvenser for foretakene. Det stilles derfor strenge krav til saksbehandlingen.

En gjennomsnittlig klagesaksbehandlingstid på mellom fire og syv måneder innebærer en reduksjon sammenlignet med de foregående årene. I 2019 lå saksbehandlingstiden for klager i gjennomsnitt på fem måneder, i 2018 på ni måneder og i 2017 på 12–18 måneder. Redusert saksbehandlingstid kan ses i sammenheng med direktoratets prosjekt «Akseptabel klagesaksbehandlingstid». Prosjektet pågikk fra august 2018 til desember 2019, og hadde blant annet mål om en varig reduksjon i saksbehandlingstid av klager for saker som gjaldt produksjons- og avløsertilskudd og husdyrkonsesjon. Sammenlignet med da prosjektet startet, så vi ved utgangen av 2020 at det også var en betydelig reduksjon i antall restanser. Prosjekt «Akseptabel klagesaksbehandlingstid», sammen med andre faktorer, har bidratt til at det nå er færre saker som ligger til behandling.

Det ble fattet vedtak i seks klagesaker etter husdyrkonsesjonsregelverket i 2020. Saksbehandlingstiden var betydelig kortere enn året før

SKOGBRUK

Det ble fattet vedtak som klageinstans i fem klagesaker i 2020. Ser vi bort fra ett tilfelle som hadde en saksbehandlingstid på tolv måneder fra saken kom inn til Landbruksdirektoratet til vedtak ble fattet, varierte tiden for de øvrige sakene mellom fire og drøyt åtte måneder. To av sakene gjaldt tilskudd til landbruksveg, to gjaldt utsiktsrydding og en gjaldt vernskog.

KLIMABETINGET AVLINGSSVIKT

Vi mottok elleve klagesaker og 24 dispensasjonssøknader i 2020. Ingen av klagesakene fra 2020 er behandlet, mens 15 av de innkomne dispensasjonssøknadene er behandlet.

I 2019 ble det mottatt 69 klagesaker, og saksbehandlingstiden for de fleste av disse var ca. tre måneder. På slutten av 2019 og gjennom hele 2020 gikk saksbehandlingstiden gradvis oppover. Saksbehandlingstiden for saker mottatt på slutten av 2019, er på det meste kommet opp i 14 måneder. Dette skyldes i stor grad en reduksjon i ressurser til saksbehandling sammenlignet med 2019. Noen av klagesakene er i tillegg komplekse og dermed svært tidkrevende. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for dispensasjonssøknadene er på ca. seks måneder.

EIENDOMSLOVGIVNING, NATURSKADELOV OG NATURSKADEERSTATNINGSLOV

Saksbehandlingstiden for klagesaker og omgjøringsbegjæringer etter jordlov, konsesjonslov og fjellov var i gjennomsnitt på over syv måneder i 2020. Den økte saksbehandlingstiden i disse saks-typerne skyldes at vi prioriterte å løse utrednings- og veiledningsoppdrag på eiendomslovgivningsfeltet. I 2020 ble det behandlet 19 klagesaker og fire omgjøringsbegjæringer, samt fire saker som førsteinstans.

Innen skogbruk fattet vi vedtak som klageinstans i fem saker i 2020.

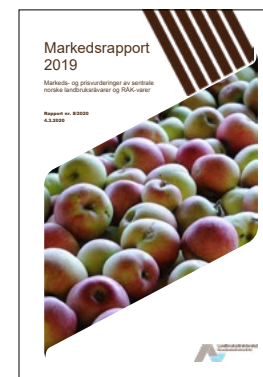
Rapporter og utredninger

Rapporter og utredninger som Landbruksdirektoratet leverte i 2020, enten alene eller sidestilt med andre:

- 1/2020: [Veileder til forskrift om nydyrking](#)
- 2/2020: [Omverdenen til norsk landbruk og matindustri 2019](#)
- 4/2020: Reindriftens utviklingsfond (RUF) – statusrapport per 31.12.2019
- 8/2020: [Markedsrapport 2019](#)
- 9/2020: Konseptutredning – digitalisering av egenerklærings skjema etter konsesjonsloven
- 16/2020: Nasjonale tilretteleggingsmidler innen næringsutvikling og kompetanseheving- Grenseflater til nærliggende ordninger og utforming av ordningen
- 19/2020: Produksjon og forbruk av økologiske jordbruksråvarer 2019 (årsrapport + tilleggsrapport)
- 21/2020: Utredning om unntak fra søknadsplikt etter jordloven § 12 og om endring i forskrift om konsesjonsfrihet
- 24/2020: Utredning om særskilt distribusjonstilskudd i prisutjevningsordningen for melk
- 27/2020: KOSTRA landbruk – ei vurdering av rapporteringa for 2019
- 31/2020: [Målprisrapport 2019–2020](#)
- 35/2020: Utredning av dagens kalveslaktetilskudd og produksjonspremie – oppdrag til forhandlingene om Reindriftsavtalen 2021/2022
- 36/2020: Kartlegging av bruken av distriktstilskuddet
- Klimakur 2030: Tiltak og virkemidler mot 2030 – samarbeid med Miljødirektoratet m.fl.
- 13/2020: [Nasjonalt program for jordhelse](#)
- [Tiltaksanalyse for å begrense utslipp av ammoniakk i Norge – samarbeid med Miljødirektoratet](#)
- [Husdyrgjødsel til biogass](#). Gjennomgang av virkemidler for økt utnyttelse av husdyrgjødsel til biogassproduksjon. Arbeidsgruppe ledet av Landbruksdirektoratet
- 44/2020: Utredning. Implementering av tilskudd til klimarådgivning i regionale miljøprogram
- 39/2020: [Totalregnskap for reindriftsnæringen. Regnskap 2019 og budsjett 2020.](#)
- 45/2020: Gjennomgang av beitekrisen i reindriften 2020.
- 42/2020: Helsetjeneste for rein
- 43/2020: [Ressursregnskap for reindriftsnæringen 2019–2020](#)
- 38/2020: Analyse av siidaandelenes kostnader og særlige kostnadsdrivere i reindriften
- 41/2020: Styrking av reinbeitedistrikter i arealsaker
- 40/2020: Kriterier for bærekraftsmålene i reindriftspolitikken

Landbruksdirektoratet har bidratt i sekretariat eller med faglige innspill til disse rapportene og utredningene, levert i 2020:

- 40/2020: Kriterier for bærekraftsmålene i reindriftspolitikken
- NVE-20/2020: [Skog som vern mot naturfarer – Kunnskapssammenstilling og tilpasning til Natur i Norge \(NiN\)](#). (Rapport fra arbeidsgruppe i Naturfareforum ledet av Landbruksdirektoratet.)
- [Plan for arbeid 2020–2025, Utvalgte kulturlandskap i jordbruket](#)
- [Grøntsektoren mot 2035 – sammen for økt konkurransekraft, økt etterspørsel og mer norsk](#) (Rapport fra rådgivende utvalg for innovasjon, vekst og økt norskandel i grøntsektoren) 26. mars 2020

Regelverksutvikling

Her følger en oversikt over bidrag vi har gitt til nye forskrifter i 2020, samt endringer av eksisterende. Vi har ikke tatt med arbeid med forskrifter som ikke ble ferdigstilt. Faste justeringer av satser fremgår heller ikke.

Fagområde	Forskrift	Landbruksdirektoratets rolle
Reindriftens utviklingsfond	FOR-2019-06-20-864 Forskrift for Reindriftens utviklingsfond	Bidratt til endring i forskriften i forbindelse med de årlige forhandlingene av reindrifftsavtalen
Konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og annen berørt part	FOR-2008-06-19-707 Forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forhold mellom reindrift og annen berørt part	Bidratt til endring i forskriften i forbindelse med de årlige forhandlingene av reindrifftsavtalen
Rapportering av reinslakt	FOR-2011-06-21-617 Forskrift om rapportering av slaktet rein og lagerbeholdning	Bidratt til endring i forskriften i forbindelse med de årlige forhandlingene av reindrifftsavtalen
Frakt av reinslakt	FOR-2009-06-17-657 Forskrift om tilskudd ved frakt av rein i forbindelse med slakting	Bidratt til endring i forskriften i forbindelse med de årlige forhandlingene av reindrifftsavtalen
Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag	FOR-2019-06-20-865 Forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag	Bidratt til endring i forskriften i forbindelse med de årlige forhandlingene av reindrifftsavtalen
Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag	FOR-2018-06-26-1031 Forskrift om tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag	Bidratt til endring i forskriften i forbindelse med de årlige forhandlingene av reindrifftsavtalen
Tilskudd til veterinærreiser	FOR-2015-04-30-426 Forskrift om tilskudd til veterinærreiser	Bidratt til endring i forskriften i forbindelse med digitalisering av søknads- og saksbehandlingssystem
Tilskudd til sykdomsavløsning m.m.	FOR-2014-12-19-1821 Forskrift om tilskot til avløsning ved sykdom m.m.	Bidratt til endring i forskriften for å følge opp jordbruksoppgjøret
Klimabetinget avlingssvikt	FOR-2012-01-17-56 Forskrift om erstatning ved produksjonssvikt i plante- og honningproduksjon	Bidratt med innspill til midlertidige endringer gjort med bakgrunn i koronapandemien

Fagområde	Forskrift	Landbruksdirektoratets rolle
Klimabetinget avlingssvikt	FOR-2018-08-01-1215 Forskrift om satser for og beregning av erstatning ved produksjonssvikt i plante- og honningproduksjon	Vedtatt midlertidige endringer med bakgrunn i koronapandemien
Tilskudd til råvarepriskompensasjon	FOR-2009-06-10-636 Forskrift om råvareprisutjevning for bearbeidede jordbruksvarer	Bidratt i forbindelse med endring av forskrift som følge av avvikling av eksportrestitusjon
Innenlandsk bearbeiding av landbruksvarer	FOR-2020-06-23-1349 Forskrift om tillatelse til innenlandsk bearbeiding av landbruksvarer (IB-forskriften)	Bidratt i utarbeidelse av forskrift, hørings- og fastsettelsesbrev
Markedsregulering	FOR-2008-10-22-1136 Forskrift om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer	Bidratt i utarbeidelse av Omsetningsrådets høringsnotat og endring av regelverk
Markedsregulering, førtidsslakting	FOR-2020-06-22-1397 Forskrift om kompensasjon til frivillig førtidsslakting av verpehøns	Bidratt i utarbeidelse av Omsetningsrådets høringsnotat og endring av regelverk
Markedsregulering, skillevirksomhet	FOR-2020-06-22-1398 Forskrift om priskompensasjon ved innenlands produksjon av skilleprodukter av egg	Bidratt i utarbeidelse av Omsetningsrådets høringsnotat og endring av regelverk
Markedsregulering, spesialmarkeder egg, eggprodukter og melkeprodukter	FOR-2020-06-22-1400 Forskrift om prisnedskrivning ved salg av egg, eggprodukter og melkeprodukter til spesialmarkeder	Bidratt i utarbeidelse av Omsetningsrådets høringsnotat og endring av regelverk
Markedsregulering, melk og melkeprodukter	Retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter	Bidratt i utarbeidelse av Omsetningsrådets høringsnotat og endring av regelverk
Markedsregulering, kjøtt	Retningslinjer for markedsregulering av kjøtt	Bidratt i utarbeidelse av Omsetningsrådets høringsnotat og endring av regelverk
Markedsregulering, egg	Retningslinjer for markedsregulering av egg	Bidratt i utarbeidelse av Omsetningsrådets høringsnotat og endring av regelverk
Markedsregulering, korn	Retningslinjer for markedsregulering av korn	Bidratt i utarbeidelse av Omsetningsrådets høringsnotat og endring av regelverk
Markedsregulering, faglige tiltak og opplysningsvirksomhet	Retningslinjer om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet	Bidratt i utarbeidelse av Omsetningsrådets høringsnotat og endring av regelverk

Del 4

Styring og kontroll

Styring og kontroll

Virksomhetsstyringen i Landbruksdirektoratet skal legge til rette for at de mål og krav som er satt nås med effektiv ressursbruk.

TILSTANDSVURDERING AV STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

Fastsatte mål og resultatkrav for 2020 ble i all vesentlighet nådd. Det ble ikke avdekket vesentlige regelverksbrudd i 2020, og heller ikke vesentlige feil og mangler i styringen.

I 2020 har vi gjort forbedringer i prosessene som er knyttet til i virksomhetsstyringen. Vi ser behov for at dette arbeidet fortsetter i 2021. Da vil vi i større grad ta i bruk resultatindikatorer og bemanningsplanlegging. I den videre utviklingen vil vi også legge vekt på den interne forståelsen og forbedringer av internkontrollsystemet.

Landbruksdirektoratet arbeider med ulike tiltak som skal sikre tilfredsstillende forvaltning av de landbrukspolitiske virkemidlene der vedtak fattes hos statsforvalteren, kommunene og fylkeskommunene. Samlet utgjør disse vedtakene om lag 2/3 av de tildelingene som direktoratet disponerer. Vi har derfor særlig stor oppmerksomhet rettet mot statsforvalterens oppfølging av kommunenes forvaltning av de landbrukspolitiske virkemidlene. Arbeidet med å digitalisere forvaltningen av tilskuddsordningene gir viktige bidrag for å oppnå korrekte vedtak og til en mer effektiv kontroll med tilskuddsforvaltningen.

Det ble i 2020 gjennomført en ny vurdering av behovet for internrevisjon. Konklusjonen er at det er behov for å innføre ytterligere kontrolltiltak. Det pågående arbeidet med å utvikle styring og kontroll mener vi er tilstrekkelig for å bygge en kultur som øker

leveringsevnen, etterlevelsen og korrektheten i virksomheten. Satsingen på digitalisering og forbedringen av våre fagsystemer er en sentral del av dette. Skulle situasjonen på kontroll siden endre seg vesentlig, vil direktoratet på ny vurdere behovet for internrevisjon.

Vi vurderer Landbruksdirektoratets resultat- og regnskapsinformasjon for 2020 som relevant og pålitelig.

EFFEKTIVISERING AV VIRKSOMHETEN

Landbruksdirektoratet har i de siste årene fått tilført flere oppgaver uten at bevilgningene har økt. Dette i seg selv opplever vi bidrar til at effektiviteten øker. En stor andel av direktoratets driftsbudsjett er personalkostnader. ABE-reformen har hatt som konsekvens at direktoratet har redusert bemanningen med om lag ti prosent siden 2016.

Landbruksdirektoratet sluttførte i september utflyttingen av 30 arbeidsplasser til Steinkjer, og gevinster innenfor enkelte administrative funksjoner kunne da realiseres. Fullføringen av utflyttingen bidro også til den samlede nedgangen i årsverk, da en midlertidig dobbeltbemanning i enkelte funksjoner kunne avvikles.

Ved digitalisering av tjenester tar Landbruksdirektoratet utgangspunkt i brukerbehovene for å lage sammenhengende tjenester for brukerne og landbruksforvaltningen. Samlet sett er digitaliseringen samfunnsøkonomisk lønnsom og bidrar til at

Det er ikke avdekket vesentlige regelverksbrudd i 2020, og heller ikke vesentlige feil og mangler i styringen

brukeren får bedre tjenester, samt at statsforvalter og kommunene får bedre saksbehandlerstøtte. Isolert sett for direktoratet medfører denne satsingen en økning i drifts- og vedlikeholdskostnader. Vi erfarer at dette kan være en utfordring og til dels en hindring for digitaliseringstakten og -evnen.

Landbruksdirektoratet har kontinuerlig oppmerksomhet på effektivisering både i egen virksomhet og i de prosessene der vi samhandler med øvrige deler av forvaltningen.

OPPFØLGING AV EVENTUELLE MERKNADER FRA RIKSREVISJONEN

Årsoppgjørrevisjonen for 2020 starter i februar 2021, og endelig revisjonsberetning for 2020 forventes innen 1. mai 2021.

Landbruksdirektoratets regnskap for 2019 ble godkjent uten vesentlige merknader. I det årlige møtet med Riksrevisjonen i juni 2020, fikk vi gode tilbakemeldinger på samarbeid og oppfølging.

I 2020 gjennomførte Riksrevisjonen oppstartsmøter i forbindelse med den finansielle revisjonen av Landbruksdirektoratet. Hovedfokus i oppstartsmøtene var Riksrevisjonens forståelse av internkontrollen i direktoratet. Riksrevisjonen reviderte tilskuddsordningene produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket, naturskadeerstatningen og kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold. I alle tre tilfeller var det ingen merknader.

Videre anbefalte Riksrevisjonen at Landbruksdirektoratet utarbeider separate årsrapporter for Landbrukets utviklingsfond og Reindriftens utviklingsfond. Dette ble iverksatt fra 2020.

SIKKERHET OG BEREDSKAP

Generelt vurderes sikkerhetstilstanden i direktoratet til å være god.

I 2020 ble det rapportert en sikkerhetshendelse med høy alvorlighetsgrad knyttet til et system som er under oppgradering. Problemet er knyttet til tilgjengelighet, og det ble avdekket under penetrasjonstester. Vi anser risikoen for at noen vil

forsøke å ta ned systemet med et målrettet angrep til å være lav, og vi vil utbedre problemet så snart oppgraderingen er ferdig. Samlet for direktoratet registrerte vi 22 sikkerhetshendelser, 13 med medium alvorlighetsgrad og åtte med lav alvorlighetsgrad. Alle hendelser omhandlet informasjonssikkerhet.

Antallet rapporterte hendelser har økt siden 2019, og antallet for 2020 anses som reelt med liten grad av underrapportering. Økningen henger sammen med at direktoratet generelt intensiverer arbeidet med sikkerhet det siste året, herunder i forbindelse med opplæring av ansatte og gjennomføring av penetrasjonstester.

Arbeidet med innføring av ny IT-plattform, høy digitaliseringsaktivitet, etablering av nytt kontor på Steinkjer og ikke minst covid-19-pandemien krevde betydelige IT-ressurser, også innenfor sikkerhetsområdet. Direktoratet ansatte sikkerhetsrådgiver tidlig i 2020. Vi har også opprettet en intern sikkerhetsgruppe som møtes regelmessig for å diskutere og følge opp saker knyttet til informasjonssikkerhet. Vi anser nå at bemanningen på sikkerhets- og beredskapsområdet er god.

I 2020 økte vi fokuset på sikkerhetskulturen i Landbruksdirektoratet. Vi gjennomførte blant annet kurs for alle ansatte og vil fortsette med dette i 2021. Det er stadig nye tilfeller av angrep mot norske virksomheter både i form av virus, svindel, utnyttelse av sårbarheter og innbrudd. Sikkerhetskurs og informasjonskampanjer er noen av våre tiltak for å redusere risikoen for slike angrep.

Det ble gjennomført to øvelser internt: en med fokus på varsling med diskusjoner rundt hendelser som kryptovirus og datainnbrudd, og en fra ovelse.no, som omhandlet varsling om sårbarhet fra en såkalt etisk hacker. Vi har fått gode tilbakemeldinger på øvelsene, og vil i 2021 øke antallet øvelser.

Responsmiljøet for landbruks- og matsektoren, landbruks- og matCERT, ble etablert i Landbruksdirektoratet i 2019. I 2020 kom arbeidet og organiseringen av responsmiljøet godt på plass, og det ble avholdt regelmessige møter med Mattilsynet, Veterinærinstituttet og NIBIO. Det ble gjennomført to øvelser

I det årlige møtet med Riksrevisjonen fikk vi gode tilbakemeldinger på samarbeid og oppfølging

i landbruks- og matCERT. Det ble ikke varslet vesentlige hendelser i løpet av året. Opprinnelig skulle landbruks- og matCERT delta i den nasjonale øvelsen Digital2020, men på grunn av pandemien ble øvelsen redusert til færre deltakere og landbruks- og matCERT ble ikke invitert med.

På grunn av økt ressursbehov for håndtering av koronasituasjonen i 2020, var det ikke kapasitet til å gjennomføre en ordinær beredskapsøvelse. Beredskapsøvelsen for 2020 ble gjennomført som en skrivebordsøvelse, hvor vi gikk gjennom og brukte vårt planverk med simulering av en mulig pandemi før pandemien traff oss for fullt.

Vi planlegger øvelse i første kvartal 2021 hvor nettopp håndtering av koronasituasjonen blir tema.

BEREDSKAP OG HÅNDTERING AV COVID-19-PANDEMIEN I DIREKTORATET

Pandemien traff direktoratet hardt i mars, som resten av Norge.

Første tiltaksmøte mellom sikkerhetsleder og direktør for Avdeling for digitalisering og organisasjon var 27. februar. Kriseledelsen med administrerende direktør ble orientert om situasjonen den 28. februar, og 6. mars ble de ansatte orientert om den mulige pandemi-situasjonen i allmøte. Samme dag ble kriseledelsen satt. 11. mars ble strakstiltak iverksatt av administrerende direktør, og ansatte i Oslo skulle ha hjemmekontor torsdag 12. mars og fredag 13. mars.

Resten av året jobbet direktoratets ansatte i all hovedsak hjemmefra.

Pandemien ble håndtert operativt av direktoratets kriseledelse gjennom hele perioden. Kriseledelsen består av sikkerhetsleder, direktør for avdeling for digitalisering og organisasjon, HR-leder og kommunikasjonsdirektør. Senere ble også direktoratets hovedverneombud med i gruppen. Kriseledelsen hadde en tett og god dialog med direktoratets toppledelse, vernetjenesten og tillitsvalgte. De ansatte ble fortløpende orientert om situasjonen og endringer i gjeldende tiltak. Kriseledelsen forela anbefalinger for direktoratets toppledelse for beslutning.

Direktoratet var i en svært gunstig situasjon med teknisk infrastruktur og verktøy for fjernarbeid og videokommunikasjon allerede før krisen inntraff. Alle ansatte hadde tilgang på moderne kontorstøtte- og samarbeidsverktøy og tilgang på hjemmekontorløsning som standard. Den 12. mars kunne alle ansatte ta med seg PC-en hjem, og fra dag en fungere optimalt fra hjemmekontor. Direktoratet hadde ikke vesentlige utfordringer med digitale verktøy og infrastruktur.

Den gunstige situasjonen med bruk av digitale verktøy, gjorde at vi tidlig kunne rette krisearbeidet mot å arbeide for en mest mulig tilnærmet normal situasjon. I krisehåndteringen var det viktig for oss å tilstrebe de fire hovedprinsippene for beredskapsarbeidet fra planverket:

- Nærhetsprinsippet – en beredskapssituasjon skal håndteres på et lavest mulig nivå i organisasjonen.
- Likhetsprinsippet – kriseorganisasjonen skal være mest mulig lik normal ledelsesstruktur.
- Ansvarsprinsippet – den som har det daglige ansvaret, har også ansvaret i en beredskapssituasjon.
- Samvirkeprinsippet – sikre et best mulig samvirke med relevante aktører før, under og etter en krise.

Disse prinsippene fikk vi forankret tidlig i direktoratets avdelings- og seksjonsledelse. De to første ukene fungerte direktoratet tilnærmet normalt, selv om vi satt på hjemmekontor.

Vi var i en svært gunstig situasjon med teknisk infrastruktur og verktøy for fjernarbeid allerede før krisen inntraff

Dette gjorde også arbeidet til kriseledelsen lettere, og gruppen fikk tid til å konsentrere seg om å følge utviklingen i smittesituasjonen og fungere som rådgiver overfor direktoratets ledelse.

I arbeidet med krisen har det vært viktig å:

- holde produksjonen på et tilnærmet normalt nivå
- prioritere de tjenestene og funksjonene som næringsdrivende og forvaltningen i landbruket er avhengig av (ref. kontinuitetsplan)
- opprettholde ledelse av direktoratet
- beskytte de som innehar kritiske funksjoner og de som er utsatte
- bidra i nasjonal dugnad for å begrense smitte i Norge

Kontinuitetsplanlegging var et viktig verktøy for direktoratet for å sikre tilnærmet normal drift og produksjon i en unormal situasjon. Den hjalp oss med å prioritere de viktigste funksjonene og tjenestene, og avklare hvilke tiltak og ressurser som måtte til for å opprettholde disse. Arbeidet med kontinuitetsplanlegging ga direktoratets ledelse en tydeligere forståelse av direktoratets kjernefunksjoner og hva som må til for å sikre disse i en krisesituasjon. I kontinuitetsplanleggingen kom det tydelig frem hvor avhengig direktoratet er av digitale tjenester og digital infrastruktur, samt digital og teknisk kompetanse for å betjene våre ansatte og våre eksterne brukere.

Direktoratet opprettholdt en tilnærmet normal situasjon under krisen, og med god produktivitet.

Vår vurdering er at direktoratets ledelse og ansatte håndterte krisen meget bra.

RISIKOSTYRING

Vi gjennomfører risikovurderinger på den årlige oppdragsoversikten i direktoratet. Oversikten består av mål og krav i det årlige tildelingsbrevet, samt forhold fra økonomi- og virksomhetsinstruksen. Vi gjennomfører også årlig risikovurderinger av utvalgte økonomiske og juridiske virkemidler. Alle større IKT-prosjekter risikovurderes løpende. Utrednings- og rådgivningsoppdragene, som Landbruksdirektoratet får fra LMD, samles i egne handlingsplaner med jevnlig intern rapportering på fremdrift og status. Økonomirapporteringen utgjør om lag elleve ulike rapporteringer i løpet av året. I tillegg gjennomfører vi intern økonomirapportering. Samlet sett gir dette tilfredsstillende styring og kontroll i virksomheten.

Om lag 2/3 av beløpene som utbetales av direktoratet årlig, gjøres etter vedtak hos statsforvalteren og i kommunene. Oppfølging og kontroll skjer gjennom styringssignaler i tildelingsbrev og instruks til statsforvalteren. Direktoratet gir også instruks til saksbehandlingen gjennom rundskriv. Styringssignaler og rapportering blir gjennomgått årlig for å være trygg på at den delegerte forvaltningen etterlever krav og instruks. Statsforvalteren har krav om gjennomføring av forvaltningskontroll av 20 prosent av kommunene i fylket.

TIPS OM MISLIGHETER

Landbruksdirektoratet mener det er viktig for tilliten og legitimiteten til de landbrukspolitiske virkemidlene at det ikke jukses med disse. Vi etablerte i 2016 en mulighet for å tipse anonymt om mulig svindel. På våre nettsider informerer vi om hvordan vi kan tipses om mulig juks med tilskudd og reguleringer innen Landbruksdirektoratets forvaltningsområde. Det kommer inn relativt få tips. I 2020 mottok vi 14 meldinger.

Vår vurdering er at direktoratets ledelse og ansatte håndterte krisen meget bra

Personalforvaltning, omstilling og organisasjonsutvikling

Landbruksdirektoratet legger stor vekt på å forvalte og utvikle medarbeiderressursene for å nå strategiske mål. Kontinuerlig kompetanseutvikling er avgjørende for å lykkes med vårt samfunnsoppdrag.

Involvering gjennom dialog og medbestemmelse sikrer et godt arbeidsmiljø. Vi tilstreber å ha en bemanningsstruktur, turnover og lønnsutvikling innenfor gjeldende rammer av statens arbeidsgiverpolitikk.

COVID-19-PANDEMIEN

2020 ble et annerledes år, også for ansatte i Landbruksdirektoratet. Fra og med 12. mars 2020 tok ansatte i Oslo i bruk hjemmekontor. Ansatte i Steinkjer og Alta jobbet også hjemmefra i perioder.

Arbeidsmiljø, helse og medbestemmelse ble raskt et satsingsområde, samarbeidet med vernetjenesten og arbeidsplass-tillitsvalgte ble forsterket, og hyppigheten av kontakten ble økt.

I pandemiens oppstart var det stor oppmerksomhet på å få satt opp hensiktsmessige arbeidsplasser hos den enkelte. Vi klargjorde tidlig at det var anledning til å ta med IKT-utstyr og spesialtilpassede kontorstoler hjem. Vi etablerte også en refusjonsordning for kjøp av kontorstol.

Etter hvert ble det tydelig at situasjonen ville vedvare, og oppmerksomheten mot de ansattes ve og vel ble stadig større. Vi etablerte en ordning med 30 minutters bevegelse i arbeidstiden hver dag, og gjennomførte digitale energipauser med innleid trener to ganger i uken.

Fra og med mars måned hadde direktoratet en markant nedgang i sykefravær, spesielt gjaldt dette for kvinnelige ansatte.

Landbruksdirektoratet opprettholdt normal produksjonsevne i hele 2020.

ETABLERINGEN PÅ STEINKJER

Slutføringen av utflyttingen av deler av direktoratet til Steinkjer var en sentral arbeidsoppgave for Landbruksdirektoratet i 2020. Det ble bevilget 11,7 mill. kroner i omstillingsmidler i 2020, noe som bidro til en forsvarlig omstilling.

Ingen av de 30 berørte ansatte i Oslo ønsket å flytte til Steinkjer. 14 ansatte fikk tilbud om, og aksepterte, annen passende stilling i direktoratet. Åtte fikk jobb utenfor direktoratet, tre valgte å gå av med tidligere pensjon enn ønskelig og fem ble oppsagt. Per 1. oktober 2020 var 31 medarbeidere på plass på Steinkjer og deltok på den offisielle åpningen av kontorlokalene på InnoCamp, som ble foretatt av landbruks- og matminister Olaug Bollestad.

Det er lagt ned et omfattende arbeid med å overføre kompetanse fra fagmiljøene i Oslo til de nye medarbeiderne på Steinkjer. Å bygge nye fagmiljøer med tilnærmet samme robusthet og faglige nivå som tidligere vil ta tid. Likevel viser resultatene så langt at våre nyansatte på Steinkjer bidrar godt til stabil måloppnåelse og leveranser.

Det er lagt ned et omfattende arbeid med å overføre kompetanse fra fagmiljøene i Oslo til de nye medarbeiderne på Steinkjer

Det har vært et godt samarbeid med de tillitsvalgte gjennom hele omstillingsprosessen. Saken har vært informert om og drøftet i tråd med avtaleverket og omstillingsavtalen. Omstillingsprosessen har også vært tema i alle møter i Arbeidsmiljøutvalget (AMU). Alle ansatte har blitt holdt løpende informert i allmøter og på intranett. LMD har fått orientering gjennom styringsdialogen. Per 1. oktober 2020 anses omstillingsprosessen som avsluttet og oppdraget levert som forutsatt.

ANSATTE OG TURNOVER

Per 31. desember 2020 hadde direktoratet totalt 203 ansatte fordelt på 198 årsverk, hvorav 196 fast ansatte. Av de øvrige var fire ansatt i vikariater, to i engasjementer og en som lærling. 60 prosent av de ansatte var kvinner og 40 prosent menn.

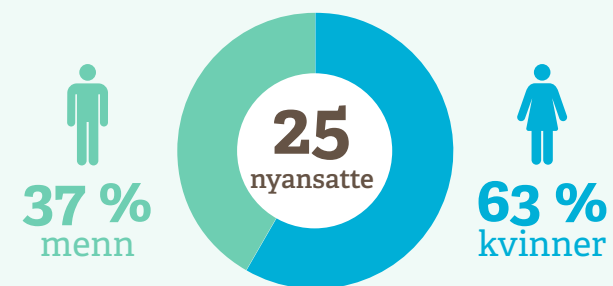
Vi hadde frem til 30. juni 2020 dobbel bemanning i flere stillinger knyttet til omstillingen.

Møteaktiviteten på Teams og StarLeaf var stor gjennom koronaåret 2020.

NØKKELOPPLYSNINGER OM REKRUTTERING

 25 stillinger utlyst

Nyansatte i 2020

UTVIKLING I ANTALL ANSATTE OG AVTALTE ÅRSVERK 2014–2020*:

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antall ansatte	221	221	224	212	200	207	203
Antall årsverk	218	214	216	204	195	200	198

* Antall ansatte og årsverk per 31.12. Antall årsverk er beregnet utfra stillingsprosenten ved utgangen av året.

Som omtalt i avsnittet om effektivisering av virksomheten, har direktoratet hatt en nedgang i antall ansatte i de senere år. Vi forventer dermed å kunne oppfylle målet i Granavolden-plattformen om at antallet ansatte er lavere i 2021 enn i 2017.

Samlet turnover var høyere i 2020 sammenlignet med 2019. Turnover for de som sa opp sin stilling og gikk over i annen stilling i eller utenfor staten, var lavere i 2020 sammenlignet med 2019. Turnover for de som gikk av med pensjon i 2020, var høyere enn i 2019. Denne økningen må sees i sammenheng med at flere medarbeidere i Oslo gikk over til pensjon fordi de var berørt av utflyttingen til Steinkjer.

TURNOVER 2016–2020, I PROSENT:

	2016	2017	2018	2019	2020
De som gikk over i annen stilling i eller utenfor staten	5,8	9,4	16,0	8,7	7,4
Inkludert de som gikk av med pensjon	6,7	11,8	18,5	10,6	12,8

INKLUDERINGSDUGNADEN OG 5%-MÅLET

Landbruksdirektoratet arbeider systematisk for å realisere regjeringens inkluderingsdugnad, og har utarbeidet rutiner og arbeidsformer som skal bidra til å nå målene for dugnaden. Lederne i direktoratet kjenner til hvilket ansvar som påligger den enkelte leder ved rekruttering. 3,5 prosent av søkerne på stillinger i direktoratet i 2020 oppga hull i CV-en eller funksjonsnedsettelse. I 2020 har direktoratet ansatt en person med nedsatt funksjons- evne eller hull i CV-en. Dette representerer 3,3 prosent av våre nyansatte i 2020.

I veiledere og rutiner har vi gjort følgende:

- I kunngjøringene oppfordres søkere med funksjonsnedsettelse og hull i CV-en til å søke.
- Dersom en søker oppfylder må-kravene i kunngjøringsteksten, og oppfyller kriteriet til hull i CV-en, skal personen innkalles til intervju.
- Hull i CV-en og funksjonsnedsettelse er tatt inn under særskilt vurderingsgrunnlag i mal for innstilling. Det skal begrunnes dersom søkere med hull i CV-en og funksjonsnedsettelse ikke er innkalt til intervju.

Vi hadde i første kvartal 2020 en gjennomgang av mangfoldsrekrutteringen med sikte på ytterligere forbedring av rekrutteringsprosessen. I 2021 vil vi i tråd med «Handlingsplan for inkluderingsdugnaden i Landbruks- og matsektoren» lyse ut minst en stilling i statens traineeprogram.

Vi forventer å kunne oppfylle målet i Granavolden-plattformen om at antallet ansatte er lavere i 2021 enn i 2017

LÆRLINGSITUASJONEN

Landbruksdirektoratet ansatte en lærling innen kontor og administrasjon høsten 2020.

KOMPETANSEUTVIKLING

I 2020 ble det avsatt kompetansemidler som ansatte kunne søke om. Midlene gikk til både individuelle og gruppebaserte kompetansetiltak. De individuelle midlene gikk til studier/kurs innen prosjektledelse, IT-kompetanse, EØS-rett og forvaltningsrett.

De gruppebaserte midlene gikk til fora for faglig spesialisering, da spesielt innen juss. Vi startet i 2020 en satsing på EØS-rett, og i august hadde Juristforum en fagsamling om temaet. Det ble også satt ned en arbeidsgruppe med deltakere fra Juristforum som skal se nærmere på hvilken betydning EØS-avtalen har for virkemidlene Landbruksdirektoratet forvalter. I tillegg til arbeidet med EØS-rett, jobbet Juristforum i 2020 for mer enhetlig forvaltning og for å øke den juridiske kompetansen i Landbruksdirektoratet. I tillegg hadde FoU-forum i 2020 fire møter, et seminar om Klimakur 2030 og en workshop om porteføljeanalyse og databank på de nye nettsidene. Vi hadde interne hospiteringer på tvers av seksjoner og mellom avdelinger.

NOEN NØKKELTALL, I PROSENT:

	Deltid		Midlertidig ansettelse		Foreldrepermisjon***		Legemeldt sykefravær*	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
2020	2,5	8,9	5,1	1,6	9 uker	21 uker	1,7	3,5
2019	1,9	7,7	1,9	1,9	-	-	2,8**	3,3**
2018	1,5	6,5	4,9	6,5	-	-	1,8	6,5

* Direktoratets sykefraværstatistikk (legemeldt og egenmeldt) er kommentert i avsnittet om inkluderende arbeidsliv.

** Feil tall for legemeldt fravær ble rapportert i årsrapporten for 2019. Tallene er nå rettet opp i tabellen.

*** Fra og med 2020 er det kommet nye rapporteringskrav vedr. foreldrepermisjon (gjennomsnittlig antall uker). Totalt var det to menn og tolv kvinner som hadde foreldrepermisjon i 2020.

Vi gjennomførte Forum for ledelse (FFL) med ulike temaer innenfor ledelse, styring, strategi og landbruk. I 2021 vil vi fortsette å bruke FFL som arena for utvikling av lederrollen.

LIKESTILLING OG LIKELØNN

Landbruksdirektoratet er opptatt av å fremme likestilling. Målsettingen er at vi skal ha en god balanse mellom kvinner og menn, mellom ulike aldersgrupper og unngå kjønnsrelaterede lønnskjevheter. Vi skal vurdere kjønn som kriterium ved ansettelse til lederstillinger spesielt, og påse at menn og kvinner under ellers like forhold skal ha samme lønnsutvikling.

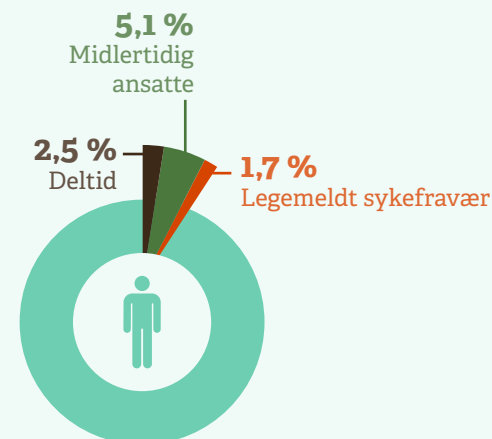
Målet er at kvinneandelen blant ledere med personalansvar skal være minimum 40 prosent. Det er totalt 25 lederstillinger i direktoratet. Per 31. desember 2020 var kvinneandelen 48 prosent. Administrerende direktør er ikke tatt med.

Midlertidig deltidsarbeid i direktoratet er begrunnet ut fra den enkeltes behov og livssituasjon. Det følger av vår personalpolitikk at vi skal tilrettelegge for våre medarbeidere i alle livsfaser. I hovedsak er deltid knyttet til omsorg for barn og uttak av delvis pensjon. Fire personer har fast ansettelse i deltidsstilling.

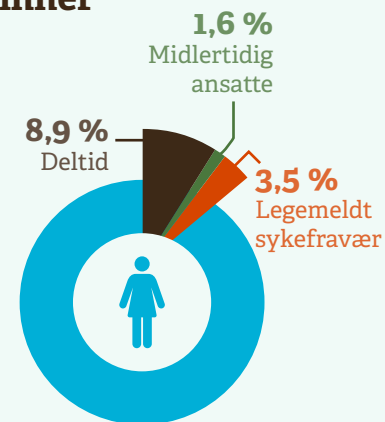
i

NOEN NØKKELTALL OM ANSATTE*

Menn

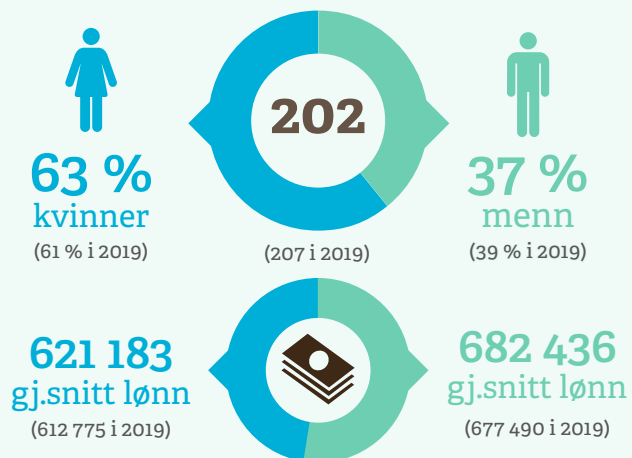
Kvinner

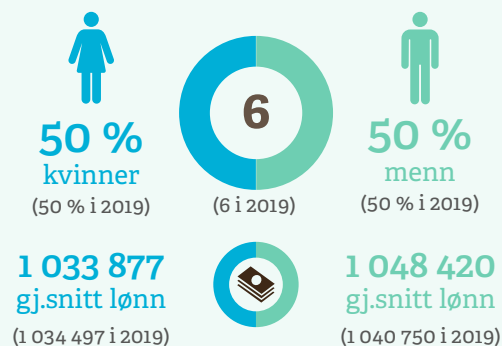
* Det kan være noe overlapp mellom kategoriene.

NØKKELOPPLYSNINGER OM LIKELØNN 2020 (og 2019)

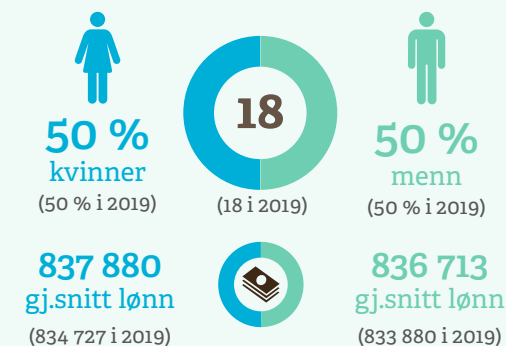
Alle ansatte*

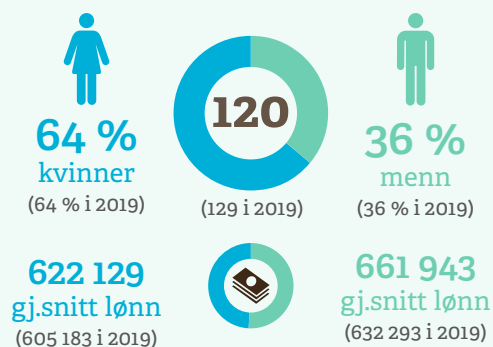
Toppleidelse

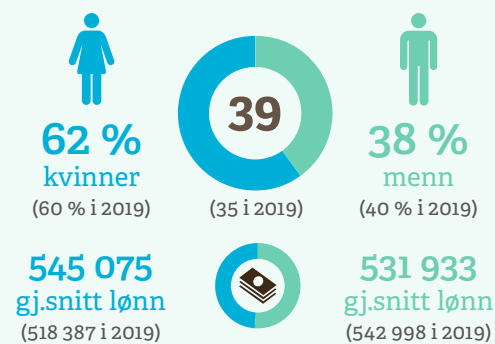
Seksjonssjefer

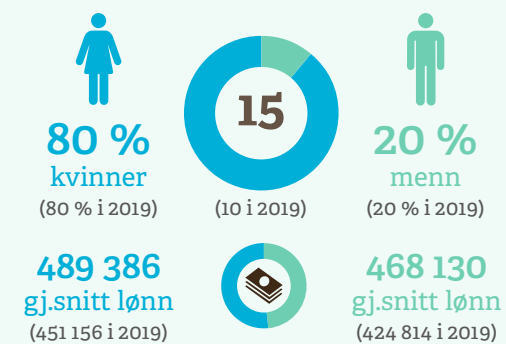
Seniorrådgivere

Rådgivere

Konsulenter

* Antall ansatte inkluderer alle ansatte, inkl. fagdirektører, renholdsleder og en prosjektleder. Adm. direktørs lønn er tatt ut da han er på lederlønnskontrakt.

LIKELØNNSSTATISTIKKEN

Høsten 2020 ble det kun gjennomført lokale lønnsforhandlinger etter Akademikeravtalen som et prosenttillegg, noe som ga begrensede justeringsmuligheter i likelønnsprofilen. Samlet sett var kvinners andel av menns gjennomsnittslønn på 92 prosent per 31. desember 2020, mot 90 prosent i 2019, altså en positiv utvikling.

At gjennomsnittslønnen for menn fortsatt var høyere, kan forklares med høyere gjennomsnittsalder og lønnsutvikling over lengre tid hos menn enn hos kvinner. Andelen av menn som var ansatt i de høyest lønnede stillingskategoriene, var større enn for kvinner. Bedringen i kvinnes lønnsutvikling kan forklares gjennom fra-treden og lønnsvurderinger ved nyrekruttering. Det var tilnærmet likelønn i alle grupper. Lønnsutviklingen hos seniorrådgivere gikk noe i favør av menn i 2020, mens profilen hos rådgivere gikk mer i favør av kvinner. Disse skjevhetene vil vi se spesielt på ved et eventuelt lokalt oppgjør i 2021. Gruppene fagdirektør, renholdsleder og prosjektleder er ikke tatt med i statistikken.

Kvinner lønn som andel av menns lønn (%)		
	2019	2020
Totalt i virksomheten	90	92
Toppleidelse (direktører)	99	99
Mellomledelse (seksjonssjefer)	100	100
Kategori 1 (seniorrådgivere)	96	94
Kategori 2 (rådgivere)	95	103
Kategori 3 (førstekonsulenter, konsulenter og seniorkonsulenter)	106	105

INKLUDERENDE ARBEIDSLIV

Landbruksdirektoratet jobber systematisk for å opprettholde og videreutvikle et godt og helsefremmende arbeidsmiljø gjennom å tilrettelegge for medarbeidere i ulike livsfaser, sørge for god oppfølging av sykemeldte og tilrettelegging av fysisk aktivitet.

IA-handlingsplanen for 2019–2022 skal sette retningen for IA-arbeidet. Innsatsområdene i planen er å forebygge og følge opp sykefravær, hindre frafall, forbedre sykefraværsmeldingen og gjennomføre kompetanseutvikling innenfor sykefravær og arbeidsmiljø. I planen er resultatmålet for sykefraværet satt til 4,5 prosent i årsgjennomsnitt. I 2020 var årsgjennomsnittet på totalt 3,8 prosent, en nedgang fra 4,0 prosent i 2019. At vi var på hjemmekontor helt eller delvis siden medio mars, påvirket sannsynligvis nedgangen i sykefraværet. Det egenmeldte fraværet ble halvert sammenlignet med 2019.

Tiltak som det er jobbet med for å redusere sykefraværet og hindre frafall er:

- fokus på langtidsfravær i form av tett oppfølging med samtaler mellom leder og den sykemeldte og proaktiv lederstøtte fra HR
- bruk av bedriftshelsetjenesten og tett samarbeid med NAV
- at bedriftshelsetjenesten gjennomfører løpende individuell arbeidsplassvurdering

kvinner andel av menns gjennomsnittslønn i 2020 var

92 %

HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

Landbruksdirektoratet jobber strukturert med HMS-området, og følger opp de lovpålagte kravene til HMS-arbeid. AMU, lokale arbeidsmiljøutvalg (LAMU), lederne, hovedverneombudet og verneombud har en viktig funksjon i dette arbeidet. AMU hadde fem møter i 2020, og behandlet saker knyttet til omstilling i forbindelse med utlokaliseringen, etablering av lokalt arbeidsmiljøutvalg på Steinkjer, sykefravær, bruk av overtid og fleksitid, samt medarbeiderundersøkelsen som skal gjennomføres i 2021. På grunn av covid-19-pandemien var smittevern i kontorlokalene og utfordringer ved arbeid på hjemmekontor tema i alle AMU-møtene. I tillegg hadde ledelsen ukentlige møter med hovedverneombudet, og fra høsten 2020 var hovedverneombudet inkludert i beredskapsgruppen.

Det ble gjennomført seminar for representanter i AMU og de tillitsvalgte om helsefremmende arbeidsmiljø. AktiMed bedriftshelsetjeneste var ansvarlig for seminaret. Det ble også gjennomført felles HMS-kurs for representanter i AMU, LAMU og for verneombudene.

Vi skal i første kvartal 2021 gjennomføre kartlegging blant de ansatte om arbeid på hjemmekontor på grunn av covid-19-pandemien. I tredje kvartal 2021 skal vi gjennomføre en medarbeiderundersøkelse.

SAMARBEID MED TJENESTEMANNORGANISASJONENE

I 2020 ble det avholdt ni ordinære IDF-møter (informasjon, drøfting og forhandling) med tjenestemannsorganisasjonene, to ekstraordinære møter samt to møter mellom administrerende direktør, toppledergruppen og organisasjonene. Fra mars t.o.m. august hadde arbeidsgiver og de tillitsvalgte ukentlige møter for gjensidig informasjonsutveksling under pandemien. Arbeidsgiver og organisasjonene har evaluert samarbeidet i 2020. Begge parter mener at samarbeidet fungerte godt.

Skogseksjonen i Steinkjer på tur i sitt rette element rett før jul.

Del 5

Vurdering av fremtidsutsikter

Vurdering av framtidutsikter

Jordbruk, skogbruk og reindrift er arealbaserte næringer som står overfor store utfordringer. Norge skal bli et samfunn med lavere klimautslipp. Dette vil kreve omstilling og endret virkemiddelbruk.

Det blir stadig viktigere å se utfordringene i sammenheng og utviklingen i et langsiktig perspektiv. Vi må tilpasse oss klimaendringene, bidra til å ta bedre vare på produksjonsgrunnlaget og legge til rette for å kunne øke produksjonen og verdiskapningen fra landbruket på en mer bærekraftig måte. Vi i Landbruksdirektoratet må bidra til dette med all vår innsikt og kompetanse, og med hele vår omfattende portefølje av virkemidler.

COVID-19-PANDEMIEN – SAMFUNNSSIKERHET OG BEREDSKAP

På kort og mellomlang sikt vil pandemien prege landbruksnæringen og forvaltningen.

Innenfor samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet er oppmerksomheten vår rettet mot mulige situasjoner der forstyrrelser i verdikjeden gjør at de næringsdrivende ikke kan levere nok mat til å dekke befolkningens behov. Slike forstyrrelser kan oppstå i form av etterspørselssjokk, tilbudssvikt eller logistikkbrist.

Landbruksdirektoratets ansvar på samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet er hovedsakelig knyttet til matproduksjon og mattrygghet. Vi skal bidra til å gjøre landet best mulig dekket med innenlandsk produserte landbruksvarer gjennom pandemien, og i tillegg bidra til å opprettholde forsyning av nødvendige landbruksvarer gjennom import. Dette var det stor oppmerksomhet om i 2020, og slik vil det være i uoverskuelig fremtid.

LANDBRUKSPRODUKSJON OG MARKED

Det er et uttalt mål at norsk landbruk bør produsere mest mulig av det vi har naturgitte forutsetninger for å produsere i Norge. Fremover bør virkemidlene innrettes mot å stimulere til økt produksjon og verdiskapning på områder med markedsmuligheter, i tillegg til at vi må dekke eksisterende markeder. I jordbruket kan det være økte markedsmuligheter for matkorn, frukt, bær og grønnsaker. I skogbruket bør det legges bedre til rette for å øke verdiskapningen og bruken av norske skogressurser.

Det legges vekt på å legge til rette for effektiv konkurranse i verdikjeden for mat, og at markedsreguleringen i jordbruket ikke skal virke konkurransevridende. Vi må ha god kunnskap om aktørbildet og utviklingen i verdikjeden for mat, herunder konkurransemessige rammebetingelser for matindustri og handel. Vi må ha økt oppmerksomhet om, og styrke kompetansen på, håndtering av hendelser og kriser innen mat, natur- og avlingskade.

IMPORTVERN OG HANDELSAVTALER

Et velfungerende importvern er en forutsetning for å kunne opprettholde et landbruk over hele landet og utvikle matproduksjonen. Fremover må vi legge til rette for en effektiv og forutsigbar forvaltning av importvernet som er i henhold til internasjonale forpliktelser.

Vårt beredskapsansvar er særlig knyttet til matproduksjon og mattrygghet

Vi forventer fortsatt stor aktivitet knyttet til arbeidet med handelsavtaler. Dette innebærer økt krav til kompetanse om internasjonale avtaler, om implementering av avtalene i norsk regelverk og konsekvensene for næringen og det norske markedet.

FORBRUKERTRENDER

Flere forbrukertrender kan slå inn i det norske markedet for landbruksprodukter de neste årene. Eksempelvis kan endring fra animalsk til mer plantebasert kosthold øke. Særlig usikkerhet er knyttet til hvor raskt og i hvor stor grad forbrukerkrav knyttet til etiske, miljømessige og helsemessige problemstillinger vil sette preg på etterspørselen. Vi bør bygge økt kompetanse på markedsanalyse, forbrukeratferd og trender. Dette er nødvendig for å sikre god utforming av virkemidlene, men også for å fylle rådgiverrollen.

KLIMA

Det internasjonale arbeidet legger rammene for fremtidige regelverk og politikk på hele klima- og miljøområdet. Klimautfordringene er tiltagende, og påvirker både norsk og internasjonalt landbruk. Landbruksforvaltningen har et sektoransvar for å ivareta klima- og miljøhensyn innenfor hele landbruksnæringen, herunder jordbruk, skogbruk og reindrift.

Landbruket har to hovedutfordringer når det gjelder klima: å motvirke klimaendringer og å tilpasse produksjonen til et endret klima. Norge skal redusere sine klimagassutslipp med minst 40 prosent i ikke kvotepliktig sektor innen 2030, sammenlignet med 2005. Utslipp fra jordbruket omfattes av klimamålet, og jordbruket må så langt som mulig ta sin del av reduksjonene. Samtidig er det også et mål å utvikle norsk jordbruksproduksjon. Vi må derfor bruke og videreutvikle vår kompetanse for å bidra til å finne målrettede tiltak og virkemidler for et jordbruk med lavest mulig utslipp, og som utnytter ressursene lønnsomt og effektivt. Det vil også være viktig å utvikle virkemidler som kan understøtte skogens positive bidrag i karbonregnskapet.

Foto: Tonje Tøndevang

Landbruket har to hovedutfordringer når det gjelder klima: å motvirke klimaendringer og å tilpasse produksjonen til et endret klima.

ØKT KUNNSKAP OM AREAL, ROVVILT OG MILJØ

Reindrift, skogbruk og jordbruk er arealbaserte næringer. Areal-inngrep, miljøutfordringer, strengere miljøkrav og forvaltning av rovvilt er eksempler som påvirker hvordan arealene kan brukes til landbruksproduksjon og annen næringsutvikling. I skogbruket skal hensynet til arter og naturtyper ivaretas gjennom bærekraftig bruk. I beite- og reindriftsnæringene vil forvaltningen av rovvilt-artene påvirke bruksmulighetene.

For jordbruket blir også søkelyset på miljø og naturmangfold stadig viktigere. Disse utfordringene øker behovet for kunnskap på området, og for å utvikle egne målrettede juridiske og økonomiske virkemidler. Dette for å legge til rette for forsvarlige avveininger mellom målet om lønnsomt landbruk og ivaretagelse av miljøhensynene i den praktiske gjennomføringen av landbrukspolitikken. Samtidig øker behovet vårt for generell kompetanse om arealbrukslovgivningen, samt areal- og miljøkvaliteter. Denne kunnskapen, med tilhørende fagsystemer, er viktig i vår dialog med andre myndigheter.

Vi skal forsterke arbeidet og kunnskapen om hvordan arealene blir brukt i et næringsperspektiv. Dette handler både om skogbruk, rovviltpolitikken, jordvern og hvordan jordbruksarealene blir brukt.

INNOVASJON OG DIGITALISERING I OFFENTLIG SEKTOR

Offentlig forvaltning skal utvikles videre med gode tjenester til innbyggere og brukere, god bruk av samfunnets ressurser og høy tillit. Innovasjonsevnen, -takten og -omfanget skal økes og prioriteres. Brukerne og deres behov skal være det sentrale. Offentlige tjenester skal oppleves sammenhengende og sømløse for brukerne. Dette krever betydelig satsing på digitalisering, fornying og utvikling av våre tjenester.

Kompetansebehovet i offentlig sektor vil øke i årene fremover. Vi står overfor krav til effektivisering, samtidig som forventningene til landbruksforvaltningen øker. Evnen til raskt å tilegne seg ny og relevant kunnskap, føredle og videreutvikle kunnskap og erfaring bygget opp over tiår, i tillegg til å kunne dele mer på tvers og over grensene i forvaltningen, vil være viktige suksessfaktorer fremover.

REGIONAL OG KOMMUNAL LANDBRUKSFORVALTNING

Kommunereform og regionreform medførte færre fylker og færre og større kommuner. Dette kan bidra til å effektivisere veiledningsarbeidet vårt mot regionalt nivå. Enkelte landbruksfaglige oppgaver er flyttet fra statsforvalteren til kommunene, og noen oppgaver er lagt til fylkeskommunene. Det kan bli et større kompetanse- og kapasitetsmessig «strekk i laget», både blant kommunene og statsforvalter. Dette stiller krav til utvikling av regelverk og forskrifter, nye samarbeidsformer, samt til direktoratets evne til veiledning og tilrettelegging for en helhetlig, brukerrettet og effektiv landbruksforvaltning.

STRATEGISK PLAN 2020–2025

Ny strategisk plan skal gi retning fremover, og bidra til at vi kan gjøre bedre prioriteringer til det beste for våre brukere. Vi tror det blir viktig å utvikle flere digitale tjenester fremover. Det kan effektivisere forvaltningen og øke brukernytten. Vi må samarbeide bedre og øke vår kompetanse om næring og virkemiddelbruk.

Kompetansen og erfaringen til de ansatte er grunnlaget for alt vi gjør. Mer komplekse oppgaver og sammenhenger gjør at vi må jobbe hardt for å sikre at vi har og utvikler riktig kompetanse. Vi ønsker å være et direktorat med faglig sterk integritet og stor tillit fra de vi samarbeider med, slik at vi kan jobbe målrettet med å utvikle norsk landbruk. Sammen skal vi etterleve verdiene våre, slik at alt vi produserer kjennetegnes av å være kunnskapsbasert.

Ny strategisk plan skal gi retning, og bidra til at vi kan gjøre bedre prioriteringer til beste for brukerne

Del 6 Årsregnskap

Årsregnskap

Ledelseskommentar årsregnskap 2020

BEKREFTELSE

Årsregnskapet er avlagt i henhold til Bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Landbruks- og matdepartementet i instruks for økonomi- og virksomhetsstyring. Regnskapet gir et dekkende bilde av Landbruksdirektoratets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Landbruksdirektoratet bekrefter også at bevilgningsrapportering og fondsregnskapene for Landbrukets utviklingsfond og Reindriftens utviklingsfond gir et dekkende bilde av fondenes virksomhet.

FONDSREGNSKAPENE

Landbruksdirektoratet har som oppgave å føre regnskap for fire statlige fond. Landbrukets utviklingsfond og Reindriftens utviklingsfond har vi forvaltningsansvar for, disse er inkludert i vårt årsregnskap. Samtidig utarbeides det selvstendige årsregnskap for fondene som inngår i fondenes årsrapporter. Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter og Utviklingsfondet for skogbruk har egne styrever som avlegger årsregnskaper. Disse regnskapene inngår i fondenes årsrapporter som blir publisert på direktoratets hjemmeside.

I tillegg er direktoratet sekretariat for og forvalter av de ikke-statlige ordningene Pristutjevningssystemet for melk og Sentralt inntrukne rentemidler fra Skogfondordningen. Regnskapene for disse ordningene revideres av private revisjonsfirmaer og inngår ikke i årsrapporten.

Vi er også sekretariat for Omsetningsrådet, inkludert Kvoteordningen for melk. Omsetningsrådet er et offentlig organ med frittstående stilling som avlegger regnskap og utarbeider egen årsrapport. Denne blir publisert på direktoratets hjemmeside.

VURDERING AV VESENTLIGE FORHOLD

AVVIK I FORHOLD TIL TILDELING

Landbruksdirektoratet har i 2020 samlet disponert tildelingen på 247 mill. kroner til dekning av direktoratets driftsutgifter, hvorav 11,7 mill. kroner til å dekke ekstraordinære utgifter i forbindelse med etableringen av nytt kontorsted i Steinkjer. Etter justering for merinntekter på kap. 4142.01, har Landbruksdirektoratet et samlet mindreforbruk på 8,2 mill. kroner. Det utgjør 3 prosent av årets bevilgning. Driftsinntektene på kap. 4142.01 stammer primært fra refusjoner av utgifter i forbindelse med sekretariatsarbeid knyttet til ovennevnte fond og dekning av fondenes administrative kostnader.

En del av mindreforbruket er covid-19-relatert. Reise-, møte- og kursaktiviteten har vært redusert, og samlinger (bl.a. med statsforvalterne) har blitt gjennomført digitalt eller avlyst. I tillegg har planlagte aktiviteter blitt forskjøvet til 2021. Lavere lønnskostnader som følge av turnover, som det tok tid å rekruttere erstatning for, og høyere refusjoner av syke- og foreldrepenger enn budsjettert er også en del av forklaringen.

Landbruksdirektoratet har forbrukt til sammen 17,7 mrd. kroner på utgiftskapitler som benyttes til å forvalte tilskudd og erstatninger. Utnyttelsesgraden på tilskudds- og erstatningsordningene var i gjennomsnitt 99 prosent av bevilgningen. Det samlede mindreforbruket er på 189 mill. kroner. Posten med det største mindreforbruket er 1150.73 pristilskudd (37 mill. kroner).

Mindreforbruket utgjør imidlertid mindre enn 1 prosent av den tildelte bevilgning på 3,9 mrd. kroner. 25 mill. kroner av det totale mindreforbruket vedrører post 1142.77 tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold. Det har vist seg vanskelig å prognostisere forbruket i forbindelse med avviklingen av pelsdyrhold. En stor del av mindreforbruket er bundet opp i tilsagn som kommer til utbetaling i 2021. Mindreforbruket på post 1150.77 utviklingstiltak på 24 mill. kroner skyldes færre utbetalinger til dels veterinære reiser, dels lagring av såkorn og overlaging av frø enn forventet.

Direktoratet har på post 1150.21 fått tildelt 20 mill. kroner til finansiering av IKT-utviklingsprosjekter og gjennomføring av utredninger m.m. Mindreforbruket er på 2,1 mill. kroner, og skyldes primært forskyvninger i prosjektgjennomføringen, bl.a. som følge av flyttingen av medarbeidere til Steinkjer og nødvendig prioritering av covid-19-relaterte aktiviteter.

BELASTNINGS- OG TILSAGNSFULLMAKTER

Direktoratet fikk i 2020 to belastningsfullmakter fra Digitaliseringsdirektoratets medfinansieringsordning på til sammen 3,3 mill. kroner til prosjektene digitalisering av skogforvaltning og reisetilskuddsordningen for veterinærer. Sistnevnte fullmakt er benyttet i sin helhet. Den nye digitale løsning for veterinærreiser ble satt i produksjon sommeren 2020. Av belastningsfullmakten til digitalisering av forvaltningssystemet for skogområdet på 1,8 mill. kroner ble 0,14 mill. kroner ikke benyttet. Prosjektet har vært forsinket på grunn av flyttingen av skogsaksjonen til Steinkjer, samt nye oppgaver knyttet til covid-19-støtte til skogbruket. Siste del av prosjektet forventes gjennomført i 2021.

LMD tildelte Landbruksdirektoratet 100 000 kroner på kapittel 1100 post 21 til utvikling og drift av Økonomisystem for skogbruket (ØKS) for å ivareta forvaltningen av de ekstraordinære covid-19-ordningene i skogbruket. Fullmakten er benyttet i sin helhet.

I 2018 bevilget Klima- og miljødepartementet midler til klimaplanting på nye arealer i tre pilotfylker. Miljødirektoratet har gitt Landbruksdirektoratet belastningsfullmakt for 2020 på 1,8 mill. kroner av de resterende midlene fra pilotprosjektet til utbetaling av plantetilskudd for replanting i feltene ved behov. Det ble i 2020 brukt 1,1 mill. kroner til replanting i Nordland, Trøndelag og Rogaland.

Direktoratet har to ordninger der vi har fått tilsagnsfullmakt og fullmakt til å binde opp statens midler over flere år. Ansvarer er knyttet til gitte, ikke innfridde tilsagn om erstatning og tilskudd. Under ordningen Naturskadeerstatninger er ansvaret per 31. desember 2020 på 65,4 mill. kroner, og tilsagnsfullmakten 99,7 mill. kroner. Differansen skyldes hovedsakelig at totale tilsagn for 2020 ble noe lavere enn forventet. Omfanget av naturulykkehendelser varierer mellom år, og det knytter seg derfor betydelig usikkerhet til prognosene for ordningen. Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket har et ansvar per 31. desember 2020 på 116,8 mill. kroner og en tilsagnsfullmakt på 116,2 mill. kroner.

ENDRINGER MOT FOREGÅENDE ÅR

Direktoratets samlede driftsutgifter er på omtrent samme nivå som i 2019. Økningen på 4 mill. kroner fra 2019 til 2020 motsvarer 1 prosent av de samlede utgiftene.

Covid-19-situasjonen har medført en nedgang i reise-, kurs og møteaktiviteten på 7,3 mill. kroner sammenlignet med 2019. Samtidig er kostnadene til utstyrsanskaffelser redusert med 1,4 mill. kroner i forhold til 2019. I 2019 hadde direktoratet ekstraordinære kostnader til anskaffelse av inventar til de nye lokaler i Steinkjer.

Til gjengjeld er kostnadene til konsulenttenester og andre fremmede tenester økt med totalt 8 mill. kroner¹. Innkjøp av konsulenttenester til utvikling av programvare og IKT-løsninger økte med om lag 16,3 mill. kroner som følge av direktoratets fortsatt økende digitaliseringsaktivitet. Reduksjonen i øvrige konsulenttenester og fremmede tenester på 8,7 mill. kroner henger sammen med at direktoratet i 2019 hadde en ekstraordinær kostnad på 14,9 mill. kroner i forbindelse med inngåelse av rammeavtale om produksjon, lagring og levering av saltslikkestein med berlinerblått. Til gjengjeld har oppføringen av reingjerder i henhold til norsk/finsk reingjerdekonvensjon resultert i økte kostnader på 10,4 mill. kroner i forhold til 2019.

Direktoratets husleiekostnader er økt med 2,5 mill. kroner som følge av etableringen av kontorstedet i Steinkjer og økte husleiekostnader i Alta, herunder ekstraordinære kostnader i forbindelse med indeksregulering av husleien fra 2017 til nå.

Resten av den samlede økning i driftsutgiftene skyldes økte lønnsutgifter. Denne økningen må primært ses i lyset av etableringen av nytt kontorsted i Steinkjer. En rekke stillinger i de berørte seksjonene har måttet besettes på nytt som følge av oppsigelser. Det har medført at stillinger har stått ledige i en periode i 2019, men har blitt besatt i slutningen av 2019/starten av 2020. Samtidig hadde vi frem til 1. juli 2020 dobbel bemanning i flere stillinger.

Som det fremgår av hovedtallene på i kapittel 2 i årsrapporten var lønnsandelen av alle driftsutgifter 55 prosent i 2020. Landbruksdirektoratet får finansiert deler av de samlede driftsutgiftene over andre ordninger og kapitler enn eget driftskapittel. Ser man utelukkende på direktoratets driftsutgifter på post 1142.01, er lønnsandelen 62 prosent i 2020, hvilket utgjør en liten nedgang i forhold til året før (65 prosent). Nedgangen skyldes økte utgifter til konsulenttenester og andre fremmede tenester, som beskrevet ovenfor.

Direktoratet har foretatt investeringer på totalt 0,9 mill. kroner i løpet av året hvilket er 6,1 mill. kroner mindre enn i fjoråret. 2019 var et ekstraordinært år investeringsmessig som følge av at vi foretok en betydelig investering i nytt IKT-utstyr til alle tre lokasjoner i forbindelse med overgang til ny IKT-plattform.

Artskontorrapporteringen viser en inntekt på 75,5 mill. kroner som utgjør en økning på 20,7 mill. kroner i forhold til 2019. 43,7 mill. kroner er inntekter fra statlige fond og ordninger som skal dekke Landbruksdirektoratets utgifter knyttet til vår forvaltning, administrasjon og regnskapsføring for disse. I overensstemmelse med veileder for statlige fond føres det ikke utgifter til lønn og kjøp av varer og tenester direkte i fondenes regnskap. Utgiftene føres hos Landbruksdirektoratet og refunderes. Andre inntekter knyttet til fondene utgjør 31,3 mill. kroner. Det er en økning på 20 mill. kroner i forhold til 2019. Den vesentligste årsak til økningen er at Omsetningsrådet har gitt Landbruksdirektoratet fullmakt til å belaste fondet for utgifter til utvikling av nytt fagsystem for kvoteordningen for melk (22 mill. kroner i 2020). Videre har direktoratet i 2020 mottatt leieinntekter fra Nibio på 0,5 mill. kroner i forbindelse med utleie av lokaler i Stortingsgata 28.

Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten er økt med 55,5 mill. kroner sammenlignet med året før. Bakgrunnen for dette er primært en økning i salg av importkvoter på 49,1 mill. kroner. At inntektene ble så høye, skyldes i hovedsak høye priser på kjøttkvotene. Det har vært underskudd på både svine- og storfe kjøtt i Norge i 2020 som følge av covid-19-pandemien. Grensehandelen stoppet opp, og alt kjøtt måtte kjøpes i Norge. Dette har ført til økt importbehov og dermed økt etterspørsel etter tollkvotene.

Inntektene fra forskningsavgiften på landbruksprodukter ligger 11,5 mill. kroner over inntekten i 2019. Det skyldes primært en økning i inntektene fra sektorene vegetabler og korn. Avgifter i forbindelse med prisutjevningsordningen for kraftfôr er redusert

¹ Økningen er 8,7 mill. kroner ifølge note 3 i årsregnskapet. 0,7 mill. kroner av økningen skyldes imidlertid at lisenskostnader i 2020 er bokført på konto 6750 i stedet for konto 6420. Den reelle økning er derfor 8 mill. kroner.

med 1,8 mill. kroner hvilket først og fremst skyldes at det ikke har vært inntekter fra avgift på soyamel i 2020. Tilfeldige og andre inntekter er 3 mill. kroner lavere enn i 2019. Forklaringen er at vi i 2019 hadde en enkeltsak som gjaldt tilbaketrekking og avkortning av tidligere utbetalt tilskudd på 2,9 mill. kroner.

De samlede utbetalinger av tilskudd og erstatninger m.m. samt overføringer til statlige fond er økt med 0,8 mrd. kroner i forhold til 2019. Det skyldes først og fremst en økning i direkte tilskudd og pristilskudd på hhv. 408 og 382 mill. kroner. Utviklingen i direkte tilskudd er i overensstemmelse med resultatet av jordbruksforhandlingene i 2019. Økningen i pristilskudd vedrører først og fremst tilskudd til prisnedskrivning av korn (278 mill. kroner) og er en konsekvens av gode kornår i 2019 og 2020 kombinert med betydelig økte satser. Videre er tilskuddene til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold økt med 211 mill. kroner hvilket må ses i sammenheng med at muligheten for å søke om kompensasjon ble iverksatt i desember 2019. Til gjengjeld er tilskudd til klimabetinget avlingssvikt redusert med 306 mill. kroner sammenlignet med 2019. I 2019 ble det utbetalt mer enn 300 mill. kroner som var relatert til tørkesommeren 2018.

LANDBRUKETS UTVIKLINGSFOND

Midler fra Landbrukets utviklingsfond skal brukes til tiltak som tar sikte på å styrke og bygge ut næringsgrunnet på landbrukseiendommer. Rammer og forutsetninger blir fastsatt av Stortinget hvert år etter jordbruksoppgjøret. Utgiftene til administrasjon blir dekket av fondsmidlene etter nærmere retningslinjer og rammer fastsatt av Landbruks- og matdepartementet. Tilskudd og lån som blir betalt tilbake, går inn i fondet. Fondets kapital er plassert på rentebærende konto innenfor statens konsernkontoordning i Norges Bank, samt gjennom Innovasjon Norge (IN) sin utlånsvirksomhet.

Fondsregnskapet for 2020 viser et resultat på -577,5 mill. kroner og egenkapitalen reduseres med tilsvarende beløp. Fondets egenkapital pr. 31.12.2020 er på 792,2 mill. kroner.

Vi viser ellers til egen årsrapport for Landbrukets utviklingsfond.

REINDRIFTENS UTVIKLINGSFOND (RUF)

Reindriftens utviklingsfond skal gjennom bruk av økonomiske virkemidler bidra til å utvikle reindriftsnæringen i samsvar med de reindriftspolitiske mål. Økonomiske rammer og føringer for øvrig blir fastsatt av Stortinget etter de årlige reindriftsavtaleforhandlingene. Landbruks- og matdepartementet fastsetter forskrifter. Reindriftens utviklingsfond har eget styre, som forvalter deler av fondet.

Fondsregnskapet for 2020 viser et underskudd på 13,1 mill. kroner. Fondets egenkapital per 31.12.2020 utgjør 35,0 mill. kroner og fondets ansvar per 31.12.2020 utgjør 25,3 mill. kroner.

Vi viser ellers til egen årsrapport for Reindriftens utviklingsfond.

TILLEGGSPPLYSNINGER

Riksrevisjonen er revisor og bekrefter årsregnskapet for Landbruksdirektoratet, Landbrukets utviklingsfond og Reindriftens utviklingsfond. Årsregnskapene er ikke ferdig revidert per d.d. Revisjonsberetningen vil bli publisert på Landbruksdirektoratets nettsider.

Oslo, 15. mars 2021

JØRN ROLFSEN

administrerende direktør
Landbruksdirektoratet

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskap for Landbruksdirektoratet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»).

Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2016 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Belastningsfullmaktene for utvikling av IKT-systemer føres ikke på tilskuddskonti, derfor får vi differanser på beløpene som er rapportert under bevilgnings- og artskontorapporteringen. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Brutto-budsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

BEVLGNINGSRAPPORTERINGEN

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Landbruksdirektoratet har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen «samlet tildeling» viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene fremkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

ARTSKONTORRAPPORTERINGEN

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Landbruksdirektoratet har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering, 31.12.2020

LANDBRUKSDIREKTORATET

Utgifts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2020	Merutgift (-) og mindreutgift
1100	Landbruks- og matdepartementet	21	Spesielle driftsutgifter	A	100 000	100 000	-
1137	Næringsretta matforskning mv.	54	Næringsrettet matforskning mv.	A	175 000 000	180 344 507	-5 344 507
1137	Næringsretta matforskning mv.	70	Innovasjonsaktivitet mv.	A, B	3 000 000	-	3 000 000
1139	Genressurser, miljø- og ressursregisteringer	71	Tilskudd til genressursforvaltning og miljøtiltak	A, B	15 853 000	8 690 983	7 162 018
1142	Landbruksdirektoratet	01	Driftsutgifter	A, B	247 258 000	269 984 720	-22 726 720
1142	Landbruksdirektoratet	45	Større utstyrkjøp og vedlikehold	A, B	16 728 000	11 325 256	5 402 744
1142	Landbruksdirektoratet	50	Arealressurskart	A	7 676 000	7 676 000	-
1142	Landbruksdirektoratet	60	Tilskudd til veterinærdekning	A	170 286 000	169 795 390	490 610
1142	Landbruksdirektoratet	70	Tilskudd til fjellstuer	A	816 000	816 000	-
1142	Landbruksdirektoratet	71	Tiltak til bærekraftig reindrift	A, B	5 189 000	816 713	4 372 287
1142	Landbruksdirektoratet	72	Erstatninger ved ekspropriasjon og leie av rett til reinbeite	A	475 000	474 593	407
1142	Landbruksdirektoratet	73	Tilskudd til erstatninger m.m. etter off. pålegg i pla.- og husd.prod.	A	86 010 000	60 124 401	25 885 599
1142	Landbruksdirektoratet	74	Kompensasjon til dyreeiere som blir pålagt beitenekt		1 000 000	-	1 000 000
1142	Landbruksdirektoratet	77	Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	A, B	251 984 000	226 888 181	25 095 819
1142	Landbruksdirektoratet	78	Tilskudd til omstilling ved avvikling av pelsdyrhold	A, B	2 000 000	-	2 000 000
1142	Landbruksdirektoratet	80	Radioaktivitetstiltak		-	-	-
1148	Naturskade, erstatninger	71	Naturskade, erstatninger	A	55 300 000	48 947 578	6 352 422
1149	Verdiskapnings- og utvikl.tiltak i skogbruket	51	Tilskudd til Utviklingsfondet for skogbruket	A	3 488 000	3 488 000	-

Utgifts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2020	Merutgift (-) og mindretgift
1149	Verdiskapnings- og utvikl.tiltak i skogbruket	71	Tilskudd til verdiskapningstiltak i skogbruket	A, B	78 798 000	66 645 363	12 152 637
1149	Verdiskapnings- og utvikl.tiltak i skogbruket	73	Tilskudd til skog, klima- og energitiltak	A, B	29 540 000	24 512 692	5 027 308
1149	Verdiskapnings- og utvikl.tiltak i skogbruket	76	Ekstraordinære tiltak i skogbruket	A, B	50 000 000	39 170 674	10 829 326
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	21	Spesielle driftsutgifter	A, B	20 401 000	18 291 653	2 109 347
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	50	Tilskudd til Landbrukets utviklingsfond (LUF)	A	1 260 099 000	1 260 099 000	-
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	70	Markedsregulering	A, B	304 722 000	306 977 419	-2 255 419
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	71	Tilskudd til erstatninger m.m.	A	90 000 000	74 474 895	15 525 105
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	73	Pristilskudd	A	3 949 000 000	3 911 700 065	37 299 935
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	74	Direkte tilskudd	A, B	9 351 400 000	9 347 926 842	3 473 158
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	77	Utviklingstiltak	A, B	294 678 000	270 871 151	23 806 849
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	78	Velferdsordninger	A, B	1 532 928 000	1 530 488 493	2 439 507
1151	Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet	A	66 950 000	66 950 000	-
1151	Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	72	Tilskudd til organisasjonsarbeid	A	7 300 000	7 110 972	189 028
1151	Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	75	Frakttilskudd (Reindrift)	A, B	89 379 000	83 724 448	5 654 552
1151	Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	79	Velferdsordninger	A, B	3 650 000	2 911 620	738 380
0471	Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferds.	71	Erstatningsansvar m.m.			21 094	
0540	Direktoratet for forvaltning og IKT	25	Belastningsfullmakt fra DIFI			3 115 301	
1420	Miljødirektoratet	37	Belastningsfullmakt fra Miljødirektoratet			1 074 903	
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Driftsutgifter			20 275 956	
Sum utgiftsført					18 171 008 000	18 025 814 864	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2020	Merinntekt og mindreinntekt (-)
4142	Landbruksdirektoratet	01	Driftsinntekter	B	44 363 000	75 300 804	30 937 804
4150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	85	Markedsordningen for korn		750 000	1 405 857	655 857
5511	Tollinntekter	71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter		291 000 000	281 429 822	-9 570 178
5576	Sektoravgifter under LMD	70	Forskningsavgift på landbruksprodukt		175 000 000	180 344 507	5 344 507
5605	Renter av statskassens kont.beh. og andre	83	Renteinntekter			-29 718	
5309	Tilfeldige inntekter	29	Tilfeldige inntekter FIN			670 304	
5700	Folketrygdens inntekter	71	Trygdeavgifter			44 000 000	
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift			18 934 252	
Sum inntektsført					511 113 000	602 055 827	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

17 423 759 037

Kapitalkontoer		Regnskap 2020
60087703	Norges bank KK/utbetalinger	-17 425 869 290
711090	Endring i mellomværende med statskassen	2 110 254
Sum rapportert		-

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	31.12.2020	31.12.2019	Endring
711090	Mellomværende med statskassen	76 732 524	74 622 270	2 110 254

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter (gjelder både for utgiftskapitler og inntektskapitler). Se note B *Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år.*

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

LANDBRUKSDIREKTORATET

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
110021		100 000	100 000
113754		175 000 000	175 000 000
113770	3 000 000		3 000 000
113971	9 053 000	6 800 000	15 853 000
114201	4 845 000	242 413 000	247 258 000
114245	4 677 000	12 051 000	16 728 000
114250		7 676 000	7 676 000
114260		170 286 000	170 286 000
114270		816 000	816 000
114271	676 000	4 513 000	5 189 000
114272		475 000	475 000
114273		86 010 000	86 010 000
114274		1 000 000	1 000 000
114277	6 984 000	245 000 000	251 984 000
114278		2 000 000	2 000 000
114280		-	-
114871		55 300 000	55 300 000
114951		3 488 000	3 488 000
114971	24 000	78 774 000	78 798 000
114973	6 021 000	23 519 000	29 540 000
114976		50 000 000	50 000 000
115021	8 119 000	12 282 000	20 401 000
115050		1 260 099 000	1 260 099 000
115070	1 024 000	303 698 000	304 722 000
115071		90 000 000	90 000 000
115073		3 949 000 000	3 949 000 000
115074	10 164 000	9 341 236 000	9 351 400 000
115077	12 799 000	281 879 000	294 678 000
115078	13 970 000	1 518 958 000	1 532 928 000
115151		66 950 000	66 950 000
115172		7 300 000	7 300 000
115175	1 009 000	88 370 000	89 379 000
115179	170 000	3 480 000	3 650 000
SUM	82 535 000	18 088 473 000	18 171 008 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

LANDBRUKSDIREKTORATET

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastnings- fullmakter	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings- fullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht merinntekts- fullmakt	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
113770	«kan overføres»	3 000 000		3 000 000		3 000 000	3 000 000	3 000 000
113971	«kan overføres»	7 162 018		7 162 018		7 162 018	14 600 000	7 162 018
114201/414201		-22 726 720		-22 726 720	30 937 804	8 211 084	12 120 650	8 211 084
114245	«kan overføres»	5 402 744	4 834 822	567 922		567 922	18 363 000	567 922
114271	«kan overføres»	4 372 287	3 431 153	941 134		941 134	6 287 000	941 134
114277	«kan overføres»	25 095 819		25 095 819		25 095 819	265 000 000	25 095 819
114278	«kan overføres»	2 000 000		2 000 000		2 000 000	2 000 000	2 000 000
114280	«kan overføres»	-		-		-	-	-
114971	«kan overføres»	12 152 637		12 152 637		12 152 637	171 074 000	12 152 637
114973	«kan overføres»	5 027 308		5 027 308		5 027 308	47 581 000	5 027 308
114976	«kan overføres»	10 829 326		10 829 326		10 829 326	50 000 000	10 829 326
115021	«kan overføres»	2 109 347		2 109 347		2 109 347	38 939 000	2 109 347
115070	«kan overføres»	-2 255 419		-2 255 419		-2 255 419	603 283 000	-
115074	«kan overføres»	3 473 158		3 473 158		3 473 158	18 274 591 000	3 473 158
115077	«kan overføres»	23 806 849		23 806 849		23 806 849	542 755 000	23 806 849
115078	«kan overføres»	2 439 507		2 439 507		2 439 507	2 998 943 000	2 439 507
115175	«kan overføres»	5 654 552		5 654 552		5 654 552	167 770 000	5 654 552
115179	«kan overføres»	738 380		738 380		738 380	5 780 000	738 380

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5 % av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

MOTTATTE BELASTNINGSFULLMAKTER

Vi har mottatt to belastningsfullmakter fra Difi på hhv 1,471 og 1,784 mill. kroner på kapittel 0540, post 25, hvorav kun førstnevnte er benyttet sin helhet. Vi har mottatt en belastningsfullmakt fra Landbruks- og matdepartementet på 0,1 mill. kroner på kapittel 1100, post 21 som er benyttet fullt ut. Vi har mottatt en belastningsfullmakt fra Miljødirektoratet på 1,814 mill. kroner på kapittel 1420, post 37 som ikke er benyttet fullt ut. De ubrukte midlene er ikke overførbare til 2021.

AVGITTE BELASTNINGSFULLMAKTER (UTGIFTSFØRT AV ANDRE)

Landbruksdirektoratet har gitt Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Trøndelag fullmakt til å belaste kapittel 1142 post 45 med utgifter til kritisk vedlikehold av konvensjonsgjerdene mot Sverige, Finland og Russland, kritisk vedlikehold av sperregjerder i Røros-regionen, oppfølging av reinbeiteavtaler i Røros-regionen og kritisk vedlikehold av CWD-gjerdet i Mørkedalen. Statsforvalteren har brukt 95 prosent av fullmakten på denne posten. I tillegg har Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Trøndelag fått fullmakt til å belaste kapittel 1142 post 71 med utgifter til telling av rein og innkjøp av droner o.a. nødvendig utstyr knyttet til kontrolltiltak, og Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Statsforvalteren i Nordland har fått fullmakt til å belaste kapittel 1142 post 71 med utgifter til kontrolltiltak overfor grenseoverskridende reinbeite. 93 prosent av belastningsfullmakten på denne posten er brukt.

FULLMAKT TIL Å OVERSKRIDE DRIFTSBEVILGNINGER MOT TILSVARENDE MERINNTEKTER

Virksomheten har fullmakt til å overskride kapittel 1142, post 01 med merinntekter under kapittel 4142, post 01, jfr Romertallsvedtak II i Prop. 1 S (2019–2020). Fullmakten er benyttet i 2020. I henhold til veileder for fond skal det ikke føres utgifter til lønn, reiser og kjøp av tjenester direkte i fondet. Disse utgiftene må derfor føres i Landbruksdirektoratets regnskap og refunderes. Av en merinntekt på 30,938 mill. kroner utgjør refusjon fra fondene 30,978 mill. kroner.

ROMERTALLSVEDTAK

Virksomheten har fullmakt til å overskride bevilgning på kapittel 1137, post 54 mot tilsvarende merinntekt på kapittel 5576, post 70, jfr Romertallsvedtak II i Prop. 1 S (2019–2020). Fullmakten er benyttet i 2020.

Virksomheten har fullmakt til å overskride kapittel 1142, post 01 med inntil 0,5 mill. kroner ved forskuddtering av utgifter til tvangsflytting av rein, jfr Romertallsvedtak III i Prop. 1 S (2019–2020). Fullmakten er ikke benyttet i 2020.

Naturskade, erstatninger har fått en tilsagnsfullmakt på 99,7 mill. kroner over kapittel 1148, post 71. Ansvar (gitte, ikke innfridde tilsagn om erstatning) er per 31.12.2020 på 65,4 mill. kroner. Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket har fått en tilsagnsfullmakt på 116,2 mill. kroner over kapittel 1149, post 71. Ansvar (gitte, ikke innfridde tilsagn om tilskudd) er per 31.12.2020 på 116,75 mill. kroner. Tilsagnsfullmaktene er gitt i Prop. 1 S (2019–2020) i Romertallsvedtak IV, og senere endret for kapittel 1148, post 71, i Prop. 39 S (2020–2021).

MULIG OVERFØRBART BELØP

Mindreforbruket på kapittel 1137, post 70 skyldes at dette er en relativt ny kap.post, og det har ikke blitt søkt om delutbetalinger ennå. Midlene kommer til utbetaling senere.

Mindreforbruket på kapittel 1139, post 71 skyldes hovedsaklig tidsforskyvninger i planlagte prosjekter.

Mindreforbruket på kapittel 1142, post 01 skyldes redusert møte- og reisevirksomhet, samt faseforskyvninger av planlagt aktivitet og prosjekter.

Mindreforbruket på kapittel 1142, post 45 skyldes tidsforskyvninger i planlagte prosjekter.

Mindreforbruket på kapittel 1142, post 71 skyldes avlyste og avbrutte reintellinger og tidsforskyvninger i planlagte prosjekter.

Mindreforbruket på kapittel 1142, post 77 skyldes usikkerhet knyttet til prognoser for forbruk. I tillegg er det satt midler i ansvar til riving og opprydning, som utbetales på et senere tidspunkt.

Mindreforbruket på kapittel 1142, post 78 skyldes at det er en ny ordning for direktoratet, og det var behov for tilrettelegging.

Mindreforbruket på kapittel 1149, post 71 skyldes forskyvning eller flerårige prosjekter, som tar tid å iverksette.

Mindreforbruket på kapittel 1149, post 73 skyldes at midlene bevilges til flerårige prosjekter, som det tar tid å iverksette.

Mindreforbruket på kapittel 1149, post 76 skyldes at dette er en ny ordning, og resterende midler forventes utbetalt senere.

Mindreforbruket på kapittel 1150, post 21 skyldes forskyvning av aktivitet mellom år. Mindreforbruket dreier seg om eksemplevis digitalisering av skogforvaltningen, integrasjon av regionalforvaltning i Agros og første fase av utvikling av nytt fagsystem for erstatningsordningene.

Mindreforbruket på kapittel 1150 og postene 70, 74, 77 og 78 bes overført til bruk under jordbruksforhandlingene.

Mindreforbruket på kapittel 1151, postene 75 og 79 bes overført til bruk under reindriftsforhandlingene.

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2020

LANDBRUKSDIREKTORATET

	Note	2020	2019
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Leieinntekt	1	493 369	-
Andre innbetalinger	1	75 045 341	54 309 049
Sum innbetalinger fra drift		75 538 711	54 309 049
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	169 234 573	166 970 277
Andre utbetalinger til drift	3	137 374 860	135 687 594
Sum utbetalinger til drift		306 609 433	302 657 870
Netto rapporterte driftsutgifter		231 070 722	248 348 821
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	548	-
Sum investerings- og finansinntekter		548	-
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	873 569	6 974 601
Utbetaling av finansutgifter	4	2 868	2 653
Sum investerings- og finansutgifter		876 438	6 977 255
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		875 890	6 977 255
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	463 581 121	408 054 135
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		463 581 121	408 054 135

	Note	2020	2019
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	17 698 291 492	16 886 170 397
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		17 698 291 492	16 886 170 397
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler*			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		239 650	238 228
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		18 934 252	18 875 233
Nettoføringsordning for merverdiavgift konti 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		20 275 956	20 402 327
Trygdeavgift konto 1988 (ref. kap. 5700, inntekt)		44 000 000	48 900 000
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler		-42 897 946	-47 611 133
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		17 423 759 037	16 685 831 205

Oversikt over mellomværende med statskassen*

Eiendeler og gjeld	Note	2020	2019
Fordringer ansatte			16 172
A-konto forskudd slakterier		72 790 649	70 906 582
A-konto forskudd meieri		18 353 919	24 257 857
Skyldig skattetrekk		-8 369 108	-9 256 654
Skyldig forskningsavgift		-5 646 889	-2 678 832
Skyldig omsetningsavgift			-5 376 442
Forskuddskonto innbetalt av leverandør		-98 325	-135 035
Skyldige offentlige avgifter			-56 462
Annen kortsiktig gjeld		-297 721	23 580
Skyldig overproduksjonsavgift			-3 078 496
Sum mellomværende med statskassen	8	76 732 524	74 622 270

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2020	31.12.2019
Leieinntekt	493 369	-
Annen driftsrelatert inntekt, inntektskravet	43 724 684	42 581 200
Diverse tilfeldige innbetalinger	31 320 657	11 727 849
Sum andre innbetalinger	75 538 711	54 309 049

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2020	31.12.2019
Lønn	135 704 555	132 562 924
Arbeidsgiveravgift	18 934 252	18 875 233
Pensjonsutgifter	15 500 552	15 266 565
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-6 307 407	-4 562 434
Andre ytelser	5 402 621	4 827 990
Sum utbetalinger til lønn	169 234 573	166 970 277
Antall utførte årsverk	186	186

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2020	31.12.2019
Husleie	20 540 986	18 049 604
Vedlikehold og ombygging leide lokaler	104 214	98 820
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	6 600 267	6 459 896
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	65 283	84 390
Mindre utstyranskaffelse	613 564	1 986 904
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 957 091	2 752 995
Kjøp av konsulenttenester	55 411 266	65 511 281
Kjøp av fremmede tenester	43 749 699	24 989 221
Reiser og diett	2 103 878	6 653 114
Kurs og seminar for egne og eksterne deltakere	544 567	2 583 917
Saksomkostninger ved overskjønn og klagesaker	386 994	334 610
Øvrige driftsutgifter	5 297 052	6 182 842
Sum andre utbetalinger til drift	137 374 860	135 687 594

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2020	31.12.2019
Valutagevinst	548	-
Sum innbetaling av finansinntekt	548	-
Renteutgifter	2 868	2 653
Sum utbetaling av finansutgifter	2 868	2 653

Note 5 Utbetaling til investeringer

	31.12.2020	31.12.2019
Immaterielle eiendeler og lignende	62 900	308 374
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	810 669	6 666 228
Sum utbetaling til investeringer	873 569	6 974 601

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2020	31.12.2019
Salg importkvoter overført Finansdepartementet	281 429 822	232 308 559
Forskningsavgift overført Finansdepartementet	180 344 507	168 880 694
Prisutjevning kraftfor	1 405 857	3 220 861
Renteinntekter til staten (Statskonto 560583)	-29 718	199 907
Tilfeldige og andre inntekter (Statskonto 530929)	430 654	3 444 115
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	463 581 121	408 054 135

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2020	31.12.2019
Overføringer til statlige fond	1 510 881 507	1 403 019 694
Tilskudd til kommuner	169 795 390	180 470 836
Tilskudd til ikke-finansielle foretak	4 337 247 549	3 929 087 262
Tilskudd til husholdninger	11 544 760 183	11 144 720 462
Tilskudd til ideelle organisasjoner	7 483 491	101 564 516
Tilskudd til statsforvaltningen	127 954 630	127 307 627
Tilskudd til utlandet	168 743	
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	17 698 291 492	16 886 170 397

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

FORSKJELLEN MELLOM AVREGNING MED STATSKASSEN OG MELLOMVÆRENDE MED STATSKASSEN

		31.12.2020 Spesifisering av bokført avregning med statskassen	31.12.2020 Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Omløpsmidler				
	Kundefordringer	17 286 746		17 286 746
	Andre fordringer	91 144 568	91 144 568	0
	Sum	108 431 313	91 144 568	17 286 746
Kortsiktig gjeld				
	Leverandørgjeld	-6 658 621		-6 658 621
	Skyldig skattetrekk	-8 369 108	-8 369 108	0
	Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
	Annen kortsiktig gjeld	-6 049 659	-6 042 936	-6 723
	Sum	-21 077 388	-14 412 044	-6 665 345
Sum		87 353 925	76 732 524	10 621 401

Prinsippnote for fondene²

Årsregnskap for statlige fond er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.6 og Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2016, punkt 8.

Landbrukets utviklingsfond og Reindriftens utviklingsfond ble opprettet ved vedtak i Stortinget. Et statlig fond er en formuesmasse (kapital) som regnskapsmessig er adskilt fra statens øvrige midler, og der anvendelsen er bundet til et nærmere fastsatt formål med varighet utover ett budsjettår. Fond har en forenklet rapportering til statsregnskapet. Betalingsformidling skal skje gjennom statens konsernkontoordning og likvidene skal oppbevares på oppgjørskonto i Norges Bank. Beholdninger på oppgjørskonti overføres til nytt år.

Landbruksdirektoratet er gitt fullmakter til å overføre årets bevilgning fra statsregnskapet til fondet i henhold til Prop. 1 S, samt å utbetale fra fondet etter vedtak gjort av styret.

Øvre del av oppstillingen viser hva som rapportert i likvidrapporten til statsregnskapet. Likvidrapporten viser fondets saldo og likvidbevegelser på fondets oppgjørskonto i Norges Bank. Alle finansielle eiendeler og forpliktelser som fondet er oppført med i statens kapitalregnskap, vises i oppstillingens nedre del.

Fondsregnskapet tilsvarer oppstillingen av virksomhetsregnskapet i årsregnskapet for statlige virksomheter. Fondsregnskapet er utarbeidet etter kontantprinsippet. Det innebærer at inntektene (overføringer til fondet) vises i oppstillingen av resultatet når de er innbetalt. Utgifter (overføringer fra fondet) vises i oppstillingen av resultatet når de er utbetalt.

Resultatoppstillingen inneholder alle overføringer til og fra fondet i regnskapsåret. Periodens resultat er forskjellen mellom overføring til fondet og overføring fra fondet og resultatet viser netto endringer i fondskapitalen. Resultatet er overført til opp-tjent fondskapital i balanseoppstillingen.

² Fra og med 2020 utarbeider direktoratet egne årsrapporter for Landbrukets utviklingsfond og Reindriftens utviklingsfond. Vi viser til disse for utdypende informasjon.

Oppstilling av bevilgningsrapportering

LANDBRUKETS UTVIKLINGSFOND

Beholdninger rapportert i likvidrapport

	NOTE	2020	2019
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank		1 193 634 486	1 544 209 540
Endringer i perioden		-535 033 507	-350 575 053
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges Bank		658 600 979	1 193 634 486

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	Note	2020	2019	Endring
811104	Beholdninger på konto i Norges Bank		658 600 979	1 193 634 486	-535 033 507

Note A

LANDBRUKETS UTVIKLINGSFOND

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Årets tildeling (i kr)
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	50	Tilskudd til Landbrukets utviklingsfond	1 260 099 000

Oppstilling av resultat

LANDBRUKETS UTVIKLINGSFOND

	NOTE	2020	2019	Endring
Overføring til fondet				
Overføringer fra andre statlige regnskaper	1	53 280 838	47 662 710	5 618 129
Overføring fra departementer	2	1 281 877 000	1 215 711 000	66 166 000
Sum overføringer til fondet		1 335 157 838	1 263 373 710	71 784 129
Overføringer fra fondet				
Overføringer til statlige fond		-	-	-
Overføring til forvaltningsorganer med særskilte fullmakter		-	-	-
Overføringer til andre statlige regnskaper	3	929 866 222	887 840 793	42 025 429
Overføring til kommuner		-	110 000	-110 000
Overføring til fylkeskommuner	4	196 998 538	29 000 000	167 998 538
Overføringer til ikke-finansielle foretak	5	104 176 431	147 099 137	-42 922 707
Overføringer til husholdninger	5	269 895 431	214 416 022	55 479 409
Overføringer til idelle organisasjoner	5	90 810 138	91 120 746	-310 608
Overføringer til statsforetak	6	320 892 204	278 183 544	42 708 660
Sum overføringer fra fondet		1 912 638 963	1 647 770 242	264 868 721
Periodens resultat		-577 481 125	-384 396 533	-193 084 592
Disponering				
Overføring av periodens resultat til opptjent fondskapital		577 481 125	384 396 533	193 084 592

Oppstilling av balanse

LANDBRUKETS UTVIKLINGSFOND

	NOTE	2020	2019	Endring
Eiendeler				
Utlån investeringslån IN	7	47 654 501	83 203 768	-35 549 267
Akto LUF - IN	8	85 977 513	89 483 051	-3 505 538
Oppgjørskonto i Norges Bank		658 600 979	1 193 634 486	-535 033 507
Sum eiendeler		792 232 993	1 366 321 306	-574 088 313
Fondskapital og gjeld				
Annen kortsiktig gjeld	9	88 489	37 082	51 407
Tapsavsetning BU risikolån	10	44 288 119	40 946 714	3 341 405
Opptjent fondskapital		747 856 386	1 325 337 511	-577 481 125
Sum fondskapital og gjeld		792 232 993	1 366 321 306	-574 088 313

NOTE 1

OVERFØRINGER FRA ANDRE STATLIGE REGNSKAPER

Overføringer fra andre statlige regnskaper er renteinntekter på kr 7,8 mill. kroner og en overføring på kr 42 mill til skogsbilveier som ble bevilget over kapittel 1149. Disse midlene ble forvaltet gjennom LUF, da LUF også har en bevilgning til den samme ordningen og et fagsystem for dette. Det er også overført 2 mill. kroner til Verdensarven fra to statsforvaltere, og 1,5 mill. kroner fra Reindriftens utviklingsfond til konfliktforebygging.

NOTE 2

OVERFØRINGER FRA DEPARTEMENTER

I tillegg til årsbevilgningen er det overført 21,8 mill. kroner til samfinansiering av Utvalgte kulturlandskap fra Miljødirektoratet.

NOTE 1 Tall i mill. kroner

Renteinntekter	7,8
Skogsbilveier, bevilget over kapittel 1149	42,0
Overføringer fra to statsforvaltere til Verdensarven	2,0
Fra Reindriftens utviklingsfond til ordningen konfliktforebygging	1,5
SUM	53,3

NOTE 2 Tall i mill. kroner

	Tall i mill. kroner
Årsbevilgning	1 260,1
Overføring fra Miljødirektoratet	21,8
SUM	1 281,9

NOTE 3

OVERFØRINGER TIL ANDRE STATLIGE REGNSKAP

Hovedsakelig overføringer til Innovasjon Norge. Det er og overført noe til Landbruksdirektoratet for administrasjon av fondet. Samt en overføring på 2 mill kroner til Miljødirektoratet for tiltak mot villsvin.

NOTE 5

OVERFØRINGER TIL IKKE-FINANSIELLE FORETAK, HUSHOLDNINGER OG IDEELLE ORGANISASJONER

De fleste tilskuddsutbetalinger på ordninger som forvaltes av Landbruksdirektoratet.

NOTE 7

UTLÅN INVESTERINGSLÅN INNOVASJON NORGE (IN)

NOTE 8

A-KONTO LUF – INNOVASJON NORGE (IN)

Landbruksdirektoratet skal i henhold til tildelingsbrevet fra LMD overføre midler terminvis fire–seks ganger per år. Innovasjon Norge anmoder om utbetaling ved behov for midler.

NOTE 9

ANNEN KORTSIKTIG GJELD

Utbetalinger som er satt på vent på grunn av manglende opplysninger for utbetaling.

NOTE 10

TAPSFOND BU RISIKOLÅN

Før 2019 hadde Innovasjon Norge et tapsfond BU risikolån landbruk (Tapsfondet), men det ble i 2018 avviklet som eget fond. Avsetningen til tapsrisiko er bokført i balansen i LUF-regnskapet.

NOTE 4

OVERFØRINGER TIL FYLKESKOMMUNER

Rekruttering og kompetansemidler.

NOTE 6

OVERFØRINGER TIL STATSFORETAK

Gjelder hovedsakelig forskningsmidler som er overført til Norges forskningsråd, skogkultur og skogsbilveier som er overført Statsforvalteren, tilskudd til skøtsel og klima- og miljøprogrammet som er overført til NIBIO.

NOTE 7 Tall i hele kroner	2020	2019
Inngående saldo investeringslån IN	83 203 768	127 379 146
Endring i perioden	-35 549 267	-44 175 378
Utgående saldo investeringslån IN	47 654 501	83 203 768

NOTE 8 Tall i hele kroner	2020	2019
Inngående saldo a-konto LUF-IN	89 483 051	76 606 729
Endring i perioden	-3 505 538	12 876 322
Utgående saldo akonto LUF-IN	85 977 513	89 483 051

Oppstilling av bevilgningsrapportering

REINDRIFTENS UTVIKLINGSFOND

Beholdninger rapportert i likvidrapport

	NOTE	2020	2019
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank		48 097 262	52 920 076
Endringer i perioden		-13 098 166	-4 822 814
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges bank		34 999 096	48 097 262

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	Note	2020	2019	Endring
81111	Beholdninger på konto i Norges Bank		34 999 096	48 097 262	-13 098 166

Note A

REINDRIFTENS UTVIKLINGSFOND

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Årets tildeling (i kr)
1151	Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	51	Tilskudd til utviklings- og investeringsfondet	66 950 000

Oppstilling av resultat

REINDRIFTENS UTVIKLINGSFOND

	NOTE	2020	2019
Overføring til fondet			
Overføringer fra departementet	1	66 950 000	36 700 000
Renteinntekter Norges Bank	2	291 598	569 236
Overføring fra andre	3	327 595	562 129
Sum overføringer til fondet		67 569 193	37 831 365
Overføringer fra fondet			
Overføringer til statlige fond	4	1 500 000	1 450 000
Overføringer til andre statlige regnskaper	5	12 131 962	2 008 238
Overføringer til kommuner	6	47 500	200 000
Overføringer til ikke-finansielle foretak	7	30 823 470	16 068 546
Overføring til finansielle foretak	8	0	6 850 000
Overføringer til husholdninger	7	10 483 097	6 466 440
Overføringer til ideelle organisasjoner	9	5 457 142	5 253 493
Overføringer til statsforvaltningen	10	20 224 189	4 357 462
Sum overføringer fra fondet		80 667 359	42 654 179
Periodens resultat	11	-13 098 166	-4 822 814
Disponering			
Overføring av periodens resultat til opptjent fondskapital		13 098 166	4 822 814

Oppstilling av balanse

REINDRIFTENS UTVIKLINGSFOND

	NOTE	2020	2019
Eiendeler			
Oppgjørskonto i Norges Bank		34 999 096	48 097 262
Sum eiendeler		34 999 096	48 097 262
Fondskapital og gjeld			
Opptjent fondskapital		34 999 096	48 097 262
Sum fondskapital og gjeld		34 999 096	48 097 262

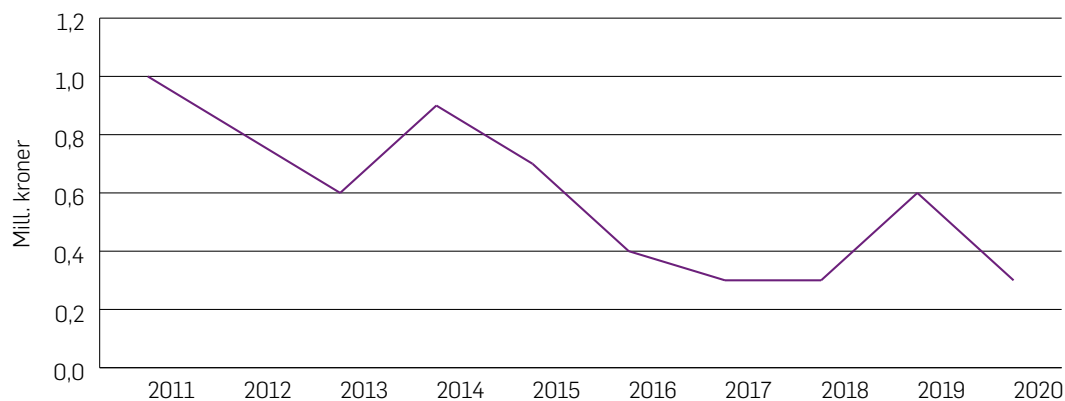
NOTE 1

Årets tildeling på kapittel 1151 post 51. Dette gjelder summen av tildelingen over reindrifftsavtalen og tilleggsbevilgninger og overføringer i løpet av året. I 2020 var tildelingen over Reindrifftsavtalen 2019/2020 som gjelder for budsjettåret 2020 på 36,6 mill. kroner, sum tilleggsbevilgninger i forbindelse med beitekrisen 2020 var på 30,0 mill. kroner og en overføring fra kapittel 1151 post 79 var på 0,35 mill. kroner.

NOTE 2

Fondets kapital er disponert gjennom innskudd på rentebærende konto i Norges Bank. I 2020 var renteinntektene 291 598 kroner. Gjennomsnittlig rentesats for 2020 var 0,52 prosent. Figuren under viser utviklingen i renteinntektene fra Norges Bank i den siste tiårsperioden. Det fremgår av figuren at renteinntektene på fondet er betydelig redusert i perioden 2011–2020.

UTVIKLING RENTEINNEKTER

NOTE 3

Tilbakebetaling av lån, innbetaling av prammeavgift og tilbakebetaling av midler til et reindrifftsanlegg.

NOTE 5

Overføring til Landbruksdirektoratet siden lønns- og driftsutgifter føres her og refunderes fra RUF, og overføring til Innovasjon Norge vedrørende Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindrifftsbasert vekst og verdiskaping.

NOTE 7

Hoveddelen av tildelingene går til ikke-finansielle foretak og enkeltmannsforetak.

NOTE 9

Overføring til Opplæringskontoret i Reindrift og duodji, Norske reindriftssamers landsforbund og enkelte reinbeitedistrikter.

NOTE 11

Fondets regnskap for 2020 viser et underskudd på 13,1 mill. kroner. Inntektssiden består av bevilgningen over Reindrifftsavtalen 2019/2020 på 36,6 mill. kroner, tilleggsbevilgninger på til sammen 30,0 mill. kroner i forbindelse med beitekrisen 2020, en overføring på 0,35 mill. kroner, renteinntekter på 0,3 mill. kroner, tilbakebetaling av lån på 0,1 mill. kroner, innbetalt prammeavgift på 0,2 mill. kroner og en tilbakebetaling på 0,02 mill. kroner. Kostnadssiden gjelder utbetaling av vedtatte tildelinger. Figuren under viser utviklingen i inntekter og kostnader i den siste tiårsperioden.

NOTE 4

Overføring til Landbrukets utviklingsfond vedrørende tilskuddsordningen konfliktforebyggende tiltak.

NOTE 6

Overføring til Røros kommune.

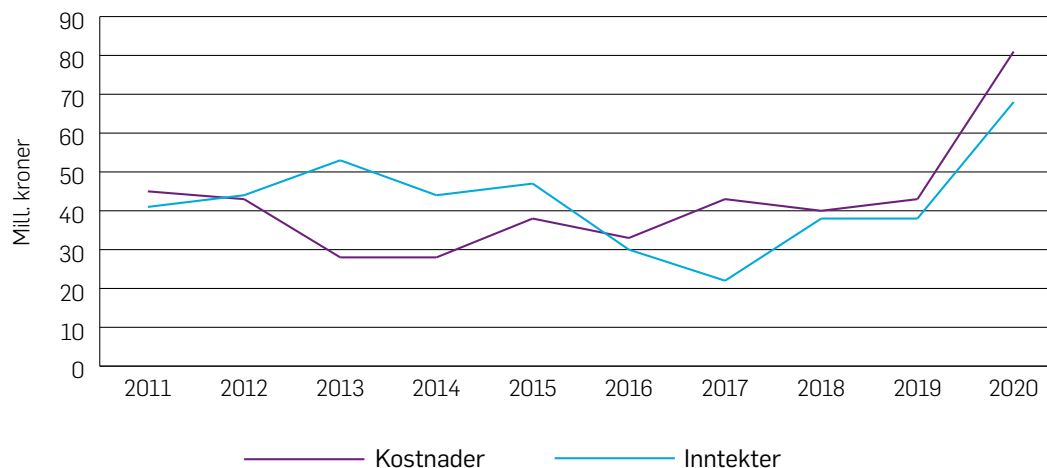
NOTE 8

Til og med 2019 er overføringer til Innovasjon Norge ført her. Fra og med 2020 er overføringer til Innovasjon Norge ført under overføringer til andre statlige regnskaper, se note 5.

NOTE 10

Overføringer til forsvaret, statsforvalteren, universiteter, NIBIO, Veterinærinstituttet og et museum.

> UTVIKLING INNTEKTER OG KOSTNADER

Koronahilsen i Steinkjer

LANDBRUKSDIREKTORATET

OSLO /
Postboks 1450 Vika
0116 Oslo

Stortingsgt. 28
0161 Oslo
Telefon: 78 60 60 00

ALTA /
Løkkeveien 111
9510 Alta

STEINKJER /
Skolegata 22, C-bygget
7713 Steinkjer

www.landbruksdirektoratet.no

Foto forside:
Kari Hustad/
Landbruksdirektoratet

Grafikkilde: Landbruksdirektoratet,
der ikke annet er oppgitt

Design: Miksmaster Creative